

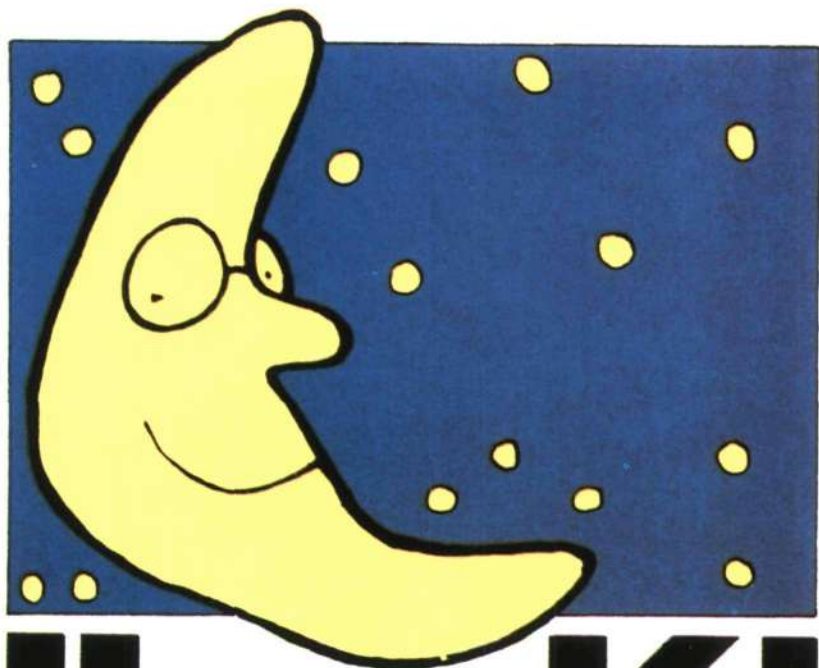
BERTSOLARI

A L D I Z K A R I A

35. ZENBAKIA | 1999 UDAZKENA | 775 PEZETA

FAMATUAK BERTSOZALE.
Sor Justina Aldalur.
Gipuzkoako Txapelketa.

ILazKI

EUSKALTEGIA

EUSKAL ERAIKUNTZAREN
ZIMENTUAK BETEZ
LAN HORRETAN DIHARDU
HEMEZORTZI URTEZ.
EUSKARA ONGI IKASI
ETA BIDE BATEZ
SENTI ZAITEZEN HARRO
EUSKALDUN IZATEZ:
ILAZKIKO AUKERAZ
BALIATU ZAITEZ.

MIKEL MENDIZABAL

Konstituzio Plaza 5, 2.a. DOINOSTIA. Tel. 943 424 910

Kultura eta Turismo Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Aldundiak
diruz lagundutako aldizkaria

B

FAMATUAK BERTSOZALE SOR JUSTINA ALDALUR GIPUZKOAKO TXAPELKETA

**HIRU UZTA MOTA BILDU DITUGU UDAZKENEKO
ZENBAKI HONETAN.** Lehen zatian lanbide desberdinetan
famatu diren bertsozaleak jarri ditugu beren
bertsozaletasunaren arrazoiak argitzen. Bigarren zatia Aian jaio
eta Urduñan bizi den bertsozale handi bati eskaini diogu: Sor
Justina Aldalurri. 72 urteko moja honek bertso-liburua eman du
argitara Auspoan. Bere haurtzaro eta bertsozaletasunaren berri
ematen digu. **Eta hirugarren zatian Gipuzkoako Herri Arteko
Bertsolari Txapelketari egin diogu leku.**

Famatuak bertsozale. Antxoka Agirre

6 Karlos Argiñano.

"Saiatu izan naiz telebistan bertsoa botatzen, baina ez diot trukoa harrapatzen".

12 Maite Aristegi.

"Sasoi batean gai-jartzen ibili nintzen, Osintxu, Angiozar, Araoz eta horiek bezalako auzoetako festetan".

16 Xabier Lete.

"Bertsolaritzaren eragina nabarmena da nire poesian".

22 Txato Agirre.

"Amurizarekin bertsoan jo eta fuego eginda nago biok sotanarekin ibiltzen ginenean".

28 Fermin Muguruza.

"Sarasua, poto egin zuenean, izugarri gustatu zitzaidan".

34 Pedro Migel Etxenike.

"Bertsoak ulertzeko nahia izan zen euskara ikastera bultzatu ninduen arrazoietako bat".

40 Anton Maiz.

"Peña eta Euzkitze ederki moldatzen dira pilotan ere".

44 Sabin Intxaurre.

"Gutxitan egin dut negar, baina txapela jantzita Egañak bota zituen bertsoekin ezin izan nien malkoei eutsi".

50 Mertxe Aizpurua.

"Bakarkako lanetan botatzen dituztenekin disfrutatzen dut gehien. Batzuetan poesia da".

54 Imanol Murua.

"Diputazioan bertsolariekin bilera bat tokatzen zen bakoitzean pare bat bertso eramaten nituen preparatuta".

4

60

Sor Justina Aldalur

1.500 bertso mistiko argitaratuko ditu. Pako Arizti

BERTSOLARI aldizkariak egoitza berria

BERTSOLARI aldizkariak egoitza eta telefono berriak estreinatu ditu.

Gurekin harremanetan jartzeko, beraz, deitu telefono honetara: **943 300 621**. Astelehen eta asteazkenetan 17:30etik 18:30era Arantxa hartuko dizu. Hartzen ez badizu, erantzungailuan utz ditzakezu zeure mezuak.

Gure helbide berria hau da: **Gudari Etorbidea Z/g. Parke kulturala. 20040 ANDOAIN**

B

U D A Z K E N A 1 9 9 9

BERTSOLARI.

EDITATZAILEA: Bertsozaleak Kultur Elkartea. Gudari Etorbidea Z/g. Parke Kulturala - 20040 - ANDOAIN. Tel.: 943 300 621

KOORDINATZAILEA: Joxean Agirre.

ERREDAKZIO KONTSEILUA: Laxaro Askune, Andoni Egaña, Joxerra Garzia, Santi Jaka, Aitor Gonzalez Kintana, Kristina Mardaraz, Jon Sarasua, Joxerra Bilbao, Izaskun Ellakuriaga, Josu Goikoetxea eta Antxoka Agirre.

EUSKARA ZUZENTZAILEA: Xalbador Garmendia.

ZENBAKI HONETAKO DISEINUA: Txema Garzia.

INPRIMATZAILEA: Gráficas Lizarra.

D.L.: SS 482/91

BERTSOLARI
ALDIZKARIA

Gipuzkoako Txapelketa.

72

74 Aia.

76 Andoain-Urnieta.

78 Azpeitia-Urraki.

80 Deba-Elgoibar.

82 Goierri-Beasain.

84 Goierri-Ordizia.

88 Hernani-Iñatzu.

90 Hernani-Txisplau.

94 Loidi Saletxe II.

98 Hernani-Iraulio.

100 Azpeitia-Landeta.

102 Lasarte.

104 Azpeitia-Oñatz.

108 Leintz.

112 Oiartzun.

116 Oñati.

118 Orio.

120 Zarautz-Salbide.

124 Zarautz-Jai Txiki.

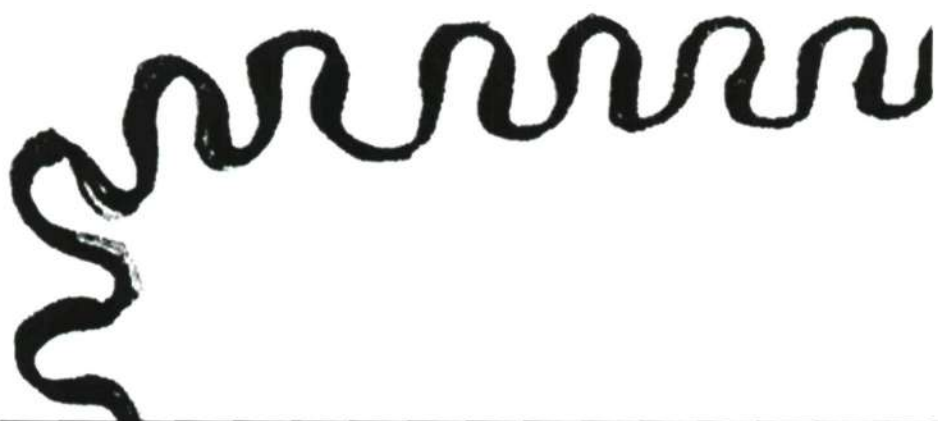
128 Toloxa.

132 Erniope.

**136 Erretereria-Oreretako
Xenpelar.**

138 Zaldibia.

142 Zumaia.

Gogorra benetan paparazziaren bizitza. Printzesa tuntun baten ate aurrean pizza lehorrak eta kafe hotzak hartzen galdutako orduak, aktore harroputz baten biraoak entzun beharra, pertsekuzio arriskutsuak burutu, bizkartzain handi horien muturrekoak jaso...

Ez gaude gu tontakeria horietarako. Ez zaizkigu gainera bizitza pribatuaren saltsa horiek piper bat inporta. Bastanteko kuriosidadea bageneukan ordea bertso saioetan ikusi izan ditugun aurpegi ezagun batzuen bertsozaletasunaz jabetzeko. Eta halaxe aritu gara beren gustuez, oroitzapenez e.a, jardun eta jardun, patxada ederrean. (batbateko bertsioa).

Kuriosidadea geneukan bertso saioetan ikusi izan ditugun aurpegi ezagun batzuen bertsozaletasunaz jakiteko. Famatuaren ehizan ibili gara beraz, paparazzien gisa, baina haiek ohi dutena baino aise erosoago, famatuak baino are jatorragoak tokatu baitzaizkigu guztiak. Bertsozale gisa dituzten gustu, oroitzapen, iritzi eta abarri buruz aritu gara luze eta zabal. (Gehiago pentsatu ondoren, bigarren bertsioa).

Zuk aukeratu.>>>>>>

Famatuak bertsozale.

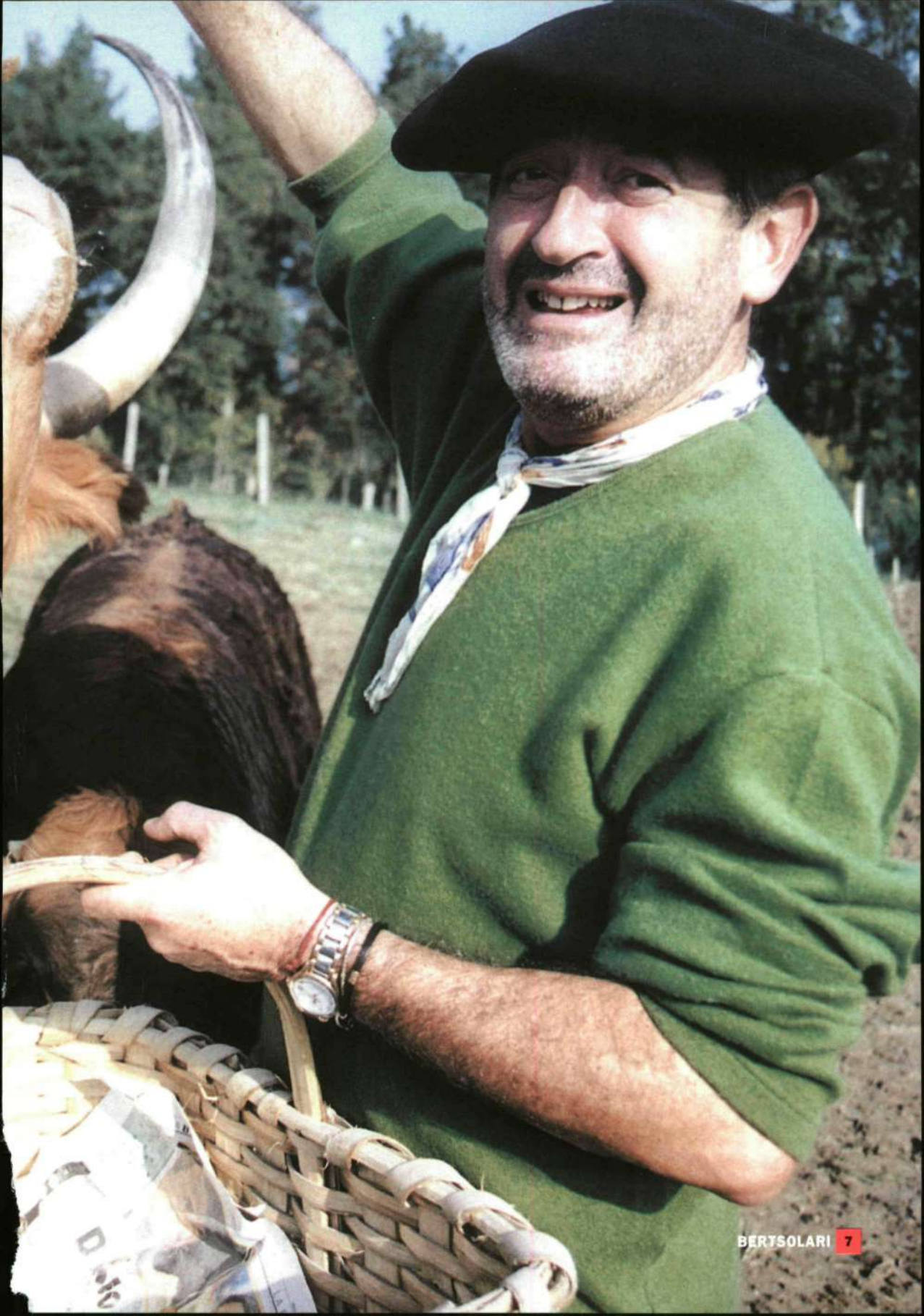

Karlos Argiñano.

"Saiatu izan naiz telebistan bertsoa botatzen, baina ez diot trukoa harrapatzen".

Euskal sukaldaririk ezagunena. Telebistan programa mordoa egin du eta pilotako enpresaburu ere bada. Bere aita eta Lazkao Txiki intimoak ziren, eta honen istorio guztiak badakizki. Kamaren aurrean kantuan aritzen da bere txano zuria buruan duela, eta deskuidoan, 'el mejor cantante del año' saria eman zioten iaz Argentinan. Bertsoan oraindik ez da hasi, baina ez zaio asko falta.

Testua: Antxoka Agirre / Argazkiak: Alberto Elozegi

Zer zinen sukaldari izan arretrik?

Txapista Beasainen. Lokomotoren ateak eta tetxuak jartzen nituen. Oso gogorra zen.

Nondik datorkizu sukalderako sena?

Txikitatik nintzen sukaldezalea. Gero tokatu ere egin zitzaidan. Ama paralitika daukat, eta anaia zaharrena nintzenez, niri tokatu zitzaidan, zazpi-zortzi urte nituela hasita, etxekoen jatorduak prestatzea. Ama ondoan jartzen zitzaidan eta 'hau honela egin ezazu eta beste hori horrela', berak erakusten zidan.

Txantxangorria eta perrexila dira Argiñanoren sinboloak. Zer esanahi dute zuretzat?

Perrexila gipuzkoarren saltsa da, saltsa berdea perrexilarekin egiten delako. Belar goxoa eta merkea da, azoka guztietan aurkitzen dena... gure sukaldaritzaren sinboloztat bezala hartu izan dut.

Txantxangorriarena, berriz, lagun bategatik jarri nuen. Urtero-urtero sukaldeko leihora etortzen zitzaidan txantxangorri txiki bat. Anagrama asmatzeko eguna tokatu zenean, 'Karlos, txantxangorria duk hire lagunik zintzoena' pentsatu nuen nirekiko, 'urtero etortzen duk eta sekula ez dik ezer eskatzen'.

Gero, duela hamarren bat urte, obra batzuk egin eta leiho hura kendu egin genuen, eta ordutik ez zait gehiago etorri, baina hor gelditu da anagraman.

Han eta hemen bastante ibilitakoa zara,

leku asko ikusitakoa. Zarautzen ez balitz non jarriko zenuke zeure jatetxea?

Hau bezain politik ez dut asko ikusi. Euskal Herrian behar du nire jatetxeak. Dena gertu dago, dena oso txukun, aldaketa handia egin da aurreraka. Eta Zarautzen ez izatekotan, Zarautzik gertu jarriko nuke. Gipuzkoako kostan, Getaia, Orio, Zumaia... itsasoa bistan dela.

Zer traza hartzen diezu Zarauzko taldeei aurtengo Gipuzkoako Txapelketarako?

Ez nago oso enteratuta zein talde diren, baina tartean Egaña hor izango da, eta seguru ondo ibiliko direla. Handia da Andoni.

Zenbaterainoko bertsozalea duzu zeure burua?

Oso kaxkarra, suspentsio baina gutxiago merezi dut hor. Gustatzen zait, baina ez dut segitzeko modurik izaten. Etxean sei seme-alaba dauzkat eta denei gustatzen zaizkie bertsoak. Elkarrekin entzuten ditugu ETBn eta batzuetan baita irratian ere, baina saioetara apenas joaten naizen. Nire bizitza guztian tokatu zait lanean ari-

tzea, batez ere asteburu, opor eta udan, eta ez dut astirik izaten. Pena ematen dit, baina halaxe da. Beste gauza askorekin ere horixe bera gertatzen zait.

Zer da bertsolaritzatik gehien erakartzen zaituena?

Umorea. Oso umorezalea naiz, nire ingurua beti barrezka ibiltzen da, bai hemen eta bai Amerikan. Niretzat bertsolaritzan umorea oso inportantea da, berriz ere gabe ez dago herri bat aurrera

*Ama paralitika
da eta anaia
zaharrena
nintzenez, niri
tokatu zitzaidan
jatorduak egitea.*

ateratzerik.

Bertsolari gustukoena?

Mañukorta; oso grazioso da. Baita Lazkao 'Txiki ere. Amurizaren txapelak ere denok gogoratzen ditugu. 'Horrek estudiantu egin dik, horrek beste euskara bat zaukak' esaten zuen jendeak. Momentu espeziala izan zen. Betiko klasikoak zeuden eta bera erabat berria atera zen.

Orain badaude gehiago, eta denak estudioekin gainera. Lehen hamabi urte egin arte erdaraz estudiantu eta jo eta ke lanera. Orain hogeita gehiago urte bete bitartean aritzen dira estudiantzen, eta dena euskaraz gainera. Hori bentaja handia da.

Tokatuko zitzaizun bertsolaririk jatetxean, ezta?

Lazkao Txiki ezagutu nuen nik asko. Ni izatez Beasaingoa naiz, eta aita eta biak oso lagunak ziren. Biak oso graziosoak ziren eta kriston juergak egiten zituzten gure etxeko sukaldean. Aitak ez zekien euskaraz, baina bertsolaria zen, seguru nago, bertsolari arima zuen.

Honela, Lazkao Txikiren istorioak bere ahotik entzuteko suertea izan nuen. Behin semaforo bat pasatu eta guardia zibilak alto eman ziola kontatu zigun. 'No ha visto usted el stop?' guar-

dia zibilak, eta 'he visto el stop pero no a ustedes' berak. Beste batean 'Karlos, ni enauk txikie, ni oso urruti neok' bota zidan. Harrigarria zen.

Basarri ere betidanik ezagutu dut. Andoni gutxitan ikusten dut, baina oso lagunak gara. Bere anaia bat nire iloba baten nobioa da. Lizaso ere aspalditik ezagutzen dut.

Bertsolari asko pasa da nire jatetxetik. Sukaldaritzak gauza asko eman dizkit, eta horietako bat jende mordoa eza-gutzeko aukera. Jende mordoa pasatzen da gure jatetxetik, eta klase guztietakoa. Atzo, adibidez, Silvester Staloneren ama eta nobioa izan genituen afaltzen.

Nor da jatetxean izan duzun pertsonajerik ilustrena?

Oteiza. Kristona da. Joan den astean kafe bat hartzen gelditu ginen biok eta gustura zegoen. 'Que sitio más bonito, que aire tan sano se respira... estos montes... se pueden ver hasta Aia y el Ernio' ari zen emozionatuta. Bat-batean gelditu eta '... y cuanto hijo de puta hay por aquí!' bota zuen tximista bezala. Barrez lehertu nintzen.

Telebistako programan askotan aritzen zara kantuan. Bertsotan ikusiko al zaitugu inoiz?

Kantatzearena afizioz baino gehiago beharragatik egiten dut. Sukaldean ari naizenean hitz eta hitz aritu behar izaten dut bakarrik eta horrenbestez batzuetan ahaztu egiten zait zer ari naizen, eta orduan kantuan hasten naiz akordatu arte.

Askotan pasatzen zait hori, eta programa erdia kantatzen pasatzen dut. Begira..., joan zen urtean 'el mejor cantante del año' saria eman zidaten Argentinan. Nahiko barre egiten dute nirekin...

Euskaraz ere aritzen naiz kantuan, baina elizako gauzak bakarrik dakizkit. Bertsotan egin nahi izan dut behin baino gehiagotan, baina ez diot trukoa har-

Aitak ez zekien euskaraz, baina bertsolaria zen, seguru nago, bertsolari arima zeukan.

tzen. Erdaraz ikasi nuen, etxean ere gehiena erdaraz egiten zen eta euskaraz ez daukat erraztasunik. Erdaraz bai, jo eta ke, baita italianoz eta argentinoz ere, baina euskaraz ez daukat puntu hori.

Seme-alabek inbidia ematen didate, beti euskaraz ari dira, oso ondo egiten dute, eta baten bati bertsoren bat ere entzun izan diot.

Txirritaren bertsoa: Dozena erdi bat urdaiazpiko zintzilik dauzkat jarriak/ saltxitxoi eta lukaina asko Aragoitik ekarriak/ eta ondoren toreatzeko bi zekor gorri gorriak/ ni ezkontzean izango dira banke te izugarriak. Kolesterol gehiegitxo ezta? Kolesterola gezurra da.

Orain dela hilabete bat Boliviako altiplanoan izan nintzen, eta 4.500 metroko altueran duela hiru urte ezagutu nuen 94 urteko agure bati, Don Domingori, bixita egin nion. Gu ikusitakoan '¡hombre, los gallegos!' berak, 'gallegos no, vascos' nik, eta 'hombres de valor' berak. Gogoan zuen sukaldaria nintzela eta bizkarretik helduta 'Argiñano, ¿que pasa con eso del colesterol? Yo todos los días de mi vida he ido al monte, he cazado y he comido carne, y todavía no se lo que es el colesterol. ¿Sabes lo que te digo?, que a mí me parece que todo eso es una mentira criolla'.

Arrazoi zuen, alimentazio naturala eramaten baduzu ez dago arazorik. As-tean bi arrautza jan behar direla esaten dute, 'mentira criolla', nik egunean bi-hiru jaten ditut, berrogeita hamar urte dauzkat eta sano nago. Denetik jan behar da: entsaladak, garbantzuak, dilis-tak, kremak, babarrunak, oilaskoa, arraina, arkumea, oiloa, txorixoa, behia, ehi-za, perretxikuak... Arau bat bakarrik iru-ditzen zait jarraitu beharrekoa: egunean behin behintzat kutxareekin jan behar

da, gainerantzean ez dago arazorik.

Bertsolari gehienak askoz hobeto ari-tzen dira bertso-afarietan txapelketetan baino. Zenbaterainoko zerikusia izan de-zake jan-edanak inspirazio puntuarekin?

Honbre, txapelketetakoa tripa kontua baino tenple kontua dela iruditzen zait. Gehiago izaten dute jokuan eta nerbio-so jartzen dira..., baina egia da baita saioaren aurretik ondo jan eta trago batzuk egiteak ez liekela kalterik egingo. Bazkari eder bat indartzeko eta trago batzuk bixitzeko... Getariko lagun ba-tek esaten didan bezala 'el alcohol es malo, pero da alegría'.

Eta ez bertsotarako bakarrik, neska-tan egiteko ere, ura edanda, ezin gauza politik esan, ezin atrebitu...

Ze menu jarriko zenuke bertso afari ba-tetarako?

Hasteko zurrurutuna, badakizu, bara-tzuri zopa makailuarekin; gero onttoen rebueltoa, baserriko arrautzekin, nola ez; gero, legatza labea patata berriekin; eta postrerako, jakina, Idiazabalgo gazta puska bat etxeko menbriloarekin. Eta hori dana kriantzako ardo beltz batekin hartuko nuen. Bukatzeko, kafe on bat, sagarren pattar kopatxo bat, eta purua.

Nik uste menua ez dala pisua, oso ba-riatua da, eta izugarrizko energia dauka.

Zer gai jarriko zenuke gustora bertso-afari horretan?

Gizonezkoak sukaldaria eta emakumeak lanera•

Maite Aristegi.

"Sasoi batean gai jartzen ibili nintzen, Osintxu, Angiozar, Araoz eta horiek bezalako auzoetako festetan".

Sindikatuan dozena bat urte daramatza, bi urte eta erdi lehendakari bezala. Baserria ez du utzi nahi izan, ezta ikasketak egiteko ere, eta zuzenbide lizentziatura 'universidad a distancia' delakoaren bidez burutu zuen. Musika asko gustatzen zaio, eta soinu zahar bat dauka, noizbehinka familiarreko afalosteetan ateratzen duena. Erromantiko xamarra dela dio, baina bertsoekin nahiago duela barre egin negar egin baino.

Testua: Antxoka Agirre / Argazkiak: Alberto Elozegi

Zer esan nahi du EHNEko lanak zuretzat?

Merezi duen borroka da. Dozena bat urte daramatzat sindikatuan, eta denbora honetan ezer gutxi lortzeko lan asko egin behar dela ikusi dut, baina baita ezer gutxi horrek ematen duen satisfakzioak indar handia ematen duela ere.

Europako politikak eraso latzak egin dizkigu, bertako administrazioa ez da behar bezala bustitzen, eta gizarteak oso urrutitik bizi du nekazaritzaren arazoa, baina hasiak gara burua atera nahian, eta merezi du, beharrezkoa baita.

Aurkeztuko al zeniguke zure baserria.

Larraño-Etxeberri du izena baserriak, eta Bergaran dago, San Martzial edo Goi auzoan. Haragitako ganadua eta ardi batzuk ditugu, esnea ere egiten dugu, baratza, basoa... betiko baserri tipikoa. Gero baserri turismoa ere ireki dugu. Konpleto daukagu.

Beti bertan bizi izan al zara?

Bai, hemen jaio, hemen lan egin eta hemen bizi. Baserria ez uztearren, eta etxean ere premia zegoelako, zuzenbide ikasketak ere Bergarako distantziako unibertsitatean egin nituen, kalera jaitsi gabe.

Ez al duzu inoiz baserria uzteko tentaziorik izan?.

Uzteko tentaziorik, ez. Egia esan, baserri turismoa irekitzeko azken urtea obrekin eta nahiko burukominekin pasa dugu, baina ez. Gustatu egiten zait parajea eta lana... uste dut honetarako

eginda nagoela.

Nola konpontzen zara baserriko lana eta sindikatukoa uztartzeko?

Sindikatukoa teorian egun erdiko lana da, baina askotan dedikazio gehiago eskatzen du eta hortxe ibili behar izaten dut sokatiran guztira iristeko. Eskerrak anaia ere etxean dagoela. Gurasoak, gizona... guztion artean ateratzen dugu baserrikoa.

Esku soinu jotzeko denbora ere ateratzen omen duzu...

Jo edo... 'aporreau'. Familiarteko afarie-tan edo atera ohi dut noizbehinka. Musika, dena dela, asko gustatzen zait. Urte mordoxka batean Bergarako abesbatzan ibili nintzen eta soinua geroago, nagusi-tan hasi nintzen ikasten, duela hamarren bat urte. Soinu txikia-ekin ere hasi nintzen, baina abandonatuta daukat koitadua.

Zenbaterainoko bertsozalea kontsideratzen zara?

Dezentekoa. Azkenaldion saioetara gutxi joan izan naiz. Senarrak euskaraz justu-justu ulertzen du eta bertso-tan galduta ibiltzen da, eta haurra ere txikia dugunez... Baina

asko gustatzen zait, irratitik eta telebistatik ere jarraitzen dut.

Nondik datorkizu zaletasun hori?.

Bertso jarrietatik. Ikasle garaian euskal klaseak ematen nituen, eta bertso zaharrak jartzen nizkien ikasleei. Hauek ez dakit, baina ni dezentetaz letu nintzen. Liburu batzuk ere irakurri nituen, biografia batzuk...

Zaletasun pixka bat betidanik izan dut, etxean ere beti egon da giroa, birrai-

***Birraitona
bertsolari
ezaguna zen
auzoan eta
etxean ere beti
egon da giroa.***

zaizkit, eta juntatzen den jendetzak ematen dion handitasuna ere oso sentazio berezia da. Bertsoa itxaroten ari den milaka pertsonaren isiltasun hori... Aukeran ordea nahiago dut bertso afaria, giroa goxoagoa izaten da eta bertsolariak gertuago dituzu.

Ba al dago bereziki gustatzen zaizun ariketa edota neurririk?

tona bertsolari ezaguna zen auzoan, baina uste dut hortik aurrera hasi nintzela gehiago interesatzen.

Zer da bertsolaritzan gehien erakartzen zaituena?

Ateraldi batekin barre egitea, eta hurrena bertso sentikor batekin emozionatzea. Gauza asko biziarazteko gai dira bertsolariak, neu behintzat erraz naramate bide batetik eta bestetik, eta primeran pasatzen dut.

Afiziorik handiena noiz izan duzu?

Sasoi batean gai-jartzen ibili nintzen, inguruko herrietako festetan. Duela hiruzpalau urte izango da hori.

Gai-jartzen ibili bazara, bertsotan ere egingo zenuen noiz edo noiz.

Bai, animoso aldiren batean tirriki-tarraka zer edo zer bota, baina oso eskas.

Gai izango al zinake gehien gozatu dituzunetako bizpahiru saio gogora ekartzeko?

Ba, ez. Fetxeekin desastre bat naiz. Saio askotan pasatu dut ondo, baina horrela esateko ezingo nuke. Igual bertso saio xumeenean bertso oso onak entzuten dituzu...

Txapelketak ala bertso afariak?

Txapelketak beharrezkoak iruditzen

Ariketei dagokienez ofizioka egiten zait gustagarriena, bixiena bera izaten da eta. Neurriak ere txikiak nahiago ditut, bixitasunagatik.

Aukeran nahiago dut barre egin negar egin baino. Hala ere bertso sentikorrak ere asko gustatzen zaizkit nahiko erromantikoa nahiz eta.

Zein dira zeure bertsolari gustukoenak?

Gai-jartzen, sindikatuko saltsatan, Ibaetako baraualdian eta han eta hemen nabilela mordoxka bat ezagutu dut eta diplomatikoen izenik ez ematea litzateke...

Egana asko-asko gustatzen zait, baita Peña ere, Amuriza bera, Sarasua... eta beste mordo bat.

Garai batean baserri munduko tradizioa zen bertsolaritza, orain berriz erabat kaletartu da. Zenbat bertsolari dituzue EH-NEen?

Badira batzuk: Azpillaga, itziarko Lizarreta, Txiplas bizkaitarra, arabakoa Kepa Enbeita, eta gero ezagunak ez diran batzuk ere bai.

Ze gai jarriko zenuke gustura bertso saio batean.

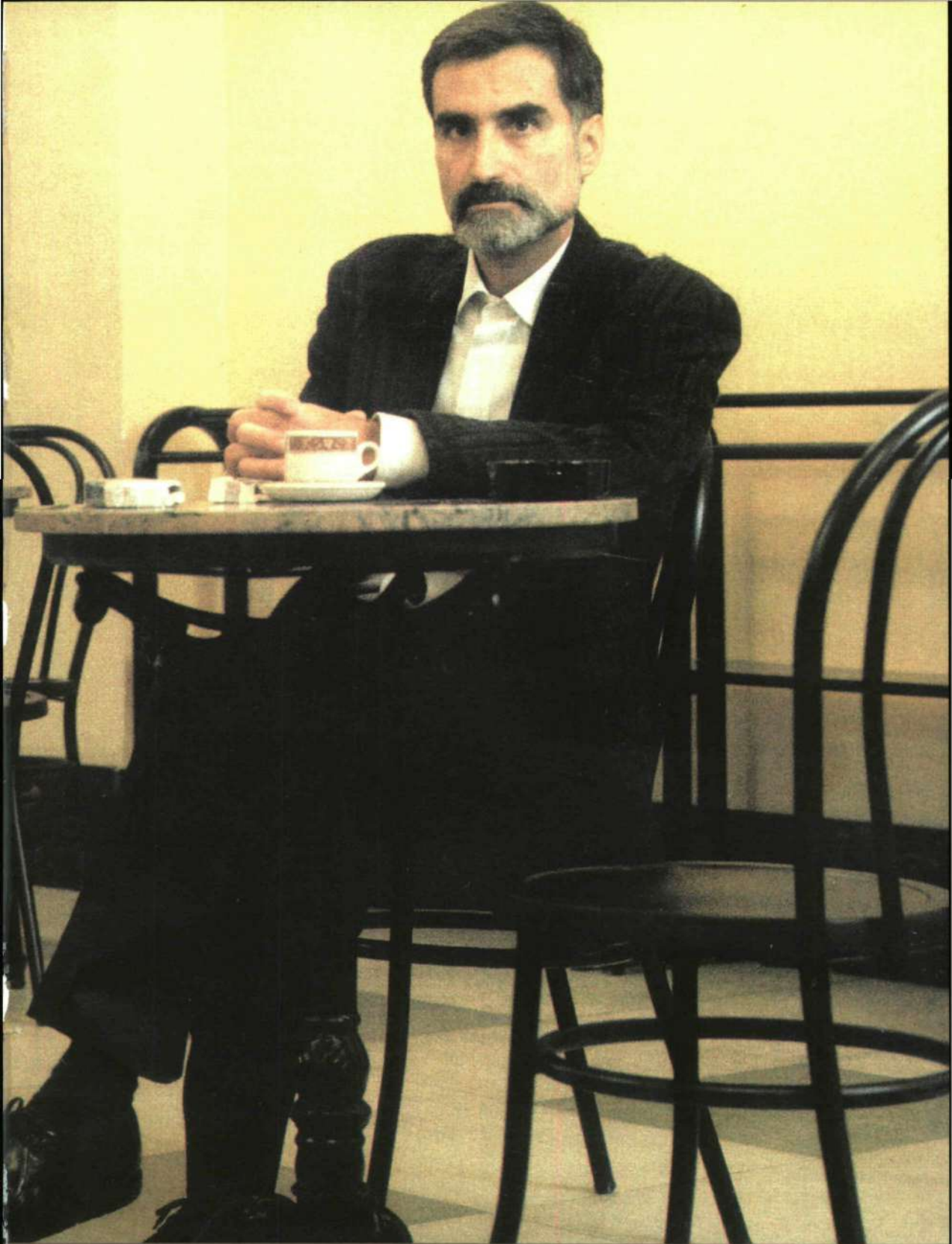
Iazko irailetik hona urte berezi bat igaro dugunez bakearen inguruko zerbait. 'Nola mugituko ditugu mugitzen ez diren hoiek' esaterako•

Xabier Lete.

"Bertsolaritzaren eragina nabarmena da nire poesian".

Ahots gartsu eta pertsonalaren jabe, euskal kantagintza berriaren sorreran figura garrantzitsua izan zen. Bere poemetan jarrera existentzialista lantzen du, sakon eta dotore. 50-60 hamarkadetako Oiartzungo bertso giro jatorra barru-barrutik bizi izan zuen gaztetan, eta zaletasun hark bere sorkuntzan bastante markatu duela dio. Geu ere markatu gaitu nolabait, bere ahotsetik bertso zahar mordoaz egagutu, gogoratu eta gozatzeko aukera izan baitugu. Orain ere bertso zaharren bilduma batekin ari da lanean ETBrako eta Elkar diskoetxerako grabatzen.

Testua: Antxoka Agirre / **Argazkiak:** Artxiboa

Errenteriako polikiroldegian kontzertua eskaini berria duzu hiru urteko isilunearen ondoren. Zer moduz sentitu zara taula gainean?

Gustura. Jendearen harre-
ra ona izan zen, komunika-
zioa lortu genuela iruditu
zitzaidan, entzuten ari zirela, eta bai
musikariak eta bai ni nahiko zentratuta
aritu ginen.

**Zerk bultzatzen du abeslari bat taula gai-
nera itzultzera?**

Azkenaldian jendearen deiak dira mu-
giarazten nautenak. Nahikoa alfertuta
nago antza denez. Azken hau ere duela
urtebete eskatu zidaten, baiezkua eman
nuen eta halaxe prestatu naiz.

Gero barruko ha-
rra ere hor dago, jen-
deari zerbait berria es-
kaintzeko gogo hori
edo istrionismo hori.
Greziar zaharrek kei-
nu edo imintzio
gehiegirekin errepre-
sentatzeari deitzen
zioten histrionismoa,
eta nik uste eszenario-
ra igotzen garen guz-
tiok, aktoreok, abesla-
riok, badugula horre-
lako zerbait imintzioa
egiteko, jendearen
arreta geureganatzeko behar bat...

Barruko hori gabe ezin da ezer egin.

**Abeslari ez ezik poeta ere bazaitugu. Zer
moduz ofizio horretan?**

Ez dut gauza gehiegirik idazten, eta po-
esiarako nahiko hotza nago, argi edo in-
dar gutxirekin.

Dena dela gauzatxo batzuk egin ditut.
Hogei-hogeita bost bat poema baditut ar-
gitaratu gabeak, eta azkenaldion kantaldia
prestatzeko, Brell-en itzulpen batzuk.

Gero, azkeneko zortzi urteotan,
egunkari erdi gogoetatsu, filosofiko bat
ari naiz idazten. Ez da gertakizunei bu-
ruzkoa nahiz eta gertakizunak ere ager-
tzen diren, baina jeneralean nire gogoe-
tak, nire barne giroa jasotzen dut. Eta
hori hor dago, koaderno dexente ari naiz
betetzen. Atal batzuk Euskaldunon
Egunkarian argitaratu ziren duela urte
batzuk. Gainerakoa, oraingoz behintzat,
ez dut argitaratzeko asmorik.

**Zein da idatzi duzun azken poema? Go-
goan al duzu non eta nola okurritu zitzai-
zun?**

Azken poesi-poesia joan den udan idatzi
nuen. Andrearekin Nafarroara joaten
naiz udan, eta iazkoan aspaldian idatzi
ez nituen gauzak idatzi nituen. Gero,

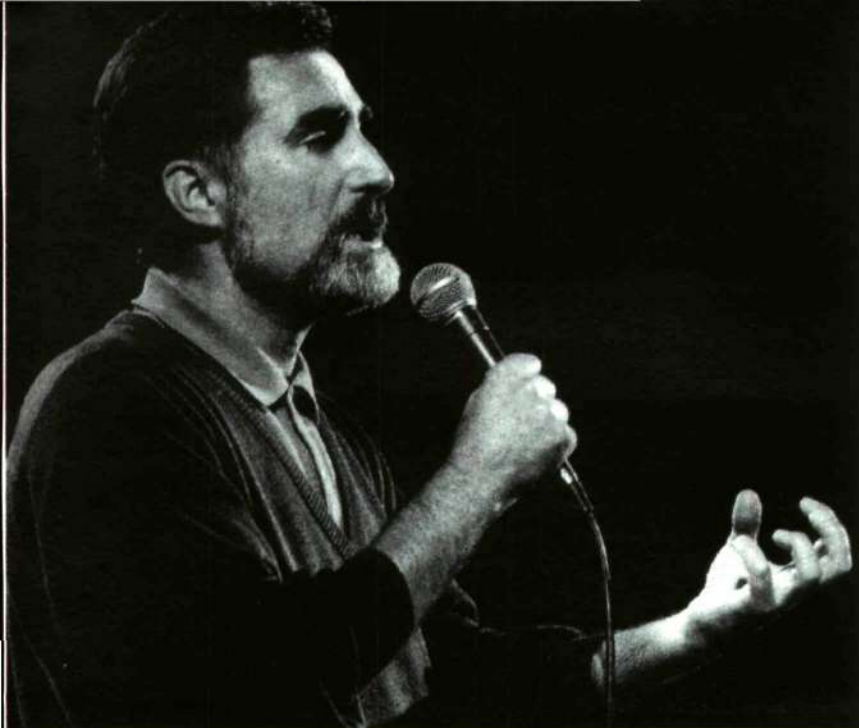
kantuen hitzak egin
izan ditut, baina
hauek ez dira poesia
puruak, erdi poesia
erdi bertsoak izaten
dira.

Poesia ez dut modu
jarraitu batean idaz-
ten, barruan zer edo
zer dudanean, giroa
sortzen zaidanean bai-
zik. Batzuek espi-
tuaren arnasa deitzen
diote, beste batzuek
inspirazioa, edo baita
barruko beharra ere.

Nik uste dut denetik pixka bat dela.
Hitz batzuk etortzen zaizkizu, haiei ja-
rraitu eta poesia sortzen da, haizeak ha-
rrotuko bazintu bezala, hitzak haizeak
ekarriko balitu bezala. Tokiak ere izaten
du zeresanik, adibidez ni asko pizten
nau itsasbazterrak, baina barruko giroa
izaten da gehien eragiten duena.

68 urte haren inguruan idazten hasi
nintzenetik horrela gertatu zait beti.
Bolada oso fuerteak izaten ditut, eta
gero isildu egiten naiz, itzali. Azken ur-

*Azken zortzi
urteotan
egunkari
gogoetatsu,
filosofiko bat
idazten ari naiz.*

50 eta 60 hamarkadetan bertsolaritzak Oiartzunen zuen indarra aipatu duzu. Bertsolaritzaren historian kapitulu garrantzitsu bat izan zen hura. Ze oroitzapen gordetzen dituzu zeuk?

Herriko festetan beti izaten ziren bertsolaria. Hamaiketan bukatzen zen meza nagusia, eta jendea elizatik irteterako oholtza gainean egoten ziren hauek. Orduko figurak etorri ohi ziren, Basarri, Xalbador eta Mattin batik bat, eta herriko bertsolariek osatzen

te hauetan itzalita egotea tokatzen zait nonbait.

Bertsolaritza inoiz izan al duzu inspirazio iturri zeure poemetan?

Gai bezala ez dakit, baina idazteko formari dagokionez nabarmen. Gaurko euskal poeten artean bertsolaritzaren eragirik nabarmenena nik dudala esan izan dit Juan Mari Lekuonak, eta niri ere hala dela iruditzen zait. Errimari garrantzia ematen diot, eta uste dut hori bertsolariengandik datorrela.

Oiartzuarra naiz izatez. Nire haurtzaro eta gaztaroan bertsolaritzaren gune garrantzitsuenetakoa zen Oiartzun. Ezkondu ondoren bertara etorri zen bizitzera Uztapide, eta Joxe Joakin Mitxelena, Lexoti, Koxme Lizaso... talde indartsu bat sortu zen bere inguruan. Kriston giroa eta zaletasuna zegoen Oiartzunen, eta niri ere izugarri gustatzen zitzaidan.

Lekuonatarren etxean ere asko ikasi nuen. Beti izaten genituen herri literatura eta bertso edo koplak zaharrak mahai gainean... eta hori oso inportantea izan zen niretzat. Asko ikasi nuen hortik.

zuten kartelera. Kriston giroa egoten zen, eta batzuetan polemikak eta bronkak ere bai. Gogoratzen naiz urte batean polemika handia egon zela Mitxelenak Basarriri eraso ziola eta. Jendeak astetant jardun zuen hartaz, bakoitzak bota zituen bertsoak eta abar aipatuz.

Ni bertsolariek jendea inguruan biltzeko zuten abilezia hark txunditzen ninduen gehien. Gizon haiek nola ateratzen ziren taula gainera, jendea nola edukitzen zuten adi-adi, nola barre egiten genuen eurekin eta nola jartzen ginen triste.

Gerora gazteagoak hasi ziren etortzen. Azpillaga, Lopategi eta horiek denak.

Harremanik izan al zenuen bertsolariekin?

Denak ezagutu nituen. Basarri, Xalbador, Mattin, Lasarte,... Uztapiderekin bastante bilera egin nituen. Hala ere tratu handiena gazteagoekin izan nuen, kantaldietan elkarrekin ibili izateagatik, Azpillaga eta Lopategirekin. Urola bailarakoekin ere oso harreman ona izan nuen... Joxe Agirre 'Oranda', Joxe Liza-

so, Imanol Lazkano... asko gustatzen zait horien bertsokera.

Garai hartan, kantatzen hasi nintze-nean, denekin egiten nuen topo. Giroa zegoen, gaur egun baino lotuagoa.

Geroztik ze jarraipen egin diozu bertsolaritzari?

Amurizaren txapel haietaraino jarraitu izan nuen gehiago.

Lopategi, Azpillaga eta hauekin garai politizatu bat eman zen. Eguneroko jardunean, kantagintzan beti politika genuen hizpide, eta bertsotan ere ohitura hori hartu zen. Gero Amurizak lirismoa ekarri zuen. Eta gailur bat izan zen nire ustez. Besteena gutxietsi gabe, Amurizak bertso konplexuagoak, osoagoak lortu zituen zentzu guztietan, eta bultzada eman zion bertsolaritza berri bati.

Ordur gero pixka bat haria galduta nabil, gaixotu ere egin nintzen eta ... baina zerbait jarraitzen dut, telebistatik batetik bat. Eta oraingoak ere oso onak iruditzen zaizkit. Egaña eta Sarasuak, esaterako, ezin hobeto uztartzen dituzte kultura eta molde herrikoiak. Maialen Lujanbiok lehengo bertsolari zaharren grazia ere badauka...

Azkena joan naizen saioa, Oiartzungo Pagoarte kultur gunean egin zuten

esperimentu moduko bat izan zen. Maialen Lujanbio eta Peñagarikano ziren bertsotan, eta gai-jartzaile batek paratu zien historia garatu behar zuten. Kantatzen ari ziren bezala dibujante batek marraztu egiten zuen. Bertsolariek bidea egiten zioten marrazkilariari eta alderantziz. Interesgarria izan zen oso.

Aspaldi batean Txirrita I eta II eta Bertso zaharrak I eta II lanetan bertso zaharrak grabatu zenituen. Zerk bultzatu zintuen honetara? Nolako esperientzia izan zen?

Lehenagotik nenbilen gogoarekin, eta 74an nire kantaldietan Txirritaren bizpahiru gauza sartzen hasi nintzen. Garai hartantxe Antton Valverdek ere antzeko zerbait egiten zuen bere kantaldietan. Lagunak ginen, Antton aspaldian Oiartzunen bizi eta euskaldundu baitzen, eta elkarrekin genbiltzan egun batean 'zer-gatik ez ditiagu bertso zaharrak elkarrekin abesten?' bota zidan berak. Hala hasi ginen kantaldietan bakoitzak hiru edo lau kantatzen.

Gero lan hori borobiltzea, forma bat ematea, pentsatu genuen, eta Julian Lekuonarekin batera bertso zaharren bilduma bat prestatzeari ekin genion. Juan Mari Lekuonak ere lagundu zigun. Bi orduko emanaldi bat prestatu genuen, eta lehenengo kontzertua grabatu. 75ean izan zela uste dut.

Lehenengo kontzertu haren ondoren Julian ezkondu eta erretiratu egin zen, baina Anttonek eta biok kontzertuak ematen jarraitu genuen. Arrakasta izan zuen, kontzertu mordoa eman genuen pare bat urtez, eta primeran pasa genuen.

Proiektu berri bat ere ba omen duzu orain esku artean, bertso zaharrekin lehenengo ETBn eta gero diskoan grabatzeko. Aurreratu al dezakezu ezer?

Asmoa bertsolaritzaren historiaren panoramika bat osatzeko da, XIX. mendeko bertso eredutik hasi eta Lazkao

**Asmoa,
bertsolaritzaren
historiaren
panoramika bat
osatzea da, XIX.
mendetik hasita.**

Txiki arte. Materiala oinarrizko kronologia baten bidez antolatzen da, nik kronologia kanonikoa deitzen diodana, eta kronologia horren barruan bertsoarik onenak aukeratzen saiatu naiz.

Telebistarena izan zen ekimena, eta hamahiru programa grabatu ditugu. Ez da grabatzeko tokirik onena, baina moldatu gara, eta nahiko txukun gelditu delakoan nago. Programa bakoitza berrogeita bost minutukoa, eta sei edo zortzi konposizio jasotzen ditu. Komentarioak ere egin dizkiet bertsoei; programa hasieran sarrera orokor bat, eta sorta bakoitzari bere komentarioa kantatu aurretik.

Diskoak, berriz, Elkar diskoetxeak aterako ditu. Aurreratu didatenez Xalbador eta Lazkao Txikiren bertsoena izango da aterako den lehenengoa. Gero disko bakoitzean bikote bat ateratzen jarraituko dute.

Noizko?

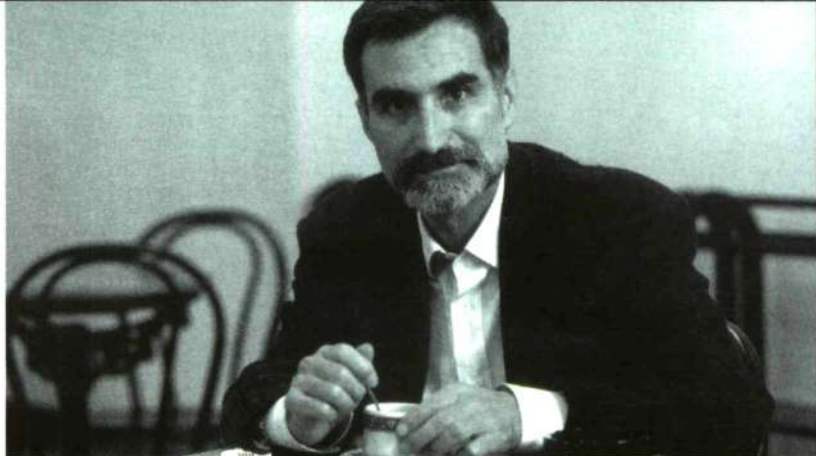
Telebistakoa eurek esan beharko dute. Ez dirudi oraindik ateratzeko asmorik dutenik, orain beste programa batzuekin dabilta eta.

Diskoak Durangorako ziren hasiera batean, baina deskantsua ere behar nuen eta atzeratzea erabaki dugu. Lasterr izango dira dena dela.

Errepaso ederra eman diezu azken lan hauekin, eta erantzuteko moduan egongo zara: zein dira zuretzat bertso-sorta gogoangarrienak?

Onenak, aberatsenak, Xalbadorrenak. Oso interesgarri eta dibertitua Txirrita; bere errejistro guztiak dominatzen ditu. Bihotza asko ukitzen dizun bertsolaria Lazkao Txiki; oso konposizio politikak kantatzen zituen.

Eta gero finak, baikotza bere lekuan

jarriaz gero oso finak: Bilintx amodiozko bertsoetan, Xenpelar gizartearen kronista bezala eta Otaño Ameriketarako inmigrazioaren ispilu bezala. Oso bertsolari polita da Otaño.

Elizanburu ere deskubrimendu bat izan da niretzat. Ezagutzen nuen, baina ez nuen uste hain ona zenik. Bertso batzuk zeharo biribilak ditu.

Eta doinurik gustukuenak?

Denak, batez ere doinu zaharrak. Bertsolaritzaren barruan aberastasun handi bat dago, eta pena bat da, ez baita behar adina ezagutzen. Grabaketa hauek egiten ari ginelarik antzinako doinu asko ukitu ditugu, eta asko oso ederrak dira, edozer gauza esateko balio dutenak gainera, baina oso gutxi dira ezagunak eta kantatuak. Bertsolariak ari dira erabiltzen duten doinutegia aberasten, baina lan gehiago egin beharko lukete zentzu honetan. Mereziko luke.

Gero, esan beharra dago jendeak batzuetan oso gaizki kantatzen duela musikalki. Esaterako, zenbat aldiz entzun dugu jendea tabernan 'ikusi duzu goizean...' builaka kantatzen. Doinu hori xuabe eta sentimenduarekin kantatuta oso polita da.

Bukatzeke, ze gai jarriko zenuke gustora bertso saio batean?

Noiz, ze momentutan eta zergaitik sentitu zara kulpable•

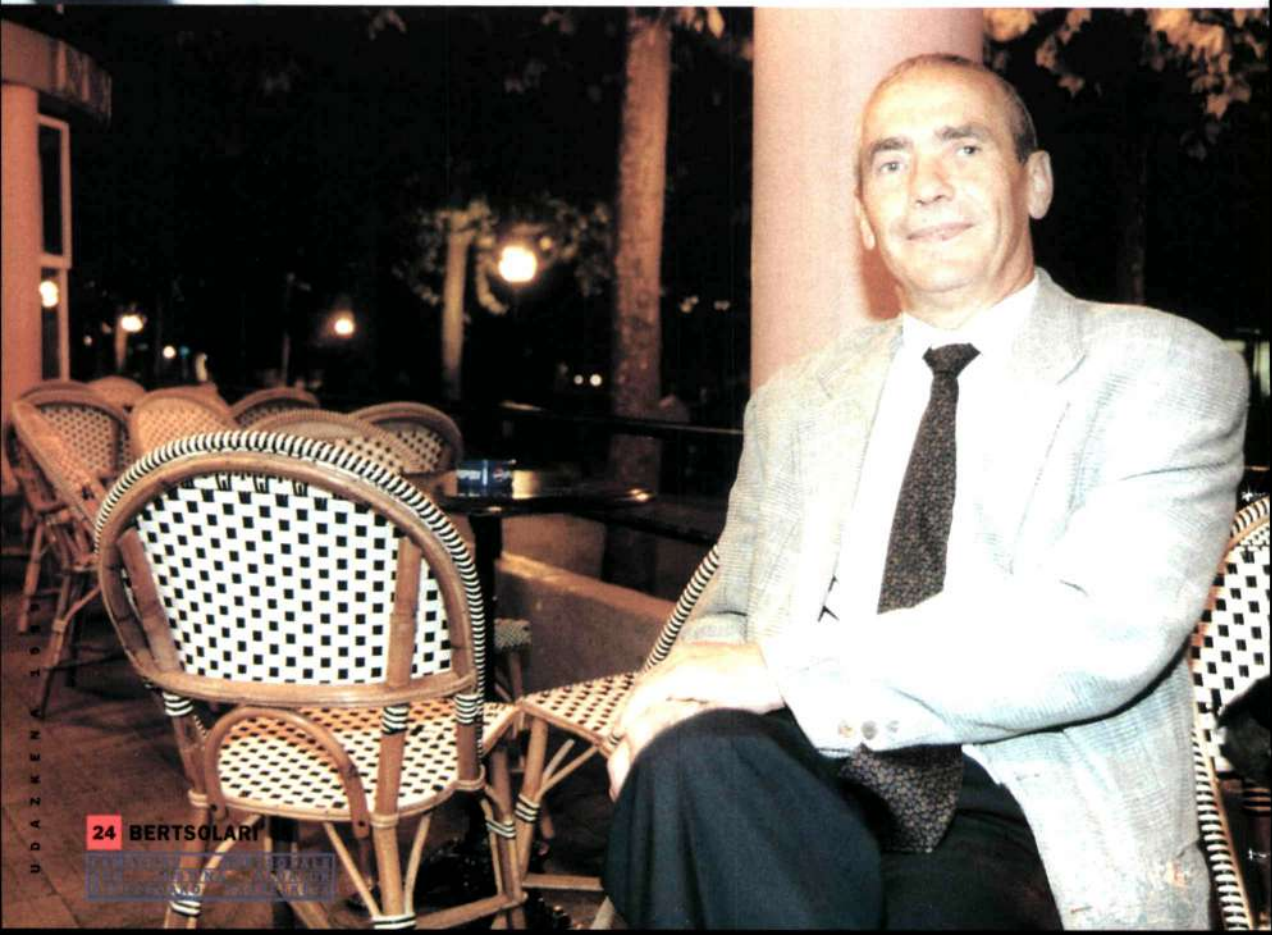
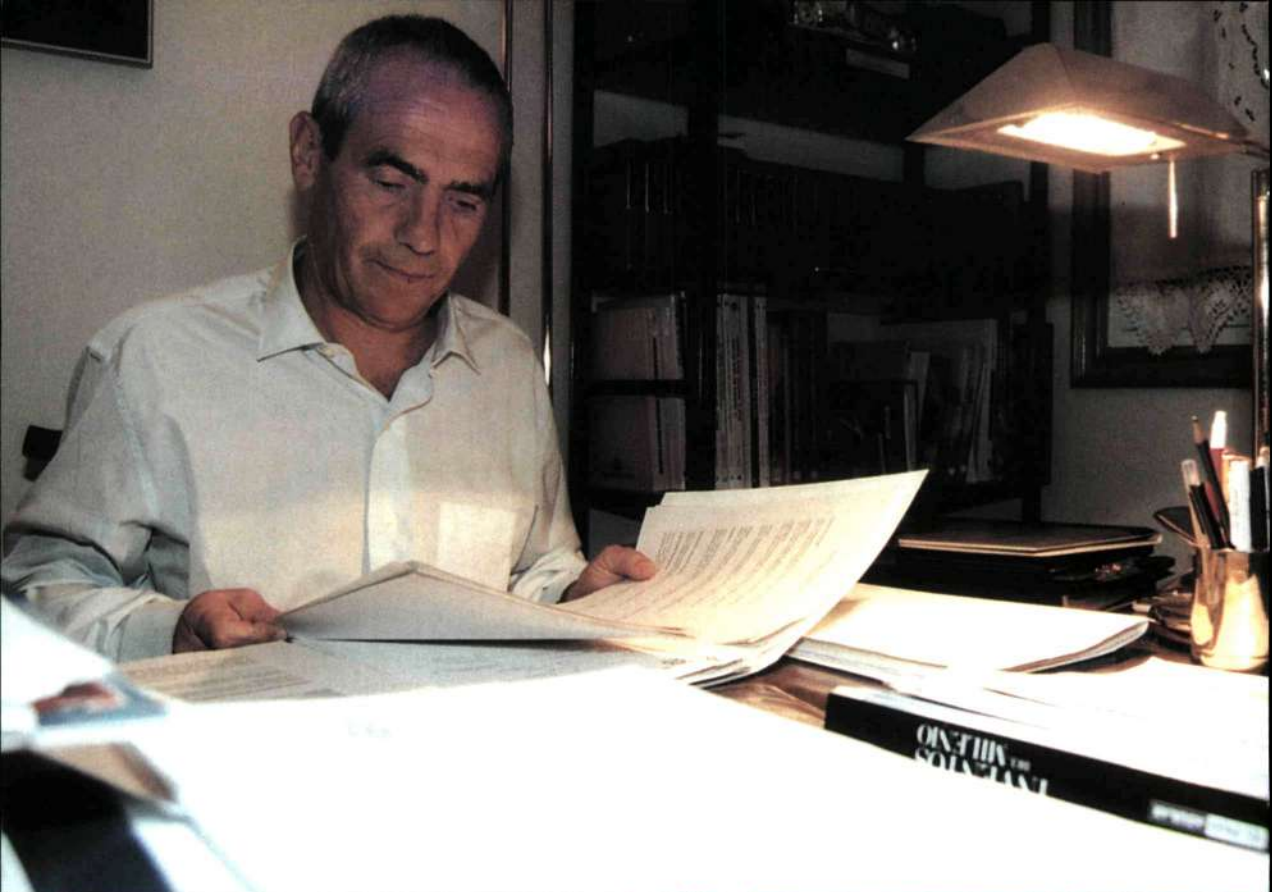

Txato Agirre .

"Amurizarekin bertsotan jo eta fuego eginda nago biok sotanarekin ibiltzen ginenean".

Ataundarra, Aizkorondo baserrian jaioa. Hamar urterekin seminaria bidali zuten, eta hamaika egin zituen bertan. Urte haietan hartu zuen bertsotarako zaletasuna, eta baita politikarakoa ere. 67an ihes egin beharrean aurkitu zen eta 68ko Maiatzean Parisen zegoen. Ekonomilari ikasketak egin zituen Belgikan, Lovainako unibertsitatean. Diktadorea beste mundura pasa eta Euskal Herrira itzuli zenetik, lehenengo EEn eta gero PNVn, Ekonomia diputatu, EUSTATEko buru eta kultura sailburuorde karguak bete ditu. Inoiz ez dio lagunartean bertsotan egiteari utzi.

Testua: Antxoka Agirre / **Argazkiak:** Alberto Elozegi

Politika zer da izatez, ofizio, bokazio ala bizio?

Denetik pixka bat agian. Bokaziorik ez dakit, baina kezka beti izan dut, eta beti jarraitu izan dut. Gero, urte asko bazoaz, eta batik bat zenbait kargutan, gestiokoetan esaterako, politika ofizio bat bezala bizitzera ere hel zaitezke.

Bizioa denik berriz ez nuke esango, baina harrapatu, harrapatu ere egiten zaitu, harremanak egiten baitituzu eta mundu batean sartzen baitzara. Lovainan nengoenean ez zitzaidan burutik pasatu ere egiten politikara dedikatuko nintzenik, eta EE desagertu zenean betiko utzi nuelakoan nengoen; baina deitu egiten dizu lagun batek, zirikatu egiten zaitu, barruko harra ere hor dago, zer-bait egiteko aukera on bat ikusten duzu... eta betiko jiran bukatu.

Aznarrek padel-ean jokutzen du, Ibarretxe bizikletan ibiltzen da, zu berriz parapentean. Nolatan?

Duela hamabost urte ikusi nuen lehenengo aldiz. Begira-begira egon nintzen hegaldi guztian eta jaitsi zirenean harrituta gelditu nintzen berrogeita hamar urte inguruko bi emakume frantses zirela ikusita. 'Hauek egiten badute nik ere egin dezaket' esan nion neure buruari, eta pare bat urte geroago egin nuen proba.

Kriston zirrara eragiten du, eta asko disfrutatzen da, eguraldi txarra tokatuaz gero sustoren bat har badaiteke ere. Esaterako, Larrunarriko lepotik Larraitx aldera poliki-poliki jaistea zoragarria da. Gero Larraitzen flan bat edo mami bat

jaten baduzu, ba ia ez dago gehiago eskatzerik.

Beti izan naiz oso kirolzalea, eta dezentegiten dut. Frontoia, mendia, eta eskia batik bat.

Bertsozalea ez ezik gai-jartzen eta bertsotan ere ibilitakoa zara. Non ikasi zenuen bertsotan?

Seminarioan. Jesus Mari Etxezarreta 'Izazpi' buru zela taldetxo bat baginen bertsotarako gogoarekin, eta orduak pasatzen genituen bota eta bota. Hamabost-hamasei urte izango nituen nik.

Puntuka asko egiten genuen, edozein momentutan, baina zenbaitetan seminario atzean zegoen plaza batean eserita baita saio oso-osoak ere.

Duela pare bat urte sekulako sorpresa hartu nuen Euskadi Irratian egin zidan

ten elkarriketa batean. Mila galdera egin zizkidaten, eta propina bezala norbaitek malizia guztiarekin garai hartako grabazio bat jarri zidan. Inoiz sekula santan ez nuen pentsatu bertso haiek berriro entzungo nituenik. Sekulako ilusioa egin zidan.

Inoiz izan al zenuen bertsolaritza serio hartzeko asmorik?

Nahiko serio ibiltzen ginen gu, baina bertsolaritza ofizio bezala hartzeko ametsik ez dut uste izan nuenik. Hainbestearako maila ere ez nuen. Gainera oso garetetan joan behar izan nuen ihesi, eta ez nuen denborarik izan plazan agertzeko.

Eskaini balidate, zeinek daki, igual atrebitu ere egingo nintzen garai hartan, bastanteko muturra baneukan eta. Gogoan daukat Basarri bertsotan hasi nintzaiola seminaria hitzaldi bat ematera etorri zitzaigun okasio batean. Hainbes-

***Larrunarriko
lepotik Larraitx
aldera
parapentean
jaistea
zoragarria da.***

te sotana ikusita-edo hotz xamar zegoen gizona, baina bertsoa bota nionean, bueno!, berehala etorri zen bere onera, eta gustura aritu zen.

Amurizarekin ere aritu nintzen beste behin. Lazkaoko fraileetan bilera bat egin genuen Euskal Herriko seminario guztietako ordezkari batzuek.

Adiskide batzuek aurkeztu zidaten eta bertsotan jarri gintuzten. Igual harrokeria da nik orain esango dudana, baina egun hartan, biok sotana jantzita geundela, Amuriza ez zen ni baino hobea. Orduko sekulako belarria erakusten zuen, eta nik beti izan dut erdipurdikoa, baina bertsotan parez pare ibili ginen.

Orain ze kapazidade ikusten diozu zeure buruari?

Orduan ere ez nuen askorik eta orain gutxiago. Batzuetan bolada izaten dut, soziedadean lagunekin naizela, edota eskiatzera bidean semearekin... eta gehiago eginez gero nabarmentzen da. Baina normalean ez dut horrelako okasio askorik izaten, eta egiten ez baduzu erabat herdoiltzen zara.

Zein dira bertsozale bezala gordetzen dituzun oroitzapen onenak?

Lehenengo oroitzapenak Uztapidek

**Askori
harrokeria
irudituko zaio,
baina orduan
Amuriza ez zen
ni baino hobea.**

62an irabazi zuen Txapelketarenak dira. Astorian zen finala. Juanito Kojuarekin joan ginen anaia eta biok, eta bertsolarien mahaian bazkaldu genuen. Kriston giroa zegoen eta saioa ere ederra izan zen. Uztapidek bertso harrigarriak bota zituen. Amari buruzko bertso batzuk oraindik ere gogoan dauzkatz.

Eta handik aurrera ere bertso mordoa entzun dut. Gogoratu, honela bat-batean gutxi batzuk baino ez zaizkit gogoratzen: Amurizak txapela irabazi zuenean itsasoari buruz botatako bertsoak, azkenaurreko Txapelketan Lizasok parkeko bankuari kantatutakoak, Lazkao Txikik Amurizaren kontzientzia gisa bota zituenak, Peñagarikano eta Egañaren izugarri ezagun egin diren haiek, bata amona eta bestea ohean sartu zaion senar mozkorraren lekuan...

Gaur egun zenbaiteraino jarraitzen duzu bertsolaritza?

Urtean zehar bastante saiotara joaten naiz. Tolosa, Ordizia, Beasain, Itsasondo, Ataun... Legorretan gai jartzera deitzen didate azken urte hauetan. Txapelketetan ere normalean Finalaurreak eta Finalak ikusi ohi ditut.

Zer nahiago dituzu bertso afariak ala txapelketak?

Biak gustatzen zaizkit, bakoitza bere lekuan. Amurizak zioen bezala bertsolaritza geure kirol nazionala da, eta Txapelketek ematen diote neurri hori. Badakit bertsolariek une txarra pasatzen dutela, baina presio horrek eraginda beste kalitate bat egon ohi da txapelketetan, eta konpetizio zentzu horren inguruan bertso giroak ere gora egiten du nabarmen. Bertso afariak berriz beste molde bat eta beste saltsa bat aportatzen dute, hau ere beharrezkoa dena.

Ze neurri eta ariketa dituzu gustukienak?

Hamarreko txikia asko gustatzen zait,

baita zortziko txikia ere. Ariketei dago-kienez gero eta gehiago gustatzen zait ofizioa. Banakako lanei meritu gehiago emateko joera dago, baina niri ofizioa ez zait samurragoa iruditzen: norberaren bertsoa prestatzeaz gain besteak bidetik atera ez zaitzan begiratu behar da, eta errefleju bereziak behar dira horretarako... Banakakoak batzuetan luze xamarak egiten zaizkit.

Bertsolari gustukoenak.

Amurizak hasi zuen bertsokera berriaren gailurra Egaña eta Sarasuak lortu dutela iruditzen zait. Apartekoak dira.

Lehenago bertsoa askotan betelan bat izaten zen, ideia borobil bat botatzen zen eta gainerakoa betelana. Hauek bertso totala lortu dute. Hiru lau ideia botatzen dituzte bertso batean, eta hitz joko mamitsuekin ederki jantzita gainera. Sebastian Lizaso asko gustatzen zait, ikaragarritzko naturaltasuna eta erraztasuna ditu bertsotarako. Euzkitze ere puntako bertsolaria da, gozoa eta guztiz borobila. Niri neurri batean, molde egindako errima gozo eta zuzen horietan Lasarte ekartzen dit gogora.

Gazteen artean Irazu iruditzen zait oso ona.

Eta klasikoen berezko sen horrekin ere asko gozatzen dut. Bertsolari gazteagoak eskolatuak ez ezik unibertsitarioak dira, eta horrek kulturaz aberasten du

euren bertsokera, baina Joxe Agirre, Joxe Lizaso edo Lazkanoren berezko sen horrek ez du gutxiago balio. Euren doinu bereziekin hasten direnean, beste zerbait pizten dute.

Lazkao Txiki ere ez nuke aipatu gabeko utzi nahi, ikaragarria zen eta.

Bertsolariek askotan jorratzen dituzte politika gaiak, gehiegitan zaletu batzuk kezkatzen direnez. Zuri zer iruditzen zaizu?

Beti antzekoak esanaz txalo erraza bilatzen duten bertsoak izaten dira askotan, eta horiek aspergarri samarrak ere egiten zaizkit. Beste batzuetan ordea, ofizioa eztabaida bat eramaten dutenean esaterako, gustura jarraitzen ditut. Honetan ere bertsolaritzak aurrerapena izan duela iruditzen zait. Oraingo bertsolariak antzerkilariagoak dira eta berezkoak ez zaizkien paperetan sartzeko gaitasuna dute. Oraindik ere gertatzen da bati Guardia Zibilaren papera jarri eta bere buruari harri tiraka hastea, baina agian gehiegi eskatzea ere bada hola-ko paper jakin batzuetan sartu beharra.

Bertsolari naiz politikarien artean bastante ibilitakoa zara, eta batzuek nahiz besteak artistak dira elkarri zirikatzen. Zein dira gogorragoak?

Bertsolarien artekoa antzerkia izaten da, eta baita politikarien artekoa ere, baina jendeak uste duena baino gutxiago. Politikarien artean badago edukazio bat, elkarri agurra ez diote ukatzen, eta parean tokatuaz gero broma bat edo beste egingo dute, baina ez dute bertsolarien arteko harreman estu hori. Elkarri zirikatzen jardun ondoren ez dira bertsolariak bezala baso erdi bat hartzera elkarrekin joaten.

Ze gai jarriko zenuke gustura bertso saio batean?

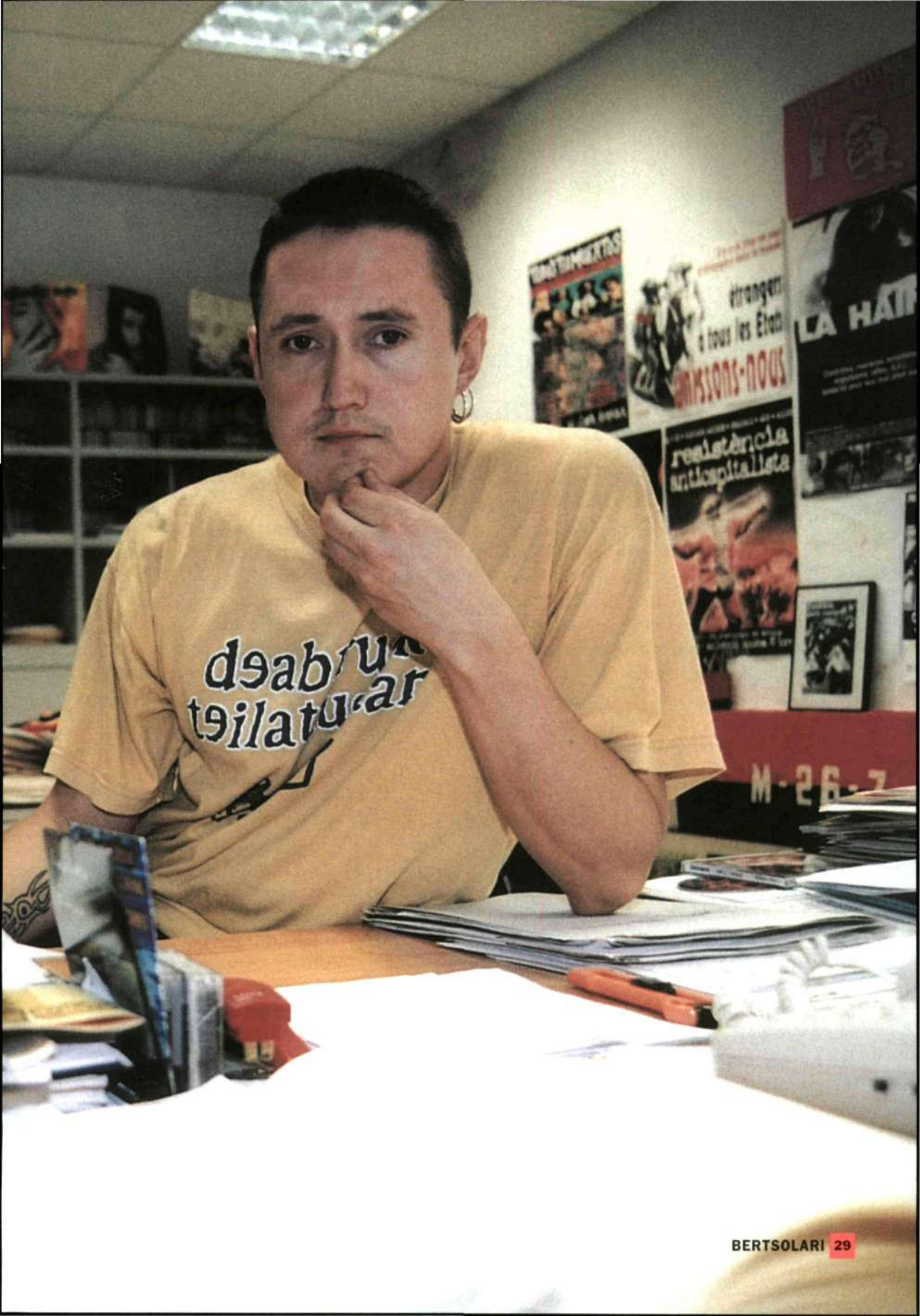
Euskal Herrira bakea iritsi da. Zer egin behar dugu orain Euskal Herri osoa elkartzeko?•

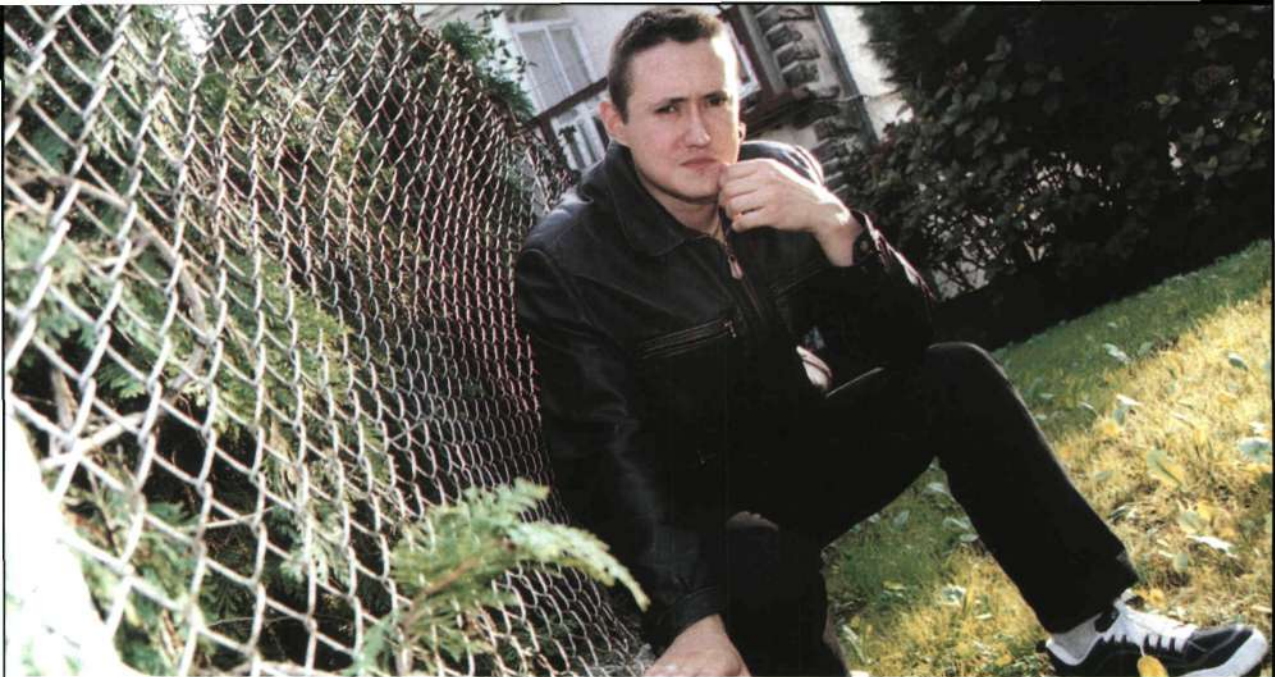
Fermin Muguruza.

"Sarasua, poto egin
zuenean, izugarri gustatu
zitzaidan".

Kortatu eta NG taldeen ahotsa eta indarra. Eta zerbait gehiago euskal musika berrienarentzat. 'Egin' irratan lanean ari zela, bertako 'bota punttuba' irratsaioko lagun batzuek zaletu zuten bertsoarako, eta eurekin sortu zuen bertso-hop-a, bertsoa eta rapa uztartzen dituen estiloa. Bertsolarien hainbat kolaborazio izan ditu bere diskoetan, eta bertsolaritza arretaz jarraitzen du, 'nire modura' berak dioen bezala.

Testua: Antxoka Agirre / Argazkiak: Alberto Elozegi

Kortatu eta NG euskal gazteentzat erreferente bat izan dira musikalki, estetiko-ki, eta baita filosofia gisa ere. Zein ziren zeuen erreferenteak, sortu zenutenaren osagai nagusiak?

Hasiera batean punk-rocka entzuten genuen guk, EEBBetatik eta Londres-tik zetozen soinuak. 'Death Kennedy's', 'The Clash', 'Under-tons' e.a. Gero 80. hamarkadaren hasieran ska mugimenduaren 'revival' bat eman zen Euskal Herrian, Lemoizko zentralaren aurkako kontzertu batean seko maitemindu ginen 'Beats' taldeaz, eta Kortatu sortu zenean soinu hauek guztiak atera genituen geure zakutik.

Musika ez ezik, jarrera batzuk ere proposatzen zituzten mugimendu hauek. Ska arrazakeriaren kontrako jarrera zen, eta baita beltzen musikarekiko mirespena ere, eta punk-rock-ak autogestioaren inguruan lan egitea proposatzen zuen. Zuk zeuk egin ezazu! Eta hori zen, eta hori da oraindik ere, geure jarrera.

Negu Gorriak momentu berri bate-

kin jaio zen. Alde desberdinetatik estilo berriak garatu ziren, eta mestizajearen beharra sortu zen, 'crossover' deitzen zitzaiona, bidegurutzean aurkitutako estilo guztien nahasketa. Europa mailan eman zen bilakaera hau barrubarrutik bizi izan genuen. Urteak generamatzan belarriak adi jarrita sortzen ari ziren estilo berriak entzuten eta sentitzen, eta Negu horiek askatzeko salto bat izan zen.

'Public Enemy'ren inguruan eman zen rap-aren leherketa, funky-a, met-hall-a, soul-a...

Eta estetika, aizkorak eta hori guztia, nondik sortu zitzaizuen?

Aizkolaria Kortaturen lehen diskoaren azalean ageri zen. Autodefentsarako eskubidea eta 'euskalduna naiz eta harro nago' hori nahi genituen irudi honekin. Hasieran, diskoari 'la raza indomita' izena jartzea erabaki genuen, konplexurik ezaren ideia horrekin jarraituaz, baina arrazakeria, Rha eta kontu desatsegin horiek guztiak entzun beharko genituela pentsatu genuen ondoren, eta irudia soilik atera zen.

Gero, azken diskoan, 'kolpez kolpe' kantua ere atera genuen; kolpez kolpe lortuko dugu askatasuna, eta NGn bi aizkora gurutzatu genituen, bakarrarekin ezin bazen bi beharko genituela eta. Malcom x-i omenaldi bat egiteko modua ere bazen, bi aizkorak gurutzatuaz x-a egitea...

Hamabost urte geroago herriko festetako txosnetan Kortatu da talderik entzuenena. Zer pentsarazten dizu entzutea egokitzen zaizunean?

Ez da Kortatu bakarrik, 'La polla' eta garai hartako talde batzuk asko entzuten dira... Oraingo gazteek musika hori nolabait garai hura bizitzeko, garai harekin konektatzeko jartzen dutela iruditzen zait. Eta nire ustez ondo dago gauza haiek gogoratu eta kontuan hartzea.

Alde batetik estimatzen dut jendeak estimatzea, baina iruditzen zait kriston musika ona egiten dela Euskal Herrian, eta arreta handiago jarri beharko litzaikeela oraingo taldeei. Gainera, gauza bat esango dizut, ez zait asko gustatzen parrandan nabilenean nire musika entzutea, deskolokatu egiten nau. Ohituta nago, baina ez naiz eroso sentitzen.

Taldeekin jotzen aritu zara urte askotan, orain berriz bakarlari gisa zabiltza. Zer da talde ibilera haietatik gehien faltan botatzen duzuna, eta zer bakarlari bezala gehien disfrutatzen duzuna.

Esan beharra dago, taldea utzi nuenetik diskoetan nire izenarekin izenpetu arren beti bandaren batekin ibili naizela. Beraz ez dut bakarrik sentitzeko edo taldeko

bizitza faltan botatzeko okasiorik izan.

Banda eta taldearekin jotzearen arteko diferentzia bakarra arduren banaketan dago. Taldeekin dena guztien artean egiten den bitartean bandarekin ardura guztia neure gain da, baina baita nahi dudana sortzeko askatasun osoa ere. Eta hori da abantaila nagusia. Askatasun horretatik sortzen den esperientzia, teknikoaren eta aholkulariaren laguntzarekin aurrera eta aurrera egitearena, oso intentsoa da, asko ari naiz disfrutatzen.

Talde batean denen gustua egin behar da, edo bestela gehienena, eta sortzerakoan astun ere suerta daiteke demokrata izan behar hori. Eztabaidak e.a. Ohitu egiten zara, ondo eramaten duzu, baina lehenago edo geroago zerbait per-

sonalagoa egiteko gogoia sartuko zaizu.

***Ska
arrazakeriaren
kontrako jarrera
zen eta punka
autogestioaren
aldekoa.***

Zer da gehien eskertzen duzuna jira bate-tik bueltan berriro etxean aurkitzen zarenean?

Etxeko giroa, neskalaguna eta hurrekin egotea; eta kalera irteten eta betiko lagunekin topo egitea.

Gero, pentsatzeko denbora pixka bat edukitzea, zinemara

joatea, palaz partidu bat edo beste jokatzea... Oso pelotazalea naiz. Palaz bas-tante jokatzen dut, eta hemen Irunen 'Pasaka' tabernak antolatzen duen torneoan urtero hartzen dut parte. Esku-pilota, berriz, telebistatik jarraitzen dut. Goñiren jarraitzailea naiz, iruditzen zait oso jarrera punkia duela, asko gustatzen zait.

Etxean nagoenean irakurtzeko ere aprobetxatzen dut, eta batik bat energia pilatzeko.

Euskaldunberria zarenez, gerora eginda-ko deskubrimentua izango duzu bertsolaritza. Nola izan zen?

Euskaraz ikasi aurretik ere ikusi izan nituen bertsolariak. Interesgarria iruditzen zitzaidan inprobisazioaren kontu hori, eta doinuak asko gustatzen zitzaizkidan, baina, noski, ez nuen piperrik ere ulertzen.

Euskaltegian nengoela ere, ikaskideak bertso saio batera edo bestera joan izan ginen, baina afizioa 'Egin' irrastian sartu zitzaidan. Nik musikako programa egiten nuen hamarretatik hamabietara, eta nire aurretik usurbildar batzuk sartzen ziren 'Bota punttuba' bertsolaritzari buruzko programa egitera. Oso jende jatorra zen, eta pare bat urtez denok han bueltaka ibili ginenez, lagunak egin ginen. Gauero entzuten nuen bertso programa, istorioa nondik zihoan ere esplikatzen zidaten, grabazio bat edo beste utzi, eta eurekin batera bertso saioetara joaten hasi nintzen.

Bertso-hop-arena ere orduan sortu zen. Esperimentu bat izan zen. Garai hartan rap-a oso berria zen, bertsolaritzarekin antzekotasunak zituela iruditzen zitzaidan niri, eta erdi bromatan probak egiten hasi ginen: Usurbilgo lagun hauek bertso zaharrak kantatzen zituz-

ten, eta bitartean nik erritmoko kutxak sartzen nituen azpitik. Kriston barre al-gara egin zuten eta asko gustatu zitzaaien. Eurak animatu ninduten NGren diskoan bertso-hop bat sartzera. Egaña eta Peñagarikanoren bertsoak erakutsi zizkidaten, eta halaxe atera genituen; Egañarenak Josu Landak normal kantatuta eta Peñarenak nik rap moduan kantatuta.

Bertsolariak euskal raperoak dira beraz?

Ez nuke hainbeste esango. Gerora jakin dudanez raperoek ez dute inprobisatzen, truko batzuk erabiltzen dituzte halako efektua lortzeko, baina erriman eta indarrean antzekoak dira.

Badira munduan, rap-a bezala, bertsolaritzarekin antzekotasunik duten beste fenomeno batzuk: repentistak, paiaoreak e.a.. Baina nik uste inprobisazio mailan hemengoak aparteko gauza berezia direla.

Bertso-hop-a sartu zenuten NGren lehen diskoan. Bigarren diskoan, aldiz, bertsolarri batek, Jon Maia egin zituen kantuen hitzak.

Garai hartan bertsolari belaunaldi berri bat ari zen sortzen: Unai Iturriaga, Igor Elortza, Jon Maia eta beste batzuk. Gauza berriak probatzeko gogoarekin ziren eta Jon Maia bertso bat repeatzen hasi zen bertso saio batean. Kriston kolpea izan zen eta polemika pixka bat ere sortu zuen. Neu ere harrituta utzi ninduen, deitu egin nion eta oso lagunak egin ginen. 'Gure jarrera' diskoaren prozesu guztian gurekin egon zen, hitzak prestatzen, melodiak egokitzen... lan handia egin genuen elkarrekin.

Bertsozaletasun handienetako garaia ere hura izan zen. Saio pilo handira joan nintzen, eta mundu hori gertutik ezagutzeko aukera izan nuen, Jonen bidez bertsolari gazte gehienak ezagutu baini-tuen.

***Bertsozaletasuna
'Egin' irrastian
piztu zitzaidan,
'Bota punttuba'
programakoei
esker.***

Geroztik nola jarraitu izan duzu bertso-larritza?

Azken urteotan gero eta gutxiago. Lehen telebistan nahiz egunkarietan jarraitzen nuen eta urtean bizpahiru saiotara joaten nintzen, baina gero eta gehiago egoten naiz Euskal Herritik kanpo eta azken bi urteotan ez naiz saio batera ere joan.

Hala ere haria erabat ez galtzen saiatzen naiz, eta nire erara beti jarraitzen dut zerbait. Sarasua eta Egañaren liburua irakurri nuen, egunkarian ere parean zerbait tokatuaz gero irakurtzen dut...

Zer da bertsolaritzatik gehien erakartzen zaituena?

Giroa, bat-batekotasuna... ez dakit.

Doinuak ere asko gustatzen zaizkit. Eta hauen artean doinu tradizionalak gustatzen zaizkit gehien. Batzuk oso hunkigarriak dira, azal pikotak ere jartzen dizkirate. Gero, noizbehinka egiten dituzten esperimenduak ere oso interesgarriak iruditzen zaizkit. Adibidez behin Egaña Suzan Vegaren 'my name is Luca' kantuari melodiarekin egin zituen bertso batzuk, eta izugarri gustatu zitzaidan kantu hori oso gogokoa baitut.

Zein dira entzun dituzun saio gogoangarrienak?

Oso oroitzapen polita dut duela bost-sei urte Hondarribiko Bentan izandako bertso saio batena. Jon Maia eta Andoni Egaña ziren tartean. Bertsolariekin bazkaldu nuen saioaren ondoren, eta mahaiari kantuan jardun zuten berriro. Giro polita izan genuen eta oroitzapen ederra daukat...

Jon Sarasuak poto egin zueneko ere izugarri gustatu zitzaidan. Kristoren saioa egin eta mundu guztiak txapel-duntzat jotzen zuenean tipoak, txapelketaren aurkako jarrera erakusteko, poto nahita egitea... mundiala izan zen.

Gero egunkarian egin zuenaren zigortzat txapelketak betiko galaraziko zizkiotela jarri zuten inozentada gisa abenduaren 28an, eta mundu guztiak sinetsi egin zuen. Kriston saltsa montatu zen.

Bertsolaririk gustukoenak.

Andoni Egaña asko gustatzen zait, Sarasua ere bai eta baita Peña ere.

Gazteen belaunaldian guztiak gustatzen zaizkit. Eta ez bakarrik euren bertsokera, baita nolakoak diren ere; euren ingurunearekiko duten jarrera, sortzen dituzten gauzak e.a.. Silveira, Estitxu Arozena, Ion Maia, Igor Elortza, Unai Iturriaga... Unai oso tipo berezia iruditzen zait. Oraindik ez dut irakurri, baina bere liburua erosita daukat, eta irakurtzeko irrikitan nago.

Gero badago beste bat... Ohiane Enbeita. Ona dela esan didate, baina ez dut entzuteko aukerarik izan.

Bertsolariak repeatzen jartzeko adinako abilezia izan duzu, zeu bertsotan, ordea, aritu al zara inoiz?

Joan zen urtean 'Piztu'k antolatu zuen Arrosako kontzertuan jarri ninduten konpromiso horretan. Kontzertuaren aurretik zazpi bertsolari atera ziren taula gainera saio txiki bat egitera, eta hasieratik neuk ere atera behar nuela esaten hasi ziren. Publikoari ere ideia gustatu eta laster hasi zen jendea 'Fermin bertso bat, Fermin bertso bat!' behin eta berriro oihuka. 'Aspertuko dira' esaten nuen nirekiko, baina ikaratuta nengoen, galtzetatik kaka dariola. 'Batetikan korroska...' hasi ziren kantatzen ondoren... publiko guztiak kantatu zuen azkenetarako. Baina ez nintzen atera. Ez daukat ideiarik ere, eta paso egin nuen, jakina.

Ez dizugu hainbeste eskatuko guk. Saio batean gustura entzungo zenukeen gai bat ematen badiguzu konplitu duzu.

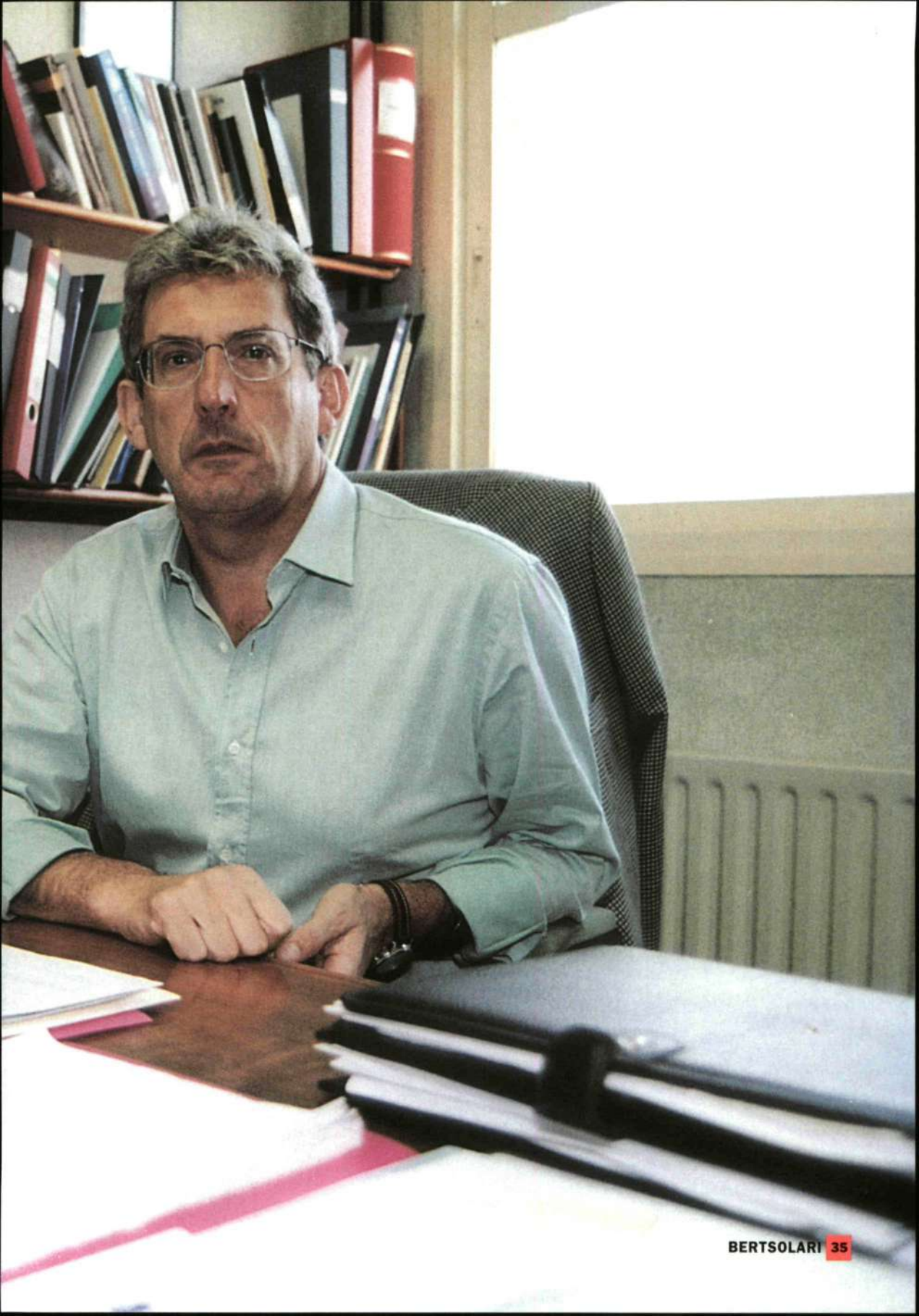
Gai izango al gara gauzak aldatzeko?•

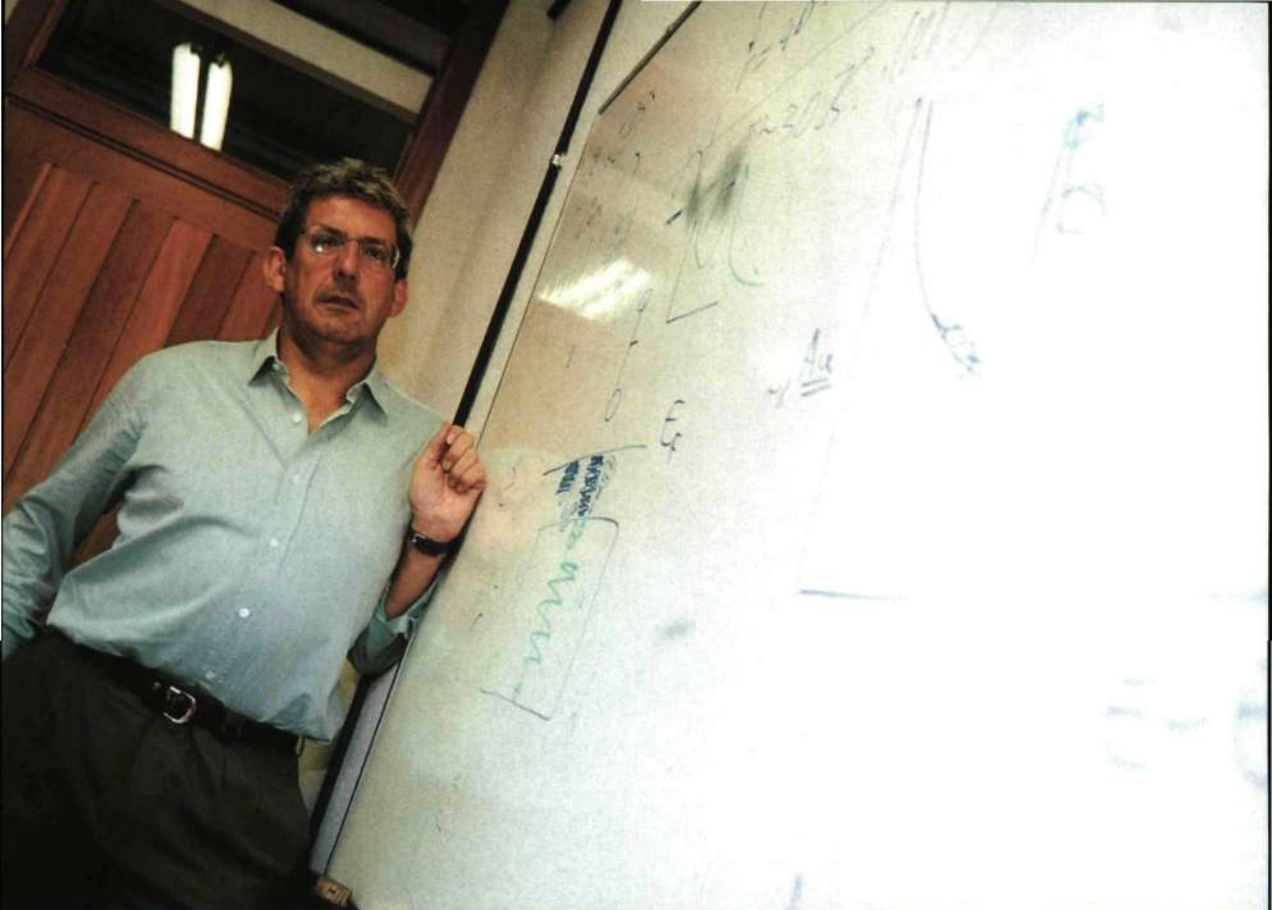
Pedro Miguel Etxenike.

"Bertsoak ulertzeko nahia izan zen euskara ikastera bultzatu ninduen arrazoietako bat".

'Nahiago nuke edozer baino hemen bizirik balego' honela bukatu zuen bere aitari txapela eskainiaz Amurizak bota zuen bertsoa. Bertso honekin eskaini zion bere aitari Pedro Miguel Etxenikek 96an eman zioten 'Ikerkuntzaren Euskadi saria'. Ez da hau bere fisikari lanengatik jaso duen sari bakarra; besteak beste 'Vianako printzea', 'Asturiasko printzea' eta, Nobel-aren hurrengotzat jotzen dena, 'Max Planck'-a jaso ditu. Eta ez da Amurizarena buruz dakien bertso bakarra ere. Dozena erdi pasatxo errezitatu dizkigu elkarrizketa honetan barrena.

Testua: Antxoka Agirre / Argazkiak: Alberto Elozegi

Nola animatuko zenuke unibertsitatearen atarian dagoen gazte bat fisikako karrera hartzera?

Ez nuke animatuko. Aukerak norberak egin behar ditu, zenbat eta askeagoak izan orduan eta indar eta balio handiagokoak izaten baitira. Jada karrera hartu duten ikasleak dira animatu behar direnak, eta animatzeko modurik onena irakasle ona izatea da.

Zeu nola animatu zinen?

Lekarozen ikasten ari nintzela oso ondo moldatzen nintzen matematiketan eta zientzietan. Normalean zerbait ondo egiten baduzu, asko disfrutatzen duzu hori egiten, eta horixe gertatu zitzaidan niri. Gustatu egin zitzaidan.

Cambridge, Kopenhage, Goteborg, Tennessee, Berkeley... makina bat unibertsitatetan aritu zara lanean. EHU maila baxuagoko unibertsitatea izan arren, bertan gelditu zara, azken hamar urteotan behintzat. Zerk bultzatu zintuen erabaki hori hartzera.

Proiektu erakargarri bat eskaini zidaten. Ideia atzerriko ikertzaile prestigio-soak ekarri eta geure gazteen kolaborazioan lan batzuk burutzea zen, Euskal Unibertsitatetik ikertzaile ongi prestatuak ateratzeko.

Ideia polita zen, eta horrek etxera bueltatzea suposatzen zuen, nire jendearekin lan egitea. Beste unibertsitate horietan asko ikasi nuen, eta gustura ibili nintzen, baina nomada bat nintzen, eta gogorra da nomadaren bizitza.

Izaten al duzu denborarik lana ez den beste zerbait egiteko?

Lana sobera izaten dut, baina beti saiatzen naiz niretzako denbora pixka bat hartzen ere. Izabakoa izanik, ahal du-dan guztietan 'eski de fondo' egitera jotzen naiz bertako pistetara. Irakurtzea, paseatzea, kirol pixka bat egitea... asko gustatzen zait. Baita bertso saioetara joatea ere.

Fisika zientziaren ondoan euskal kultura duzu zeure bigarren maitasun handia. Nola piztu zitzaizun maitasun hau?

Nire gurasoak, biak, euskaldunak ziren, Erronkariko azken euskaldun zaharretarikoak. Eskolan, kalean eta bizitzaren alor guztietan erdaraz bakarrik egiten zen ordea garai hartan Izaban eta inguruetan, eta geuk ez genuen euskararik ikasi. Baina geure kultura eta nortasunarekiko maitasuna jaso genuen etxean, gurasoek pasa ziguten...

Hala ere esan beharra daukat, euskal kultura ez dela nire bigarren maitasuna, eta ezta fisika ere nire lehen maitasuna. Maite ditudan gauzen artean hierarkizatzea ez zait gustatzen, eta

beste gauza asko ere maite ditut: familia, lehen aipatu dizkizudan zaletasun guztiak e.a.

Nola deskubritu zenuen bertsolaritza?

Oñatin hasi nintzen euskara ikasten, eta gero Azpeitian egin nuen beste denboraldi bat. Azpeitian Pako Garmendiarekin aritu nintzen, eta Pako oso bertsosalea zen, Lizasotarren, Lazkano eta Joxe Agirreren laguna. Bertsolari hauekin hasi nintzen euskaraz hitz

***Gurasoak, biak,
euskaldunak
ziren,
Erronkariko
azken euskaldun
zaharretarikoak.***

egiten, eta baita lehen bertso saioak entzuten ere.

Aurretik ere banuen bertsolaritzaren berri, eta bertsoak ulertu nahi izatea izan zen euskara ikastera bultzatu ninduen arrazoietako bat, baina ikasten eta gozatzen hasi nintzenean, aurrez pentsatzen nuena baino askoz gehiago gustatu zitzaidan. Ni ez nintzen sikiera nire ideiak espresatzeko gai, eta gizon haiek taula gainera igo eta gauza zoragarriak egiten zituzten.

Zer da bertsolaritzatik gehien erakartzen zaituena?

Ez dut inoiz pentsatu, eta pentsatzen jarrita ere ez dut uste erantzuten asmaturko nukeenik. Norberaren gustua, atsegina, edertasuna... gauza horiek dira esplikatzen zailenak.

Gai izango al zinateke gehien gozatu dituzunetako bizpahiru saio gogora ekartzeko?

Saioak baino gehiago gustatu izan zaizkidan bertsoak dira buruan gelditzen zaizkidanak. 'Hiesa duzu eta goxatzen egin dut hainbat alegin/ arantza artean bizi den hori lore artean hil dadin' erabat harrituta utzi ninduen Egañak sida zuen neskatxari botatako bertso honek.

***Ni ez nintzen
sikiera ideiak
espresatzeko gai
eta haiek gauza
zoragarriak
esaten zituzten.***

'Txistuak jo dituzue baina maite zaituztet oraindik', Xalbadorrek finalera pasatzerakoan jendeak txistuka hartu zuenean botatakoa ere hunkigarria da. Peña eta Egañak amonaren ohera sartu den senar mozkorra zela eta botatako haiek ere izugarri onak ziren. Edo Amurizak txapela bere aitari eskaini zionekoa 'nahiago nuke edozer baino hemen bizirik balego'...

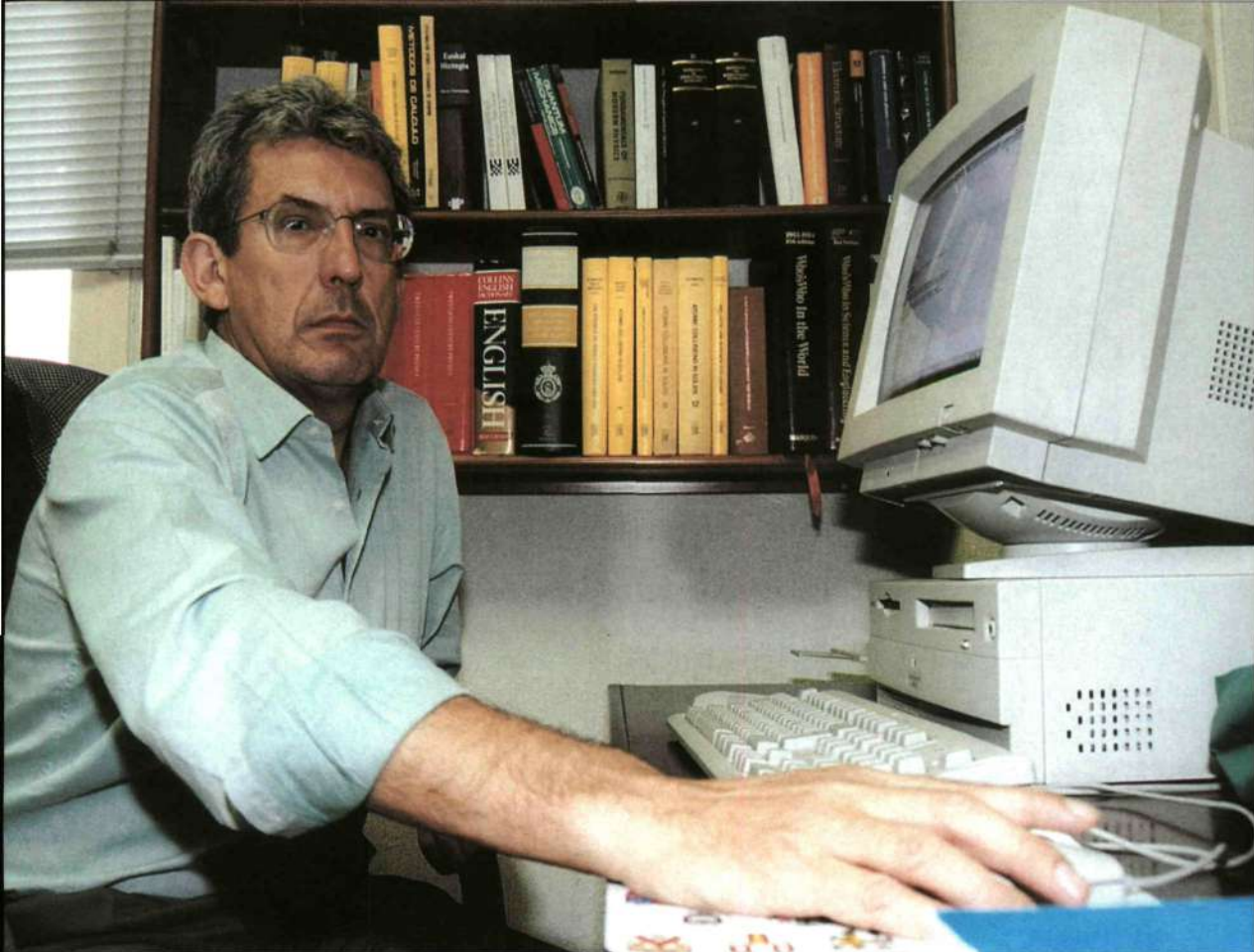
96. urtean 'Ikerkuntzaren Euskadi' saria eman zidatenean Amurizaren bertso hau erabili nuen, hark bezala, eman berri zidaten saria aita defuntuari eskaintzeko.

Zoragarria da bertsoa. 'Aita izena kanta beharrak jarri dit bihotza bero/ aukera eder hau izango nunik ez nuen nik espero/preso nengoen Zamoran eta han gelditu ia ero/ joan nintzen eta bertan nengola aita hil zitzaidan gero/ nahiago nuke edozer baino hemen bizirik balego'.

Nola jarraitzen duzu bertsolaritza?

Gero eta liatuago nabil, eta azken aldian gutxiago joan izan naiz. Hala ere urtean bizpahiru saiotara joan ohi naiz. Fijo bat Victoria Eugenia urtero egiten duten 'bertsozale eguna' izaten da. 'Hitzetik hortzera' ere ia astero ikusten nuen, kendu zuten arte. Oraingoa gutxiago jarraitu dut...

Ahal dudan guztietara joaten naiz. Horra, joan den astean Elhuyar-en 25. urteurrenaren ospakizunera joan banintzen, motibo printzipala, Egaña bertan egongo zela jakin eta bertsotan egingo zuela pentsatu izana izan zen. Gero ez zuen bertsozik kantatu. Horren orde zientziak sortu dizkion eragozpenen zerrenda bat egin zigun. Azkenaldion topiko bihurtu da zientziaren aurka egin behar hori, baina Egañaren ohoretan esan behar da asko gozatu nuela esplikatu zituen adibideekin: telefonoak askatasuna murrizten

duela, mikroondasak etxeko giroa hoz-
ten duela...

Zeintzu dira zure bertsolari gustukoe- nak?

Gehiena Egaña gustatzen zait. Bere iro-
nia hori paregabea da. Lizasoren naturali-
datea ere asko gustatzen zait. Solozabal,
Unai Iturriaga, Peñagarikano; Euzkitze
oso perfektua da bere bertsokeran...

Euskaldunberria naizelako edo,
'popularragoak' direnekin baino gehia-
go konektatzen dut beste gisa honetako
bertsolariekin.

Txapelketak ala bertso-afariak?

Txapelketak. Pausatuagoak dira, beste
isiltasun bat egoten da zaleen aldetik,
eta bertsoak errazago ulertu eta disfru-

tatzen ditut.

Ze ikerketa proposatuko zenituzke ber- tsolaritzaren inguruan?

Honetaz ere ez dut inoiz ezer pentsatu.
Bestela ere nahikoa ikerketa makina-
tzea tokatzen zait...

Neure aldetik bertsolaritza dagoen
bezala utziko nuke. Bere honetan era-
bat fenomeno liluragarria iruditzen zait,
eta azterketa gehiegi egitea ez dakit ez
ote litzatekeen kalterako izango. Dena
dela adituek esan beharko dute zer ko-
meni den.

Zein gai entzungo zenuke gustura ber- tso saio batean?

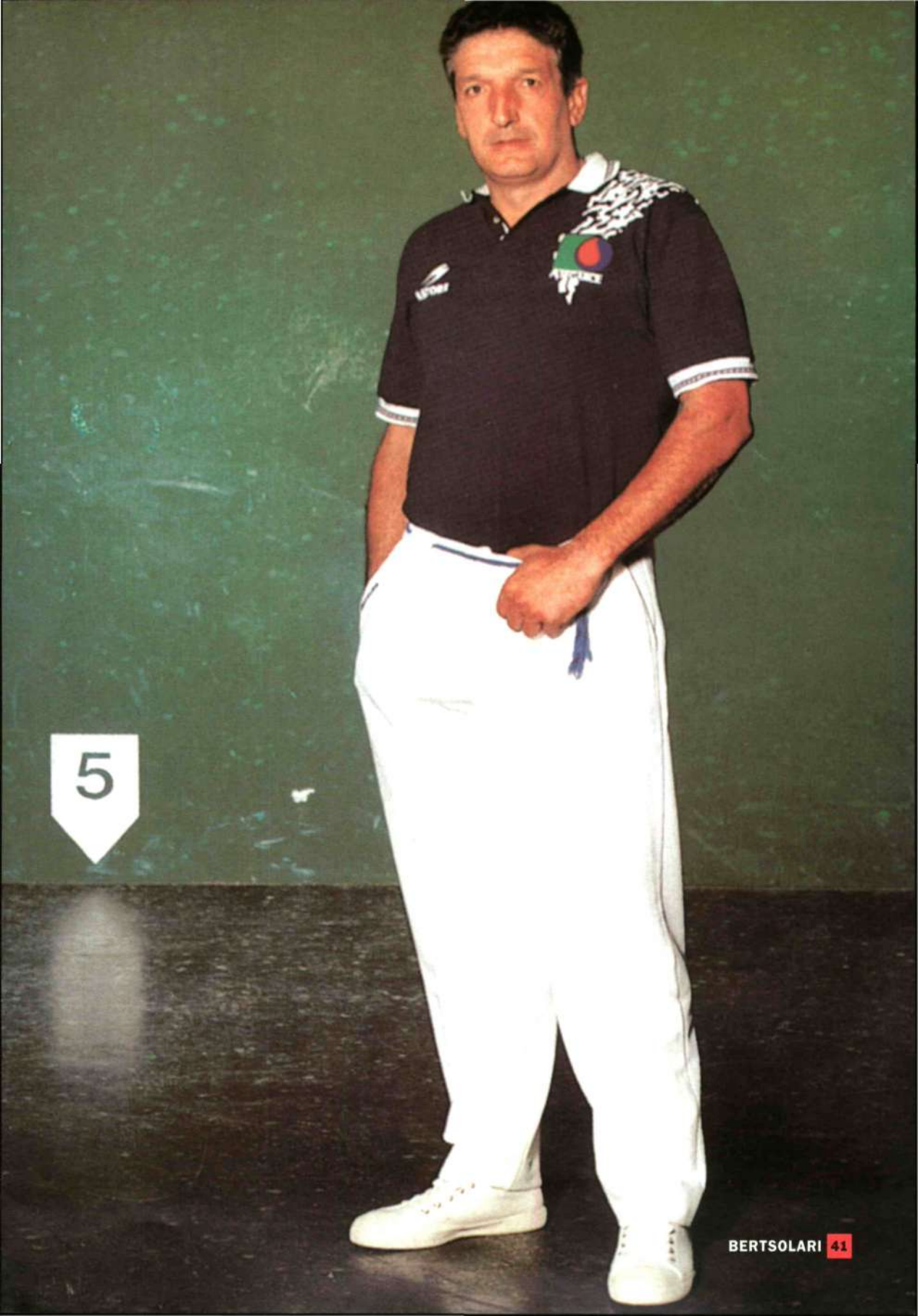
Azal itzazu zure bizitzako bi, hiru edo
lau unerik politenak.♦

Anton Maiz.

"Peña eta Euzkitze ederki moldatzen dira pilotan ere".

Txapeldun handia, bai tamainuz, ia bi metro, eta baita kalitatez ere, bost txapel. Duela lau urte utzi zion jokatzeari, profesionaletan hogeitau urte eman ondoren, baina orain ere kantxetako jira horretan dabil, Aspeko intendente bezala. Bertsolaritza ez zaio pilota baino gutxiago gustatzen. Arantzakoa izanik ezin zen bestelakoa izan.

Testua: Antxoka Agirre / Argazkiak: MUTXO!

Urte batzuk badira kantxetarik erretiratu zinela. Zer da pilotari bizitza hartatik faltan gehien botatzen duzuna?

Aspe enpresarekin ari naiz lanean intendente moduan, eta egun guztia kantxetan pasatzen dudanez, betiko giroa eta betiko jendearen bueltan nabil. Jokatzera da faltan botatzen dudana. Profesional bezala aritzeko ez nago, baina lagunekin partidu eder batzuk jokatzeko bai. Denbora falta da arazoa.

Ardo onak bezala pilotari on gehienak nafarrak dira. Zer duzue pilotari nafarrok besteek ez dutena?

Ez dut nik aparteko motiborik ikusten. Boladak izaten dira, batzuetan hemen sortzen da pilotari aunitz, eta hurrena beste nonbaiten. Bolada honetan, nafarrak dira pilotari gehienak, baina badaude oso pilotari onak Bizkaian eta Gipuzkoan. Baita Errioxan ere.

Akaso nafarrak odol beroagoak zaretelako...
Keba.

Kirolariek nahiko bizitza lehorra eraman behar izaten dute, bizioak baztertu behar dituztela esaten da, baina, txarrak al dira bizio guztiak?

Gero goizean entrenatzera jaikitzeke gai bazara, lagunekin afari on bat egin eta trago batzuk hartzea ez da bekatu larria. Neurtuaz gero bizio gehienak onak izan daitezke, nire ustez.

Iritsi al daiteke bertsozaletasuna bizio

izatera?

Ez dakit. Ni oso zalea naiz, asko gustatzen zaizkit bertsolariak, baina bizioraino ez dut uste iristen naizenik.

Nondik datorkizu zaletasun hau?

Arantzakoa naiz ni, eta Arantza da Euskal Herriko herririk bertsozaleena. Tiki-tikitatik bertso saio mordoaz egagutu eta bertso giro aparta bizi izan dut herrian, eta orain ere herriko festetan bertsolariak etortzen direnekoa izaten da urteko egunik handiena. Bertakoa izanik bertsozalea naiz.

Zein dira bertsozale bezala gordetzen dituzun oroitzapen onenak?

Ez dakit zer esan. Saio denetan oso gustura egoten naiz, eta ezingo nizuke horrela bat edo beste esan.

Zein dituzu bertsolari gustukoenak?

Gehiena Andoni Egaña gustatzen zait, konpletoena bera iruditzen zait. Baina, Xebastian, Peña, Irazu... hor puntan dabilen denak dira oso onak, eta denak gustatzen zaizkit.

Bertso-afaria ala txapelketa?

Bertso-afariak nahiago ditut. Giroa hobe izaten da, tentsio gutxiago eta kaxondeo gehiago, eta bertsoen joana ere biziago izaten dela iruditzen zait. Bertsolariak eurek ere lasaia kanta-tzen dute, ez dute puntuazioei begira egon beharrik eta lizentzia gehiago hartzen dute gauza xelebreak egiteko. Neuk behintzat hobeto pasatzen dut.

Bertsotan aritu izan al zara zeu?

***Etxean aita eta
anaia aritzen
dira eta
koadarilan ere
egiten dute. Ni ez
naiz ausartzen.***

Etxean aita eta anaiarekin ibiltzen dira puntuka, edo kuadrilakoak ere egiten dute zerbait. Baina ni normalean ez naiz ausartzen, ez dut deus balio horretarako.

Bertso-zaharrak kantatu izan ditut gehiago, baina hauekin ere ez pentsa. Ondokoa hasten bada, orduan bai, baina bestela ez zaizkit gogoratzen. Memoria txarra daukat.

Zeure txapel bat al datuko al zenuke bertsolari txapelketa bateko txapelagatik?

Ez... Azken batean, ni ez bainaiz bertsolaria, eta etxean izan arren bertso txapelketa batekoa ez litzateke neuk ateratakoa izango. Bertsolariei ere berdin gertatuko zaie, bakoitzak norberak ateratakoa du maiteen. Ederki gordeta dauzkat nire txapelak...

Bertsolari batzuk oso pilotazaleak dira. Euren artean jokatutako partidu sonatu batzuk ere izan dira. Zer moduzko estiloa ikusten diezu?

Duela urte batzuk Egaña, Xebastian,

Euzkitze eta Peñak jokatu zuten partidua ikusi nuen nik, eta oso ona izan zen. Xebastian lurrera ere bota zen pilota pare bat jasotzera...

Oraindik ere asko falta zaie profesional egitera iristeko, baina Euzkitze eta Peñak jokatzen bastante zekitela erakutsi zuten. Xebastianek sakea bai ona, baina errestoan erdipurdi. Andoni, berriaz, ez zen gehiegi sartu partidu hartan eta ez dakit ba ze estilo izango duen.

Botillero lanetan ere ibili ziren joan zen astean Anoetan.

Bai, oso esperimentu polita izan zen. Niri bezala bertsoa eta pilota, biak gustatzen zaizkionarentzat eta makina bat izango gara-, asko disfrutatzen zuten.

Partidu ederra izan zen, eta bertsolariek bertso politikak paratu zituzten, eta batik bat Peña izugarri ondo aritu zen botillero lanetan. Bero-bero eginda zegoen eta ederki kontajiatu zuen Goñi.

Bukatzeko, zein gai entzungo zenuke gustura bertso saio batean?

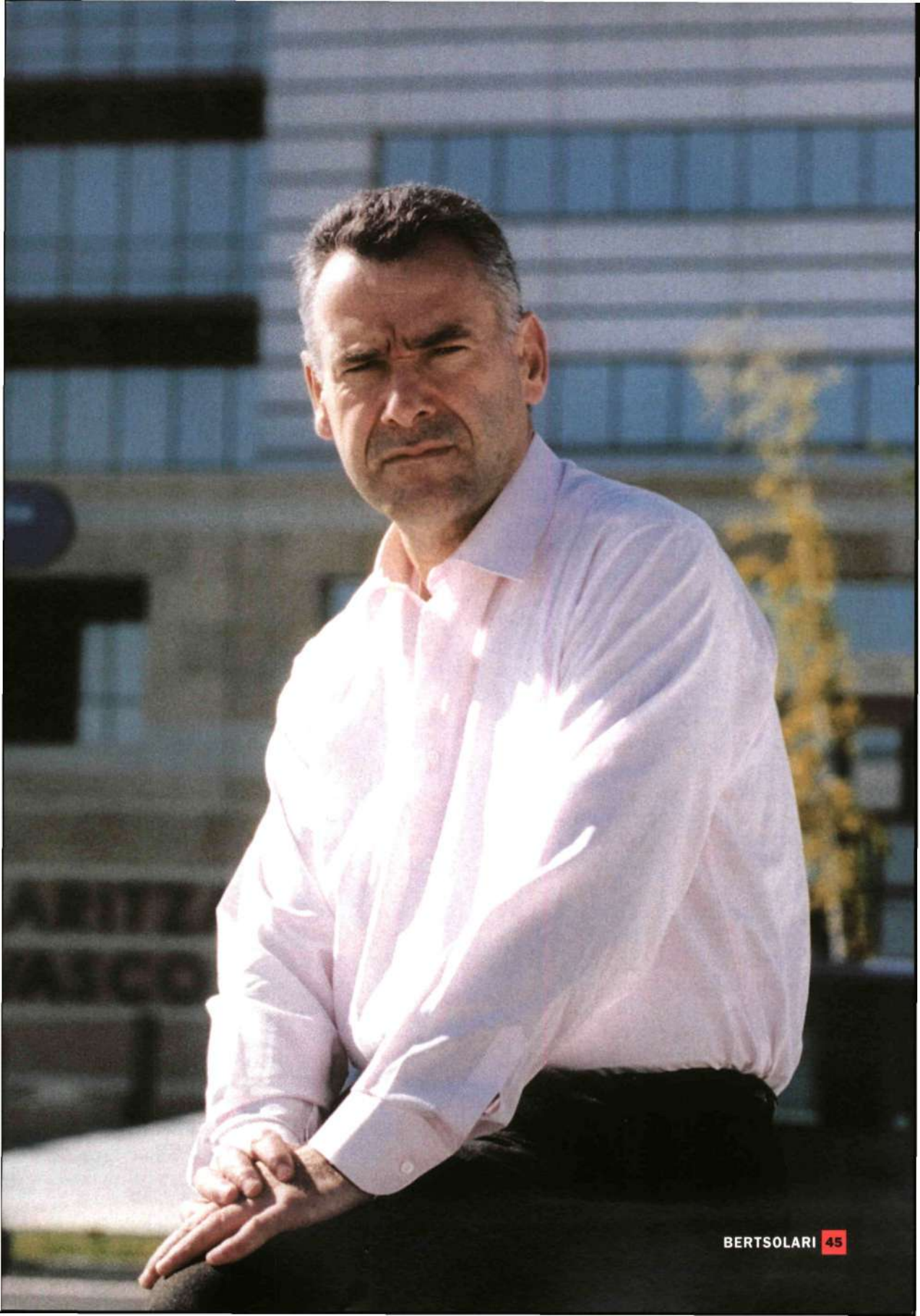
Bakea•

Sabin Intxaurreaga.

"Gutxitan egin dut negar,
baina txapela jantzita Egañak
bota zituen bertsoekin ezin
izan nien malkoei eutsi".

Justizia, Ekonomia, Lan eta Gizarte Segurantzarako sailburu, Eusko Legebiltzarreko kide eta Zeanuriko zinegotzi, denak batera. Gorbea eta Zeanuriko abesbatzako entsaioak ditu ihesleku, eta baita noizean behin bere seme Eñaut-en bertso saioetara joatea ere. Bederatzi urterekin aitik gerra osteko lehen txapelketako finala ikustera eraman zuen. Arenalean izan zen eta Balendin Enbeitak irabazi zuen. Ordutik final bakarrean huts egin du. Ebakuntza bat egin behar ziotela eta ospitaleko telebistatik behar izan zuen segitu Andoni Egañak lehen txapela jantzi zueneko hura.

Testua: Antxoka Agirre / **Argazkiak:** Alberto Elozegi

Sabin Itxaurraga

Justizia, Lan eta
Gizarte sailburua

Consejero de Justicia,
Trabajo y Seguridad Social

Politikan gauza asko egin duzu. Zertan aritu zinen ordea honetan sartu aurretik?

Ekonomia ikasketak amaitu ondoren soldaduska egin behar izan nuen. Gaur ez nintzateke joango, baina garai hartan ez zegoen insumisiorik eta, ze erremedio, milizietan pasa behar izan nuen denboralditxo.

Hura bukatutakoan Londresen aritu nintzen urte erdiz, ingelesa ikasten. Goizean bederatzietatik hamabietara ikastera joaten nintzen, eta arratsean, gastuei aurre egiteko soldata txiki bat ateratzearren, 'fish and chips' batean egiten nuen lan hiruetatik gaueko hamabietara. Batik bat patatak zuritzea tokatu zitzaidan. Egunean ehun bat kilo patata zurituko nituen; baina makina batekin noski... eta tarteka mahaikoei zerbitzatzen ere aritzen nintzen.

Londrestik etorritakoan enpresa batean aritu nintzen, saltzaile modura. Itsasontzietako kateak eta aingurak saltzen nituen. Mundu guztian barrena ibili nintzen hiru urtez eta gehiagoz. Politikan sartzeko utzi nuen hura.

Non bizi zara, Zeanurin ala Gasteizen?

Zeanurin. Ordu gehienak Gasteizen pasa behar izaten ditut, baina ordu erdiko

bidea baino ez dago. Inoiz ez dut hiriburura aldatzeko tentaziorik izan, Zeanuritik kanpo itota sentituko nintzateke.

Nola botatzen dituzu politikagintzako tentsioak?

Gorbeiarekin. Urtero berrogei bat aldiz igotzen naiz bertara.

Ni oso kirolzalea naiz, gaztetan pilotan txapelketetan-eta ibilitakoa, baina duela urte batzuk mokorreko desgastea diagnostikatu zidaten eta mendia izan zen medikuak permitidu zidan bakarra. Ordutik asteburuero Gorbeia egiten dudana buelta ez dago jesukristorik kenduko didanik.

Beste 'escape' bat, kantua da. Umetan Zeanuriko elizako koroan kantatzen nuen. Gero Maristetara interno bidali ninduten Nafarroara. Han ez zegoen kororik, eta utzi egin nion Zeanuriko alkate nintzela: duela bost bat urte, herriko abesbatza sortu berrian sartzea erabaki nuen arte. Astean bi aldiz egiten ditugu entsaioak.

Baten batek huts eginez gero, astelehenetan departamentuko jendea ikararuta edukitzen dut izaten dudana zakurumorearekin.

Publikoan hitz egiterakoan euskaraz ala erdaraz erosoago?

Euskaraz. Legebiltzarrerara sartu nintze-

nean gehienok gaztelaniaz egiten genuen, eta bigarren legegintzaldirako, 85-89koa, euskara hutsean egiteko konpromisoa jarri nion neure buruari, eta geroztik normalean horrela egin izan dut. Hasieran arazo batzuk ere izan nituen, ikasketak guztiak erdaraz bainituen eginak, baina euskaltegia joan eta berehala trebatu nintzen.

Erosoen bizkaieraz eta arratieraz moldatzen naiz, eta euskaraz gaztelaniaz baino dezente hobeto.

Ez zaio hori politiko askori gertatuko...

Nik uste dut puntu horretan azken urteetan asko ari garela aurreratzen. Beste alde batetik, ez dira asko gaztelaniaz ondo egiten dutenak ere...

Zure seme zaharrena, Eñaut, bertsotan ari da. Joaten al zara bere saioak ikustera?

Guztietara ez, batzuetan ez baitzait posible izaten. Azkenengo Araba-Bizkaiko Txapelketan parte hartu zuen eta bere saioetan egon nintzen.

Pixka bat sofritu ere egiten dut, bai-

na disfrutatu doble.

Gaia eman eta pentsatzen hainbat denbora pasatzen ari dela ikusten dudanean, 'mekauendiez!' esaten dut, oso txarto pasatzen dut. Baina aita batentzat normala da hori. Lehengo batean Sebastian Lizasori komentatu nion, eta berari bere semearekin gauza bera gertatzen zaiola esan zidan.

Zer moduzko bertsolari ikusten duzu Eñaut?

Objektiboa ez naiz izango, gurasoak normalean beren seme-alabez oso harro egoten baitira, eta niri ere halaxe gertatzen baitzait. Baina bueno...

Eñauten meritua bere kasa ikasi izana da. Ibarra eta biak, bertso eskolatik pasa gabe, euren kasa, euren afizioari jarraiki egindako bertsolariak dira, eta hori ez da maiz ikusten.

Ibon Ajuria eta Gojenola lagun egin zituen Deustuan euskal filologia egiten ari zela, eta horiek izan dira bere bertso-kuadrila.

Bertso-eskolatik pasa gabea denez agian bere adineko batzuek baino berdexego egon daiteke, baina asko ari da ikasten eta ea noraino iristen

den... Zaletasuna mantentzen duen bitartean nire animoak beti izango ditu.

Familian izan al duzue bertsolaririk lehenago?

Anaia zaharra gai jartzaile ibili izan da, eta osaba bat izan genuen, Eulogio Intxaurraga, tarteka oso ale politak botatzen zituen. Behin bakarrik apuntatu zen Francoren garaian jokatzeko ziren eskualdeko txapelketa horietarako batera. Ondo gogoratzen naiz. Zeanuriko bal-

Gastuei aurre egiteko, «fish and chips» batean lan egiten nuen eguerditik gauerdia arte.

koian zuten saioa, baina nire osaba hau oso lotsatia zen eta udaletxe barrutik kantatu zuen mikrofonoa hartuta. Ikusten denez ez zegoen txapelketetarako egina, baina tabernako bertso giroan ederto moldatzen zen.

Gainerakoan ez da bertsolaririk izan, baina bertsozaleak denok izan gara. Bi neskato ere baditut, eta biak bertsozaleak dira.

Eta zuk zeuk egin al duzu inoiz bertso-tan?

Inoiz bai, despedidaren batean eta horrela, elkarri adarra jotzeko giroa sortu izan denean. Ez daukat inongo erraztasunik hala ere. Meritu bakarra, bota izan ditudanean ura edanda izan direla, ez baitut alkoholik edaten.

Egia esan behar baldin badut, batzuetan inbidia ere sentitu izan dut bertsolariak ikustean. Zer gauza egiten dituzten ikusi eta 'ño, sikiera gaizki egiteko gaitasuna izango banu...', baina zaletu bezala bizitzearekin konformatu behar.

Zenbaterainoko bertsozalea kontsideratzen zara?

Handia. 9 urte nituela aita zenaren esku-tik joan ginen anaia Koldo eta biok, gerra osteko lehenengo txapelketara. Arenale-

an jokatu zen eta Balentin Enbeitak irabazi zuen. Urtebete geroago, 60an, Bilboko zezen plazan jokatu zen txapelketara eramán gintuen. Azpillagak irabazi zuen hura. Geroztik, txapelketa nagusietako final guztietara joan naiz, duela bost urte jokatu zenera izan ezik. Kanporaketa guztietan izan nintzen, Leitzañ jokatu zen batean izan ezik; baina finalak ospitalean harrapatu ninduen, hain zuzen mokorreko ebakuntza egin zidatenean. Telebistatik ikusi nuen hala ere.

Joateko aukera dudán guztietan joan ohi naiz saioetara. Tartean semea badago motibo gehiagorekin, eta 'Hitzetik-hortzera'-ren jarraitzaile finak izan gara etxean.

Gainera gobernuan bertsozalez inguratuta nago. Abel Muniategi da Justizi sailburuordea, Imanol Muruak ere egiten du bertsoetan...

Entzun dituzun saio gogoangarrienak?

Ez naiz ni sarri emozionatzen diren horietakoa, baina Andoni Egañak txapela irabazi ondoren bota zituen azken bi bertsoetan ezin izan nien malkoei eutsi klian nintzeneko hartan.

Gero Xalbadorrek jendearen txistuen ondoren bota zituen bertso haiek ere oso emozionanteak izan ziren. Han nengoen eta gerora ere askotan entzun ditut.

Momentuan ez zait burura besterik etortzen.

Ba al dakizu bertsorik buruz?

Uri baso ta mendi, zeru eta laino/ erdara sartu jaku hazurretaraino... Arrese Beitiak euskararen inguruan egin zituen horiek badakizkit. Bestela askorik ez.

Zein dira zure bertsolari gustukoenak?

Gaur egun bertsolari gustukoena Andoni Egaña dut, erabat konpletoa dela iruditzen zait. Asko gustatzen zaizkit baita Azpillaga, Amuriza, Lizaso, Lopategi, Enbeita...

Ahotsa da oso kontuan hartzen du-

*Inoiz egin izan
dut bertsoetan,
despedidaren
batean eta
horrela, baina ez
dut erraztasunik.*

dan gauza bat. Kantua gustatzen zaidalako izango da agian, baina ahotsak edo belarriak huts egiten dutenean bertsoek distira asko galtzen dutela esango nuke. Aipatu dizkizudan guztiak ahots bikaineko bertsolariak dira.

Zeanurin bazen bertsolari bat, oraindik bizi dena eta primeran dagoena bere laurogeita gehiago urteekin, gure gazte garaian punta-puntakoa zena: Basilio Pujana. Bera eta Jose Mari Artetxe izaten genituen urtero auzoko festetan, eta nik asko disfrutatu izan dut Basiliorekin, baina ahotsak huts egiten zion handi-handietakoa izateko.

Gazteen artean, berriz, Unai Iturriaga eta Igor Elortza ikusten ditut txispa handikoak.

Eta doinurik gustukoenak?

Millan Telleriak kantatzen dituen doinuak, Etxeberriarenak, 'Tasio' pelikulan atera zirenak, uste dut Zeberioek erabili izan dituela sarri antzean... Lehenago kantatzen zen doinu bakar hori, zorionez, iraganeko gauza da, bertsolariak asko aberastu dira doinuei dagokienez.

Justiziako sailburu izanda jakinaren gainean egongo zara Mahai Nazionalaren auzian Egaña eta Sarasua ikuskatzaile bezala joan zirela eta Auzitegi Gorenak bere epaian 'especie de trovadores sabeloto-

do' bezala definitu zituela. Zer iruditzen zaizu definizioa?

Etxean daukat epaia eta irakurri nuenean neuk ere algarra ederrak egin nituen... Lazkao Txikiri ere antzekoa gertatu zitzaiola kontatzen dute. Egun batean bere 'Lanbretta'rekin saio batera zihoala Guardia Zibilak alto eman eta nora zihotan galdetu omen zion. 'A cantar unos versos' Lazkao Txikik. Francoren garaiakoa da kontu hau, badakizu, garai hartan Euskal Herrian zentsura nolakoa zen, eta zer kantatzeko asmoa zuen galdetu zion hurrena Guardia Zibilak. 'No se, lo que salga en el momento' Lazkao Txikik, eta 'Pues vaya mierda de cantaor!' Guardia Zibilak haserre. Badakizu, ezjakintasuna.

Hala ere, definizioa ez dago hain gaizki. Audientzia Nazionalak intentzio txarrez esango zuen 'sabelotodo'arena, baina neurri batean, eta hitza bere zentzu onean hartuta, bertsolariak badira 'sabelotodo'ak. Edozein gairi buruz hitz egin behar izaten dute, orain euroa eta hurrena harreman homosexualak, eta hobeto edo okerrago, beti asmatzen dute zerbait.

Zeuk nola definituko zenituzke?

Dohain berezi bat duten pertsonak, miresgarriak... Bat-batekotasunaren artistak, edo horrelako zerbait.

Ze gai jarriko zenuke gustura bertso saio batean?

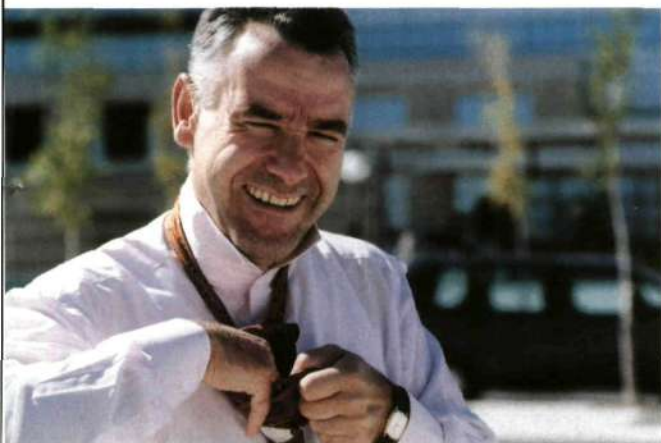
Justizia eta lan mundua euskalduntzeko zer egin beharko litzateke?

Ez diezu galdera erraza jarri.

Nik neuk erantzunik izango banu...

Agian eurek emango dizute soluzioren bat.

Bitartekoak dira falta zaizkigunak. Badakizu, beste batzuen mende gaude, eta horiek dituzte bitarteko gehienak euren eskuetan. •

Mertxe Aizpurua.

**"Bakarkako lanetan
botatzen dituztenekin
disfrutatzen dut gehien.
Batzuetan poesia da".**

Egunkari berriaren zuzendari berria, gaztea, bizia. Lanak jaten dio denborarik gehiena, baina beti du beta bere bi afizio nagusietarako: haurrarekin eta lagunekin egoteko. Senarra, Andoni Murga, espetxean dago. Aita bertsozale amorratua zuen, eta neska koskorra zela gau-eskean ateratzen zen Usurbilgo Kale Zaharreko auzoko kuadrilarekin. Aurki Euskal Herriko txapela emakumeren bati egokituko zaiola iragartzen du, eta Ohiane Enbeita seinatzen. 'Etorkizuna' aukeratu du gai-jartzaile lanetan jarri dugunean.

Testua: Antxoka Agirre / Argazkiak: Alberto Eloegi

Zeure lanean zer da gustu-koen duzuna

Erredakzioko lanean eroso-ago sentitzen nintzen orain zuzendari bezala baino. Hura zuzenagoa zen. Orain antolakuntzan eta erabakiak hartzen aritu behar izaten dut, eta gehiago nekatzen naiz, baina denboraren poderioz dena ikasten da eta ari naiz moldatzen.

Nola doa 'Gara'?

Ondo, gu oso gustura gaude behintzat. Espektatiba onekin hasi ginen eta mantendu egin dira espektatiba horiek. Eta etorkizunean, bai kalitate aldetik bai salmenta aldetik, hazten joango den proiektua dela ikusten dugu.

Nobedaderik ekarriko al digu kurtso berriak?

Bai, horretantxe ari gara orain lanean, udazkenean aterako ditugun berrikuntza batzuk borobiltzen alegia.

Bertsozaletasunaz gain zer beste afizio duzu?

Afizioa ez dakit, baina afizioetarako denbora behintzat askorik ez. Haurrarekin eta lagunekin egotea dira nire afizioak.

Zenbaterainoko bertsozalea kontsideratzen zara?

Diskrettoa, disfrutatzen dut, baina ez naiz amorratu horietakoa.

Bertso zaharrak gustatzen zaizkit asko. Kaset mordoxka daukat eta autoan noala entzuten ditut. Batzuk buruz ere badakizkit... 'Zuhaitzarenak', adibidez.

Nondik sortu zitzaizun zaletasun hau?

Nire aita bertsozale amorratu horietakoa zen. Umetan askotan ikusi nuen Usurbilen txapelketak antolatzen, eta baita grabatzen ere. Bertso saio mordoa zuen grabaturik, eta Antonio Zavalari pasatzen zizkion.

Umetan entzuten dituzun gauzak barneratu egiten dituzu, eta igual horitik, aitaren bertsozaletasunetik etorriko da nirea ere.

Zer da bertsolaritzan gehien erakartzen zaituena?

Gehien inpresionatzen nauena bertsolarien bat-batekotasunerako ahalmen hori da. Kazetarion lana ere, neurri batean, gai baten inguruan sortzea izaten da, eta presaka ere ibili behar izaten dugu, baina beti daukazu buruari bi buelta emateko patxada.

Bertsolariak egiten dutena, gaia hartu, minutu erdi batean argudioak lotu, eta gero etorritakoa erritmoa eta neurria gordeaz bota beharra, prozesu mental hori, oso konplikatu da, eta sinetsi ezinda egoten naiz haiei begira.

Zein izan dira afizioak fuerteen jo zaituen boladak?

Amurizaren azken txapela eta Andoniaren lehenengoa izan dira gertuenetik jarraitu ditudan Txapelketak.

Eta egun, nola bizi duzu bertsozaletasun hori?

ETBko emanaldiak ikusten ditut, baina saioetara, eskueran ditudanean bakarrik joaten naiz, herriko festetan. Senarra kartzelan daukat, eta bisitatzeke egiten ditudan bidaiekin eta egunkariko lanarekin denbora konpleto daukat beteta.

***Aitak inguruko
saio guztiak
grabatzen zituen,
gero Antonio
Zavalari
pasatzeko.***

Joan den urtean Zarautza joan nintzen repentistekin egin zen saio hartara, kuriosidade bastantekoa ematen zidan eta. Hura izango zen bertso saio batera joan naizen azkenekoa.

Bertsolaririk gustukoenak.

Andoni Egaña, Amuriza... Segun eta zertarako, desberdinak gustatzen zaizkit. Gehiena bertsolaritza sakonarekin disfrutatzen dut, arrazoi sakonekin, bakarkako lanetan botatzen dituztenekin. Batzuetan poesia egitera ere iristen dira, eta oso momentu hunkigarriak lortzen dituzte. Horretan Amuriza iruditzen zait maisua. Gero igual afari batean gehiago disfrutatzen duzu zirikatzaileekin...

Gazteen artean Ohiane Enbeita gustatzen zait. Telebista saio batean ikusi nuen eta freskura handikoa iruditzen zitzaidan.

Eta zeu, animatu al zara inoiz bertsoa botatzera?

Batzuetan juerga baten ondoren saiatu izan naiz lagunekin koplatan, puntuka eta horrela, baina ondorioak oso txarrak izan dira.

Hala ere gaztetan gehiago bizi izan nuen giro hori. Usurbilgo Kale Xarra auzokoa naiz, eta hango kuadrilan baziren sasi bertsolari batzuk. Gau eskean ere ibiltzen ginen bertsolari batekin.

Noizko emakume bat Euskal Herriko txapeldun?

Laster izatea espero dut. Ohianek kendera die konturatu baino lehenago.

Ze garrantzia ematen diozue 'Gara'-n bertsolaritzari?

Geure kulturaren adierazpen interesgarrienetarikoa da bertsolaritza, eta merezi duen garrantzia ematen saiatzen gara. Kulturako orrietatik jarraitzen dugu bere egunerokotasunean, eta larunbateko

gehigarrian nahiz 'Gazte algará'-n sail bat gordea diogu.

Bertsolariak hizketagai bezala ez ezik kolaboratzaile bezala ere izaten dituzue, Xabier Amuriza fijo bat izan da urte askotan, kasik intituzio bat. Ze paper bertetzen du 'Gara'-n bere zutabeak?

'Gara'-n ohorezko leku bat du Amurizak. Esateko gauza asko ditu, eta bere zutabea oso jarraitua dela iruditzen zait. Erreferente bat da nolabait jende askorentzat.

Etiket kanpora begiratuaz orain; komunikabideetan, normalizatua ikusten al duzu bertsolaritzaren tratamendua?

Bai, eta neurri handi batean ETBko saioari esker. Saio hori ia fenomeno soziologiko bat ere izan zen Joxerra Gartzia-aren garaian, ordu arte bertsorik entzuten ez zuen jende mordoa telebistaren bidez zaletu zen, bertsozaletasuna zabaldu eta gehituz. Honek bertsolaritza erakargarriago egin zuen gainerako komunikabideentzat, eta ordu arte toki gutxiegi ematen ziotenak, hemen ondoko egunkari bat kasu, gero eta toki gehiago eskaintzen hasi zitzaizkion. Gaur egun nahiko tratamendu egokia ematen zaiola iruditzen zait.

Zer gai jarriko zenuke gustura bertso saio batean?

Etorkizuna•

Imanol Murua.

"Diputazioan bertsolariekin bilera bat tokatzen zen bakoitzean pare bat bertso eramaten nituen preparatuta".

77 an lehenengo ikurrina jarri zuen Zarauzko udaletxean. Alkate frankistak dimititu eta bera jarri zuten 'alcalde en funciones'. Geroztik, urte mordoa egin du karguan, eta bere herritar guztiek estimatzen duten alkate bakan horietako bat izan da. Kulturako diputatu eta Diputatu Nagusi karguak ere bete ditu. Juergista bat dela diote denek, eta bertsotarako ere erraz jartzen da.

Testua: Antxoka Agirre / **Argazkiak:** Alberto Eloseg

Zarauzko alkatetza utzi berri duzu. Erretiroaren ordua iritsi al da?

Ez zait asko falta. Batzar Nagusietara joaten naiz orain, astean pare bat arratsalde baino ez dira, eta azkenengo legegintzaldia

izango da niretzat.

Beti esan izan dut, zeure herriko alkatea izatea baino kargu hoberik ez dagoela, eta egia da, baina lan handia ematen du, batik bat ni bezala gehiegi eginda dagoen batentzat, eta gazteei paso emateko ordua dela ikusi nuen.

Aspaldiko partez nahiko denbora izango duzunez, nola moldatzen zara?

Bueno, udan arrantza egiteko aprobetxatu dut. Arrantza beti gustatu izan zait asko, eta aspaldidanik daukat txalupa bat, baina aurten adina txipiroi eta lubina ez nuen aspaldian harrapatu.

Gero hemen, Zaurautzen, hondartza dela eta abar, badago disfrutatzeko aukera. Kalean lagunekin txikiteoan, andrea eta ilobarekin pixka bat paseatuz..., azkar joan zait uda.

Juergista fama duzu. Zein dira aurten egin dituzun handienak?

Baita zera ere! Gazteagoa nintzenean egiten nituen batzuk, baina orain zintzo ibiltzen naiz. Kuadrilan afaldu, bertso batzuk bota eta etxera goiz-goiz.

Bertsotan dezente egiten omen duzu.

Kantidadez bai, baina kalidadez ez. Se-nide artean eta lagunekin beti egin izan dut. Gero, eduki ditudan karguengatik

askotan kointziditu izan dut, jaialdietan-eta bertsolariekin, oso tratu handia izan dut gehienekin, eta hauekin ere askotan eginda nago. Baina beti adarra jotzeko jira horretan. Badakite afizioa dudala, grazia egiten die naizen bezalako txarra izanda atrebitzea, eta beti tentatzen naute. Bilerarik serioenean ere 'Diputatu Nagusiak edo Alkate jaunak ere botako ahal du ba bertsoa' eta bertsotan bukatu izan dugu. Herrian antolatzen genituen bertso saioetan... Eta baita juergetan ere. Jon Azpillaga kinto laguna dut eta maiz samar aritu naiz berarekin.

Hala ere bertsozalea naiz ni, ez bertsolaria. Normalean, halako okasioren bat dagoenerako, aurretik prestatuta izaten ditut bertsoak. Prestatuta ez badut lehenengo hiru puntuak ederki bota-

tzen ditut normalean, baina laugarrenean 'fallo', eta barrabaske-riaren bat bota behar.

Nondik sortu zitzaizun zaletasuna?

Aitak bertso-zahar piloa zekien, eta egunero-egunero bazkalon-doan halako kantu saio bat egiten genuen, jatekoa ere gutxi zenez gosea dis-traitzeko edo. Pedro Mari Otañorenak,

Xenpelarrenak, Txirritarenak... mordo bat kantatzen genuen. Anaiak juntatzen garenean batek ahaztuta dauzkanak bes-teak gogoratzen ditu, eta denon artean gauza gara orduak kantuan pasatzeko.

Nik uste dut afizioa bazkalondo haietan sortu zitzaidala. Gero, gaztetan, pixka-naka tabernan edo festetan zerbait kan-tatzen atrebitzen ere hasi nintzen... eta horrelaxe.

Afizio guztiak bezala norberaren ber-

***Txalupa bat dut.
Aurten adina
txipiroi eta
lubina ez nuen
aspaldian
harrapatu.***

tsozaletasunak ere gorabehera batzuk izaten ditu, historia bat izaten du alegia. Animatuko al zinateke zeure bertsozaletasunaren historia pixka bat egitera?

Entzun nuen lehenengo bertso saioa gogoan dut. Zortzi bat urte izango nituen, eta Uztapide, Basarri, Xalbador eta Mattin ziren Zarauzko frontoian. Kopak eta trofeoak frontoian sartzen laguntzen aritu nintzen aitak esanda, eta ordainetan saioa estradotik ikusten utzi zidaten.

Handik aurrera Zarautzen egiten ziren saio guztietara joaten hasi nintzen lehenengo, eta txapelketa eta inguruko saioetara geroago. Uztapideren txapelak bertatik ikusi nituen, eta Basarri, Uztapide, Lopategi, Azpillaga, Xalbador, Mattin... garai hartako 'eliteari' makina bat aldiz entzun nion.

Gero, Amurizak egin zuen aldaketa. Gogoratzen naiz Amurizak lehenengo txapela irabazi zuenean andrearen aitarekin joan nintzela ikustera, eta txapela bere aitari eskaini zionean zeharo inpresionatuta gelditu nintzela.

Eta gerora ere ahal dudan guztietan izan naiz. Azkeneko pare bat urteotan hezurretatik ez naiz ondo ibili eta horrek pixka bat atzera eragin dit, baina normalean Txapelketetan finalean eta semifinalean hor izaten naiz, baita herrian egiten diren saioetan ere. Aurten Zarautzen dugu, gainera, semifinala...

Oro har, bertsolaritzan zerk erakartzen zaitu gehien?

Neuk ere ez dakit esplikatzen. Komentatu izan didate kuadrilan bertsoekin ez naizela inoiz aspertzen, eta egia da. Ni izatez nahiko ipurterrea naiz, eta zinean adibidez aspertu egiten naiz, baina bertsoak entzuten zortzi ordu instante batean pasatzen zaizkit.

Zein dituzu bertsolaririk gustukoenak?

Lizaso asko gustatzen zait, eta baita Euzkitze ere, nahiz eta orain erretiratu ta dagoen. Jon Sarasua, marrajo hori ere ere ez da makala.

Gazteei oraindik bastante falta zaigela iruditzen zait, baina badaude oso traza ona dutenak: Igor Elortza, Unai Iturriaga, Irazu... Txapelketetan zortzi aurrenekoen artean ibiltzen diren guztiak onak dira.

Hala ere gehiena Andoni Egaña gustatzen zait. Alde batetik zarauztarra delako, eta bestetik benetan onena dela iruditzen zaidalako.

Bertso-afariak ala Txapelketak?

Bertso-afaria bera asko gustatzen zait, katxondeo eta pikareska gehiago egiten da, baina bertso aldetik nahiago dut txapelketa. Gaiek beste maila bat izaten dute, entzuleen atentzioa ere beste bat da, eta bertsoak normalean hobeak izaten dira. Niri, kartzelako gaia adibidez, izugarri gustatzen zait. Harrigarri egiten zait gai batetik hiru edo lau bertso ateratzeko gaitasuna izatea, gaiak desarroilatze ahalbide hori. Neurria hamarreko handia gustatzen zait gehien; bertsoan sakontzeko lekua uzten duela iruditzen zait. Eta bertso-afarietan horrelako gutxi izaten da.

Badakit bertsolariek estu pasatzen dutela, Sarasuak eta beste batzuek kontrako arrazoiak ere ematen dituztela, eta horiek ez direla tontoak, baina nire iritziz txapelketak onak dira bertsolaritzarentzat, afizioa eragin eta zabaltzen baitute.

Kulturako Diputatu zinenen Diputazioak bere gain hartu zuen Eskolarteko lehen Txapelketaren antolakuntza. Zer duzu hartaz gogoan?

Ez dakit ideia norena izan zen. Seguraski laguntza eske etorriko zen nobait. Ni kulturaren nengoen, euskara eta bertsolaritzaren alde egin nahi nuen,

eta apoio batzuk lortzen saiatu nintzen. Larrazabal zumaiarrak apoiatu ninduen, eta baita Javier Gomez Piñeïrok ere, nahiz eta erdalduna izan eta bertsolaritzari buruz zipitzik ez jakin.

81ean edo 82an izan zen aurreneko hura. Orduan bertso-eskola gutxi zegoen, bizpahiru. Indartsuena Aretxabaletakoa zen, eta haiek ekarri zituzten neska-mutiko gehien. Gogoratzen naiz arratsaldean zutela saioa eta goizean Imanol Lazkano eta biok Zabaltegiara, Kutxaren granjara eraman genituela pixka bat animatzeko. Hiru anaia Sarasua ziren tartean, baita Arantzazu Loidi ere... Jon goizetik lotsagabe-lotsagabe azaldu zen, enano hura, eta gero berak irabazi.

Txapelketa hark ilusio handia egin zigun guztioi. Gerora uste dut garbi gelditu dela oso ideia ona izan zela. Bertsolari berri gehienak bertso-eskoletatik sortuak dira, eta txapelketa hauetan

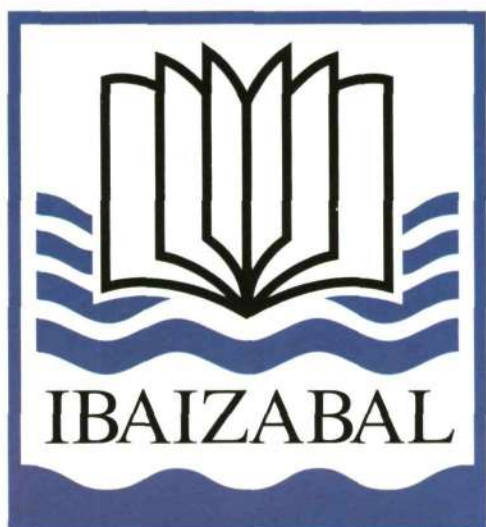
egiten dute errodaiea. Bigarrena ere Diputaziotik antolatu genuen, eta hiru-garrena uste dut ikastolen elkarteak hartu zuela beregain.

Gaur egun zer gehiago egin dezakete instituzioek bertsolaritzaren alde?

Nik uste dut benetako konpromisoak asko balio duela. Hau da, bertsolariek eta elkarteek instituzioen aldetik sentibiltate piska bat, laguntzeko borondatea, kariñoa ikusten badute, horrek asko balio duela. Hori bai, beti ere laguntzarik inportanteena diru laguntza izaten da. Baina diru laguntza hori barrutik sentitzen delako ematen bada, eta ez konpromiso hutsagatik, asko eskertzen dutela iruditzen zait.

Ze gai jarriko zenuke gustura bertso saio batean?

Bakea. Bertso saioan jarri eta lortu ere lortu behar dugu. •

«Euskarak ez du deus ere arrotz»
sinistu dugu zeharo,
bi orruaren ezagutzera
IBAI ZABALa igaro
Jon Alonsoren lanari esker
geurekotu Saramago
bizi nahi duen hizkuntzarentzat
setiorikan ez dago
euskaldunago da gaur mundua,
euskara mundutarrago.

Andoni Egaña

Justina Aldalur Aiako Zialtzeta baserrian jaio zen orain dela 72 urte. Hamazazpirekin moja joan zen, klausura legean, eta gaur egun garai batean baino askatasun handixeagoa agertzen duen Urduñako klarisetan bizi da.

Emakume bitxia da Sor Justina: txikia, bizia, sentimendu sakonak dituen, langilea, eta batez ere, hiztun ederra. Bere euskara duela 60 urte Aian hitz egiten zen euskara berbera da; hitz egiterakoan duen azentua gaur egun ez da inon entzuten. Klausura dela kausa, bere haurtzaroko hizketa modua erabiltzen du Sor Justinak, eta bihotz garbi baten benetakotasuna darie haren hitz guztiei. Mikaela Elizegi, Pello Errotaren alabaren hitz jario ederra berritu zezakeen emakume honek lekaimetzarako bideak bere bizitza eten ez balu.>>>>>>>

Testua: Pako Aristi / Argazkiak: Txema Garzia

mintzatzen den lekaimea.

Sor Justina Aldalur:

1.500 bertso mistiko
argitaratu ditu.

Umetan jakin zuen Sor Justinak bertsoa zer zen, meza ondoren bertsopaperak erosi eta arratsaldean gurasoei kantatzen zizkienean, baina konfesionario batean ikasiko zuen bertsoan egiten, neurriak bereizten. «Txikitan nere ama beti kantatzen ikusten nuan, hark bazekizkian bertsoak, eta gero, hazten nindoan bezala, hamar urte, hamabi nituala, bertsopaperak bage-neuzkan etxean, izan ere eskale bat saltzen ibiltzen zan, Juanillo esaten ge-

nion, eta hamar zentimotan saltzen zituan bertsopaperak. Aittari eta amari asko gustatzen zitzaizkien, eta jaietan, errosarioa erreztatu eta bertsopaper bat kantatzeko esaten zidaten, eta halaxe gogoia etorri zitzaidan neri ere.

17 urterekin Zarautza joan nintzan, moja izateko dei bat sentituta. Han bazan fraile bat, Don Koxme Labarain, hil zan, eta esan zuan, ea norbaitek kanta dezala hemen, eta inor ez atrebitzen, eta nik San Joseren bizitza, San Joseren zazpi dolore eta gozoak nekizkien buruz, eta bueno, nik dakizkidanak esango dizkizut, esan nion, eta berak esan zi-

dan zuk ikas zenezake, baina orduan ez zeukan klausurako moja batek aurrez aurre egoterik inorekin, eta konfesatze-
ra etortzen zanean geure faltak esan eta gero esan zidan, zuk ikasi behar zenuke bertsotan, eta nik nola jartzen da ba?, eta berak neuk erakutsiko dizut, eta bertsotak kontatzen erakutsi zidan konfesionarioan, kantatuz batera bat, bi, hiru, lau, bost kontatzen zuan, horrela neurria ikasi nuan, eta neurri horretan bertan doinu diferenteak. Nik doinuak amari ikasi nizkion, baina neurriak jartzen ez nekien»

Sor Justinaren lanak Auspoa-Sendo-

*Hamar urte
nituela
bertsopaperak
genituen etxean,
eskale bat saltzen
ibiltzen zelako.*

an ikusiko du argia, Aita Zavalaren gidaritzapean. Prosazko liburu baten bertsotzko itzulpena da. Liburua: «Mística ciudad de Dios». Egilea: Sor Maria Jesus Agreda, Soriako lekaime bat, 1779an jaioa. Euskarazko izena «Ama Birjiñaren bizitza» izango du liburuak. Nik Urduñan bisitatu nuen Sor Justina. Orain klausurako lekaimeek askatasun handiak daukate: telebista ikus dezakete, eta burdinesi argi baten bitartez bisitariekin hitz egin. Garai gogorragoak ez ditu ahaztu Sor Justinak. «Nik gaztetan egin nahi nuan liburu hori. Zarautzen bazeukaten, eta neri gustatu egin zitzaidan, baina han esaten zidaten emakumeei ez dagoala idaztea permitituta, gizasemea behar dala horretarako, bueno, pentsatzen nuan nik, hori ere pasa egin beharko degu ba, eta gero berriz harrokeria dala hori... orain libre da, baina izan zan garai bat ez zana libre emakumeeek eskribitzea.

Halaxe egon naiz urteetan. Hona etorritakoan, Joxe Mari ilobak, ez dakit baten batek esan zion ala nondik etorri zitzaion gogoa, galdetu zidan: zuen superiora zein da? Madre Begoña. Morena hori? Bai, horixe. Etorri zan eta esan zion: Madre, permiso le pido que le de a mi tia para que escriba un libro, porque

ese libro durará cien años. Eta superiorak: Bueno, si no es tarde... eta Sor Justinak: ¿Por qué, porque soy vieja?».

Eta esaldiak lanerako gogoia eman balio bezala, han hasi zen idazten, eta aurki jaso zuen ilobak Sor Justinaren gutun bat lehenengo bertsoekin. Geroztik hilero jasoko zuen igorpena.

Iloba Jose Mari Orbegoza deitzen da, eta emaztea Gemma Aurizenea, eta Aian bizi dira. «Guk bromatan esan genion eta berak serio hartu berriz», dio Jose Marik, harrituta bezala hilero maia bertsoz betetzen zihola ikusirik, eta lan eskerge hari irteera bat emateko-edo Juan Karlos Zuloaga alkatearekin hitz egin zuen, gero udaletxeak Joakin Berasategi «Sendoa»koarekin eta aita Zavalarekin; liburuak udazkenean ikusiko du argia. Aiako udalak 200 bat ale erosiko ditu, lehen Jose Mari Lertxundi bertsolariaren liburuarekin egin bezala, argitalpena lagunduz Aiako gaurko biztanleek hobeto ezagutu dezaten herritar baten lana.

Urduñan hizketan ari ginela, Madre Begoña superiorak sartu-irten bat egin zuen liburuaren mamia esplikatzera. «Esta monja, Sor Maria Jesus Agreda, fue como un Cervantes que escribió su Quijote, estos escritores unos tienen unas musas, y ésta se ponía delante de Dios y escribió La Ciudad Mística de Dios, pero es literatura, porque la Virgen María nunca tuvo sus criaditas para que le barrieran, la virgen era muy pobre, ésta escribió literatura, a mi no me gusta mucho, porque no es un libro evangélico, pero como literatura está bien, es un libro bien escrito, por ejemplo el juicio de Jesucristo, cuando lo matan, lo cuenta muy bien, para entretenerse, mucho mejor que en la narración evangélica, que es la auténtica.»

Lan handi hau beregain hartu zuenetik, ordu libre guztiak aprobetxatuz ibili da Sor Justina. Eskuz idatzi ditu bertso-

ak, eta gainera bi aldiz: bata beretzat, bestea ilobari bidaltzeko

«Igande arratsalde libre izaten degu, eta arratsalde horietan aprobetxatzen nuan hau idazteko. Egunero ere badegu ordu bat libre, nahi izanda siesta egiteko, baina mojaok ez degu siestarik egiten, eta nik hori ere aprobetxatu izan det, eta arratsean igual beste ordu bat, 10:30ean lotara joan beharrean 11:30ean joanda eta horrela.

Denbora lortzea gauza bat da, baina etorria izatea beste bat. Zer egiten zuen Sor Justinak halakoetan? Jainkoari argia eskatu. Orain ez omen da gogoratzen idatzitakoaz.

***Igande
arratsaldeak
libre izaten
ditugu eta horiek
aprobetxatzen
ditut idazteko.***

«Jainkoaren milagroa izan da liburu hau, hemen orri artean niño Jesus baten estampa badaukat, eta haritxi eskatzen nion, eta esaten nion, hara, neri erakutsidazu ba zer nola jarri. Ezin nuanean deitzen nion eta burura etortzen zitzaizkidan bertsoak, eta poza sentitzen nuan. Ni ezer ez naiz akordatzeko orain zer jarri nuan, baina liburuan dagoana zuzen jartzeko saiatu nintzan. Nik ez diot kapituluak eta holakorik jarri. Badakizu? Orain dala 60 urte nik bertsoak kantatzeko nituan etxean, baserrian, eta santuen bizitzak hasi jaiotzatik eta hil arte dana segido etortzen ziran paperean, eta

nik ere horrela egin det liburua.»

**Noizbait bertsoak bere barruko kez-
kak azaltzeko-edo erabili dituen galdetu
eta gauza bat aitortu zidan, «konfian-
tzan»: bai.**

«Behin fraile batek esan zidan, zuk zeure bizitza eskribitu behar zenuke, zeran bezalakoa, eta eskribitu nuan ba, kezkak eta gauzak ondo jarri nituan, eta gero, Aita Esnal, ez dakit ezagutzen de-
zun fraile bat Arantzazun, zahar samarra, hori neukan nere aita espirituala, eta ho-
rri esan nion, neri hura eskribitzeko esan zidan eta orain nik zer egin behar det honekin? Neri bidal zaidazu, esan zidan, eta haritxi bidali nion, hark da-
kizki nere historiako eta bizitzako kon-
tuak, penak eta danak uste dut jarri ni-
tualaa han».

**Zer pena ote ziren haiek, eta 25 urte
luze iraun zuen atsekabearen berri kon-
tatu zidan.**

«Ni Zarauzko klarisetan egon naiz urte askotan. Lehenago bokazioa etorri zitzaidan bezala moja joateko, han etorri zitzaidan moja gutxi dauden lekura joa-
teko bokazioa, halakoxe gauza bat, ba-
rruan deitzen zidan halakoxe ahots ba-
tek, esanez Jainkoa eta arimak zai dauz-
kazu, ezin nuan kendu hori barrutik, ahalegina egiten nuan kentzeko, eta zer da eta, orduan eta buila handiagoa, or-
duan eta oihu handiagoak esaten zuan Jainkoa eta arimak zai dauzkazu. Esaten nion abadesari, dana ezin nion esan zer sentitzen nuan, parre egingo zuan eta, orduan, esaten nion misioetara joan be-
harko nuala, baina ez zidaten uzten ino-
ra joaten. Gogoak gauza bat esaten zi-
dan, dei egiten zidan, eta inor laguntze-
ko ez, sufrimendua izan nuan nik, ho-
geita bost urte egon nintzan holaxe, eta horrek azkenean negar eginarazten du, gogo batetik, eta laguntzeko inor ez bestetik, orduan ba, ohera nindoanean negarrez egoten nintzan piska bat lasai-
tzeko. Azkenean obispoari esan nion zer

pasatzen zitzaidan, eta obispoak esan zi-
dan komentuan gogo onez bizi behar dala, ez gogo txarrez, eta azkenean nora nahi nuan eta Urduñara esan nion, eta hona etorri nintzanean gogoak danak jo-
an ziran.»

**Urduñan hamar lekaime daude gaur
egun, eta bisitan datorren jendeari Sor
Justinak bertsoak idazten dizkio egun
horretarako bereziki, kantatu eta gero
papera erregalatu. Klausuran zergatik
sartu zen aipatuta, zera dio:**

«Hori ere barruak eskatzen zidan. Ejerzizioak egitera joan nintzan Irunera, Irunen zeukaten nobiziadoa, eta han ba-
rruan hantxe sentitu nuan halako poz bat, hauxe da Jainkoak eskatzen didana, barruan bizi, meza entzun, orazioa egin, danontzat errezatu, satisfazio haundi bat sentitu nuan, eta halaxe joan nintzan. Eta orain ere halaxe nago, pozikan.»

**Gaur, ordean, ez da lehenago bezala.
Telebista ere iritsi da komentura, hori
bai, ez edozer gauza ikusteko.**

«Gauza onak bakarrik, edozein gau-
za txar ezin degu ikusi, okerrago jartzen omen da pertsona bestela eta.»

**Munduaren berri baduten galdetu
eta hiru gauza aipatu zizkidan bereziki
kezkagarriak haientzat: gerra asko
omen dago munduan, jende gutxi joaten
omen da mezatara eta matrimonio asko
apartatzen, Jainkorik gabe ezkontzen
direlako, eta hori bai gauza tristea.**

**Eta despedidako ordua iritsi zenean,
kanpotik sartzen zen udazkeneko haize
bihurriak azken oroitzapen bat ekarri
zuen Sor Justinaren gogora, zirkulua
itxiz bezala: bere jaiotzaren eta bataioa-
ren historia.**

«Amak esaten zuan ni jaio omen nintzan txiki-txikia eta beltza, eta nere amaren ahizpa, emakume handi bat, hu-
ra tokatu zan amandrea izatea, eta etorri zanean esan omen zion: Aizan, neri ume honekin bataiatzera joatea lotsa ematen zidan, emaion bularra ondo, eta egun

batzuetan eduki ezan ea piska bat mol-
datzen dan. Ni azaroaren 27an jaio nin-
tzan, Milagrosa egunean, eta amandreak
esaten zuan izen ona zala hura: Maria
Milagrosa jarriozue, izen on bat da, bera
kaxkarra bada ere. Baina hilaren 30 arte
eduki ninduten, eta bataiatzera joanda-
ko egun hartan San Andres eta Santa
Justina ziran eguneko santuak, eta
amandrea ere Justina zan eta azkenean
Justina gelditu zan.»

**Banoa Urduñako Klarisen komentu
ederretik, eta alde egiterakoan eskua lu-
zatzen diot Sor Justinari burdinesien ar-
tetik, eta berak «itxoin, itxoin piska
bat». Krisketa bati tira eta burdinesia-
ren zati bat zabaltzen du, eta horrela boste-
ko hotza besarkada bilakatzen da, eta
bina musu ematen dizkiote elkarri ziu-
rrenik inoiz gehiago elkartuko ez diren
bi pertsona horiek, Sor Justina Aldalu-
rrek eta Pako Aristi naizen honek.**

AITARI SINESKERIAK KENDU ZIZKION ALABA

Elkarriketaren une batean galdera gor-
din samarra baina egin beharrekoa bota
nion Sor Justinari, alegia, bera gaztetan
hain alaia (dantzari ona omen zen, kantu
zalea, segaria) izanik zergatik sartu zen

*Burdinesia
zabalduz, bosteko
hotza besarkada
bilakatu zen eta
bina musu eman
genizkion elkarri.*

Baratzan. (SENDOA)

lekaimeen bizitza aspergarrian. Erantzun ezin gozoagoa eskaini zidan, eta luzea, nik, bere hizketaren xarma goza deza-zuen bere horretan jarri nahi izan dudana.

«Nik nere barruan sentitzen nuan halakoxe gauza bat ona izateko, moja izateko, Ama Birjiñaren jarraitzaile izateko, eta, zer da eta, gure ama Billabonan neskame egona zan, eta hango familia batek esan zion, aizu Emilia, ba al daukazu alaba bat hamasei urtekoa edo hola, eta errosarioa errezatzen dakiana? Gure amak baietz, bazeukala, eta orduan besteak bueno, guk ez daukagu familiarik eta gustura hartuko genduke, eta esaiozu, hija adoptiva hartuko dugu, eta gure doteak, gure diruak beretzat izango dira, eta guk utziko diogu nahi duanarekin ezkontzen. Amak esan zidan etxera etorrita hori, baina nik nere barruan ez nuan hori nahi, ez, nik hori ez, nik hori ez, esaten nion... moja izateko gogoia neukan baina apaizak esan zidan ez inori esateko, kanpaiak ez direla jo behar denbora baino lehen, eta isilik neukan nik hori.

Gero, berriz, gure aitta gelditu zen seme batekin bakarrik. Francok eraman zituan gerrara bi, zaharrena ezkondua zan eta... Eta esan zidan aittak, hara, etorri zaite belar ebakitzera, belarrari ez dio inportarik neskak ebaki ala mutilak ebaki, ez dio inportarik. Joan nintzan, eta gero sega pikatu egin behar, amustu egiten zan eta, anaiari esan nion, pikatui-dak, eta hark ere, nekatua zegoan eta, heuk pikatu ezan nahi baldin badun. Jesus, eman zidan arrabia bat, esan nion aittari, aitta, Manuelek ez dit pikatu nahi sega, neuk pikatzeko esan dit, eta berak hara, anaiaren mailuak hortxe daude eta hasi zaite, emakumeak ere pikatzen dutenak izaten dira eta, bueno, pikatukoit ba hik baino hobeto esan anaiari, eta hasi nintzan horrelaxe hari kontra egiten, eta ikasi egin nuan aizu, ikasi.

Gero auzoko gizon bat akordatu zan neska koxkor batek pikatzen zuela sega, eta baserrirako ona izango zala, berak ere holakoxe bat hartuko zuala. Jesus, etorri zan gure etxera eta amari esan zion, hemen ba omen da neska koxkor bat sega pikatzen duana. Bai, hauxe degu, amak neri begira, gurdika belarrak-eta egiten dizkigu. Nik pentsatu nuan zer nahi zuan hark, semea zeukan etxean-eta, baina horrek ere ez zidan barrua betetzen.

Gero beste auzoko mutil bat, guraso xaharrak zeuzkan eta bera bakarrik, seme bakarra zegoan, eta soldadu joan zan, eta haren ama batzuetan gure etxera etortzen zan esanez hara, gure etxean ez zegoen umerik eta kalera joanda ogia eta ardoa ekarrizkidan ume. Errukia ematen zidan neri andre xahar hark, eta nik ekartzen nizkion ogia, ardoa, olioia eta behar zuan dana, eta gero propina ematen zidan, pezta bat edo, asko zan denbora hartan. Gero mutil hori enteratu zan soldadu zegoan lekutikan nik laguntzen niela bere aittari eta amari, aitta ere etortzen zan ittulan egiteko, badakizu, behiaren aurrean joateko, ez daukat inor esanez, bueno, neroni joango naiz Martin, eta nik lagunduko dizut. Oso kontentu zeuden biak nerekin, eta nahi zuten beren semearekin ezkondu eta

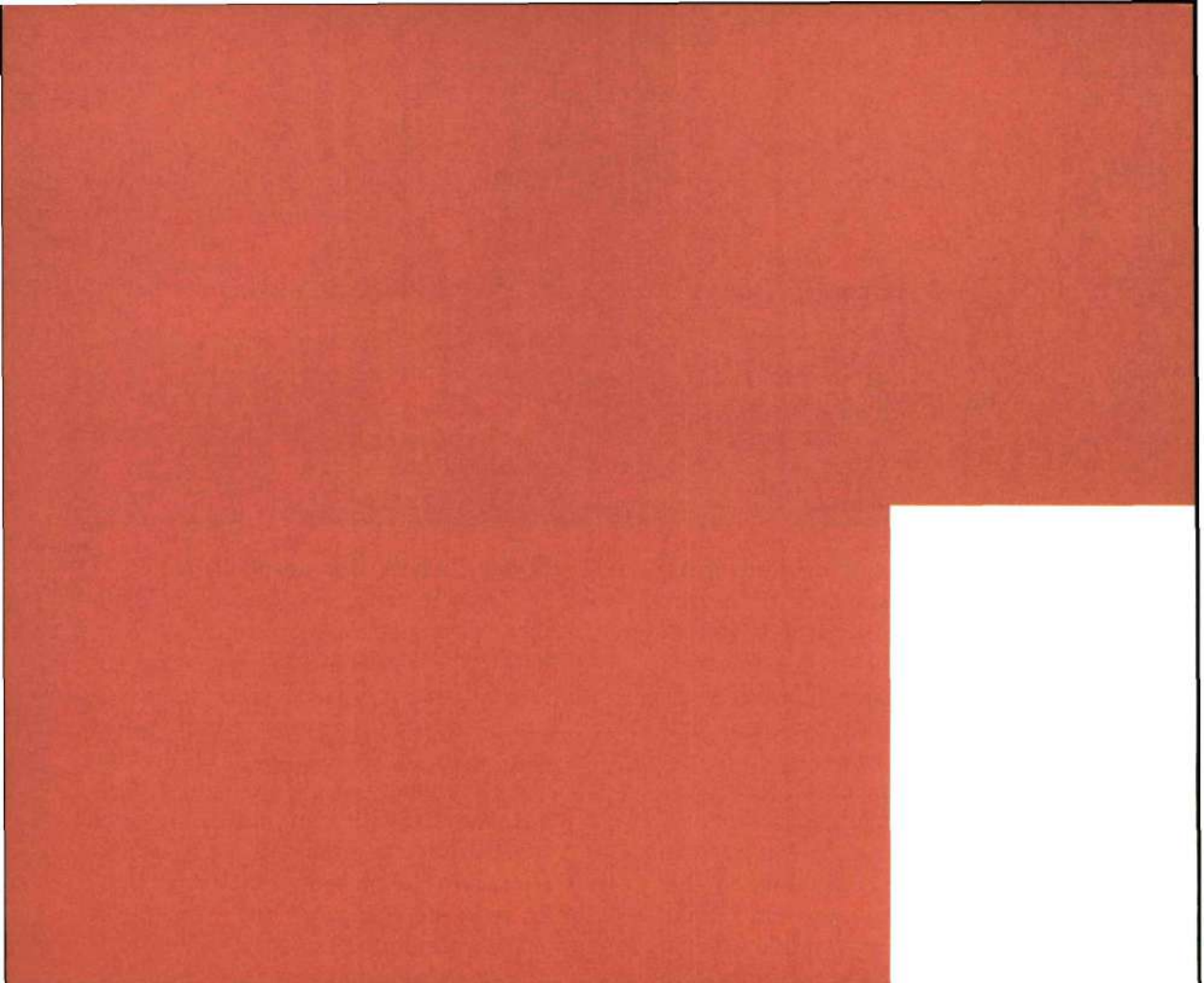
haien etxera joatea, eta eskribitzen zidan mutil horrek, 'etortzen naizenean zurekin dantza egin behar det' eta horrelakoak. Jesus, hau hasi da, pentsatzen nuan nik, baina ez ninduan betetzen, errukia ematen zidan pobre haiek hala uztea. Amak esaten zidan, lehen halako etxe aberatsera ez zenduan joan nahi, eta orain etxe pobre hortara joan behar al dezu? Hori pena handia izango litza-ke amarentzako, eta nik, ama, ez naiz joango, eta aittak esan zidan, eta zertako hasi zera horri eskribitzen? Eske berak eskribitu dit eta nik kontestatu egin diot; eta zer egin behar dezu orain? Esangoiot ni baino hobea bilatuko dua-

*Kostunbrea zen
Aian bat moja
sartzen zenean,
familia osoa
autobusean
joatea.*

la, bai, eta hobe dala despeditzia.

Gero bi moja hil zitzaizkien Zarautzen, ni bisitatzera joaten nintzan isilikan, ez zekian inork, eta parrokoari eskribitu zioten, faltan zeudela, parrokoa zan ez zidana uzten moja joaten, gaztea zera oraindik, esaten zidan, eta herrian ere gazte onak behar dira, baina orduan zoaz, zoaz, esan zidan, eta halaxe esan nien aittari eta amari eta amak esaten zuan, hori izango zuan honek, hori izango zuan, ez zuala inor hartu nahi. Nik kontsentimendua behar nuan aittarena eta amarena, hamazazpi urte neuzkan eta. Gure aittak ez zuan sinisten mojatza-ko bokaziorik izaten zanik ere, pentsatzen omen zuan nobiorik ez dutelako bilatzen joaten zirala moja. Deitu zidan sorora eta 'aizan, zer, moja joan behar denala?'. 'Aitta, permisioa ematen al dit?'. 'Orain arte ez dinat sinistu moja izateko bokaziorik izaten danik, baina orain sinisten dinat zer edo zer badala'. 'Nik hori ez diot eskatzen, ea ematen al duan permisioa baizik'. 'Nola ez ba, galarazi? Ez, ez, gurasoak ez gara inor Jaungoikoaren gauzak okertzeko'. Bueno, nere poza orduan!

Kostunbre bat zan Aian, norbait moja joaten zanean familia osoa autobusean sartu eta komenturaino joatea, eta halaxe nerekin joan ziran danak» •

Gipuzkoako Herri Arteko Txapelketak lurralde honetako bertsolaritzaren panoramika zabala eman du. Ehun bertsolaritik gora dira bertan parte hartu dutenak eta guk belaunaldi desberdinek osatzen duten familia handi horren argazki bat atera nahi izan dugu, bertsolari bakoitzari buruzko xehetasun batzuk eta irudi bana eskainiz. Ez dugu helburua erabat bete, baina bildu dugun materiala bertsozalearentzat jakingarri dela pentsatzen dugu.>>>>>>

txapelketa

Aiako labelarekin

Taldeko beteranoena Jose Mari Lertxundi da. 1932an jaio zen Aiako Argin baserrian. Hemezortzi urterekin hasi omen zen bertsotan. Asteasuko Ondartza, Pello Errotaren biloba, izan omen zuen lagun. Auspoan bi liburu ditu idatzia lehengo eta oraingo kontuekin. Bertso-jartzaile bezala ere oso ezaguna. Bi urtez segidan Basarri saria irabazia da. Bat-batekoan 65eko Gipuzkoako Txapelketan finalera iritsi zen eta 89an finalerdietara. 88an Aia eta Inguruko Hamar Herrien Txapelketan txapela irabazi zuen.

Luis Otamendi da bigarren bertsolaria. 24 urte zituen jaiotetxe atariko pagoa hego-haize zakar batek bota zuenean. Luisek ez du egun hura berehalakoan ahaztuko. Anaia-ren aholkuari kasu eginez, dozena bat bertso jarri zizkion eta ilea moztera Zarauzko Patxi Barberoren barberiara joan zen batean, bertso horiei buruzko hizpidea atera zuten konbertsazioan. Patxi bertsozale amorratua zen. Honek Basarriri bertsoak eman eta Basarrik bere 'Nere Bordatxotik' atalean argitara zituen. Bertsoen lagungarri pagoaren pasadizoa kontatzen zuen eta laudoriozko hitz batzuk eskaintzen zizkion bertsoen egileari. Mundu guztia enteratu zen.

Indagarate Zaharreko pagoa erori zela eta bide batez baserri horretan bertsolari bat bizi zela. Luis Otamendi 1947ko martxoaren 10ean jaio zen eta Ordiziako Txapelketan hartu zuen parte 23 urterekin eta bertsorik onenaren saria irabazi zuen. Gabiriako Osinalde saria irabazia da eta Zaldibian Artzanberri saria ere bai. Orixe sarira behin entzule gisa joan eta bertsolari batek huts egin zuelako gora igoarazi zuten eta txapela irabazita etorri zen etxera. Fernando Amezketarra sariketan hirugarren geratu zen Jauregi, Egaña eta nirekin batean. 86an finalerdietaraino iritsi zen Euskal Herriko Txapelketan eta 89an ere berdin.

Olaso da taldeko gazteena. 36 urte ditu. Gabiriako Osinalde saria irabazi zuen 23 urterekin eta sei urte segidan sariketa horretako bertsorik onenaren saria eskuratua da puntuari erantzunez. Aiako Txapelketan hiru aldiz ibili da punta-puntan. 89ko Txapelketa Nagusian parte hartu zuen, 91koan Gipuzkoan finalera iritsi zen eta 95ekoan finalerdietaraino. 97an Txapelketa Nagusian hartu zuen parte.

Nik neuk Aian kantatu nuen lehen aldiz, 21 urte nituela, Asentziotan. 65ean Loiola Irratiko sariketan bigarren geratu nintzen, Gorrotxategik txapela jantziz. Hogeita bost urte nituen eta urte hartan bertan Txapelketa Nagusian parte hartzea erabaki nuen. Azpeitian egin zen Urola eta Kostakoen kanporaketa eta nire lehen txapela jantzi nuen. 1967ko urtea zen. Gipuzkoako finala Tolosan jokatu zen eta herrialde mailako zortzi finalisten artean geratu nintzen. Garai horretan hasi nintzen plazarik plaza piska bat ibiltzen. Baina aurki ezkondu, neure tailerra eratu eta bertsolaritzatik aldentzen hasi nintzen. Hamabi urteko tarte egin nuen isilik. Geroztik 86ko Aiako Txapelketan hartu dut parte eta hurrengo urtean txapela jantzi nuen. 89ko Euskal Herriko Txapelketan izena eman nuen. Urnietako kanporaketan punturik gehien atera nuen eta finalerdietaraino iritsi nintzen. Horren ondotik bi aldiz hartu dut parte Gipuzkoako txapelketan. Markos Manterola ere gurekin dabil ordezeko gisa. Pello Esnal, bertso-jartzaile eta idazlea, dabil epaile lanetan eta Arantxa Laskibar gai-jartzaile.

Nikolas Zendoia

Nikolas Zendoia

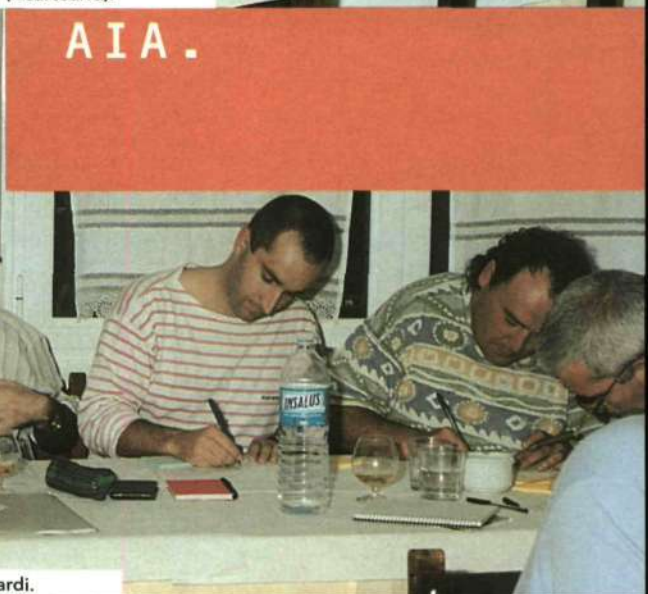
Olaso

Jose Mari Lertxundi, Otamendi, Zendoia, Olaso eta Pablo Suberbiola (lasartearra).

Arantxa Laskibar, Rosa Lertxundi (epailea), Pello Esnal eta Imanol Lizardi.

Luis Otamendi.

Joxe Mari Lertxundi.

Markos Manterola.

Andoain eta Urnieta, eskua emanda

SOROZABAL ANSA JOKIN: 67-2-4an

Xenpelar, Lizardi, Atxanberri sariak irabazi ditu.

Urte askotan plazaz plaza dabilen bertsolaria. Erantzuten azkarra bezain zorrotza. Bera dabilen lekuan ez da akuilukadarik faltako. Txispa handiko bertsolari elektrizista.

GARMENDIA MARTINEZ JON: 72-8-27an

Gipuzkoako azken Txapelketan parte hartu zuen.

Lehen urratsak egiten ari da. Inoiz kostatzen zaio hastea kantuan, baina inoiz isiltzea ere bai. Lehiarako tenple handikoa. Badu hezitzeko esperantza baldin punttial eta entzuten badu tabernariak.

MENDILUZE GONZALEZ AITOR: 75-11-25ean

Eskolarteko txapelduna. Umetatik daki zer den txapelaren beroa.

Bere historialak dena esaten du. Gipuzkoako Txapeldun ez da edonor izaten. Gaztetasuna eta betetaria uztartzen ditu. Pieza interesantea oso, ingeniartzako ikaslea.

MUJIKOTAÑO JOXE MARI "ANATX": 66-7-6an

Nahiz plazan ez duen aspaldi kantatu, isildu ez den txoria. Bertsokera berezia, bera bezain naturala. Nekazaritza unibertsitatekoa. Nahiz berak asko sufritu, entzulea goxatzen badaki.

OIARTZABAL ARRETXE JOXE MANUEL: 67-10-14an

Udal langile hau da talde honetako epailea.

Bera ere probatua da bertsoaren iturritik. Beraz badaki zer den kantatzea eta zenbat kostatzen den ongi kantatzea. Epaitzeko orduan balio handiko datuak. Epaille neutrala, baina ez etxekalte.

ARGIÑARENA OTAMENDI JOXE FERMIN: 53-4-1ean

Arduradun bat behar omen zuen taldeak eta ni izendatu ninduten. Beraz hitz gutxi eta lan asko. Emaitez hitz egingo dute.

Argiñarena.

Jokin Soroazabal.

Jon Garmendia, Txuria.

Antton Kazabon eta J. M. Oiartzabal.

ANDOAIN- URNIETA.

Aurkezle, Argiñarena. Atzean, Kazabon, Igartzabal, Jontxu, Mikel Iturbide, M. Lujanbio, Tolosa, Aritz Zerain, Itziar Eizagirre, Txuria, Mendiluze eta Soroazabal.

Aitor Mendiluze

Jose Fermin Argiñarena.

Azpeitia-Urraki: adin aldetik sendoa

Herriko hamaika bertsolari bildu ginen. Oso garbi genuen, joatekotan, guztiok batera joan behar genuela. Elkar animatu eta hiru talde osatu genituen: Sebastian bi gazterekin, Agirre ere bi gazterekin, eta gurea izan da adin aldetik talderik sendoena, Gorrotxategik eta biok urte mordoxkaosatzen baitugu, hirugarrena gazte bat da.

Jose Luis Gorrotxategi oxintxuarra da, ezkondu zenetik Azpeitian bizi bada ere. Hamazpi urte arte ez omen zuen bertsorik kantatu, baina soldaduskara joaterako sariak irabazi zituen. Soldadu zegoela, permisoarekin etxera etorri eta hartu zuen parte 1962ko Txapelketa Nagusian eta 79ko Txapelketa Nagusian finalista izatera iritsi zen, Uztapide, Xalbador, Lopategi eta Lazkao Txikiren atzetik bosgarren klasifikatuz. Orain 54 urte ditu eta gaixorik egon ondoren txapelketak utzi bazituen ere, saio mordoxka egiten du urtero. Bertsolari klasikoak asko irakurria da eta edozein gairi heltzeko zorrotasuna du.

1967an eta 1969an Loiola Irratiko Txapelketak, bigarren urte horretan Deba Garaiko Txapelketa, 70ean Lazkanorekin batean Euskal Herriko Binakako Txapelketa irabazi zuen eta 80eko Txapelketa Nagusian erakutsi zuena dira bere 'curriculum'ean agertzen diren saririk aipagarrienak. Jose Luis Gorrotxategi txapelketako bertsolaria izan da. Bere buruan konfiantza handikoa, patxadakoa eta segurua, nahiago du bost mila lagun aurrean kantatu bost lagun aurrean baino. Horregatik ilusio handiz ari zen 1990eko Txapelketa prestatzen eta pianoa bukatzen ari den alaba zaharrenarekin batean doinu berri bat prestatzeko ere ekinda zegoen, medikuek bihotzera doan zain batean gaitz bat aurkitu ziotenean. Ez zuen txapelketan parte hartzerik izan, baina esan dudana bezala urtean saio mordoxka egiten segitzen du.

Taldeko gaztea Urko Egaña da. Ez du txapelik atera orandik, baina lehiaketa askotan parte hartua da. Eskolartekoetan hasi eta Xenpelar, Osinalde eta beste hainbatetan parte hartu du eta Lizardi sarian finalista izan da aurten. Plaza gutxi eginga da. Hori du kontra, baina gaztea da oraindik, hogeita bat urte inguru.

Epaila lanetan Jexus Lopategi dabil. Berau ere bertsotan dezente ibilia da, lagunartean batik bat, Altuna bertsolariaren koadrilakoa baita. Txapelketa batean ere parte hartutakoa omen da.

Aurkezle lanetan Bereziartua "Gaztañe" dabilkigu, Gaztaña Zabala baserrian jaioa, bertso munduan asko ibilia, bertso-eskolan laguntzen esate baterako.

Ez dut neure buruaz gauza handirik esango. 36ko urtarrilean jaio nintzen Anzibarrena baserrian. Oso gazterik hasi nintzen bertsotan baina txapelarekin beti izan naiz gafe samarra, 1982ko txapelketan finalista izatera iritsi banintz ere. Hori izan da arlo honetan egin dudana markarik onena.

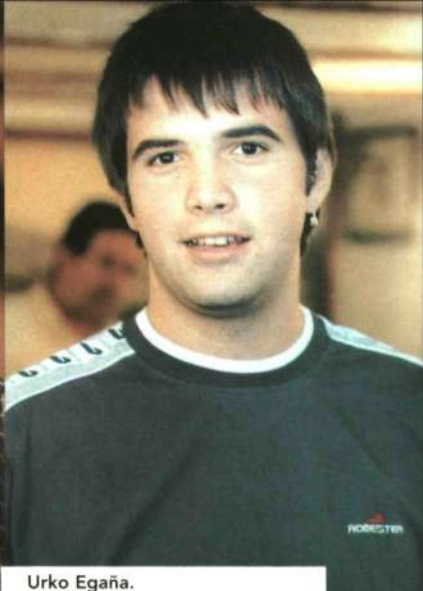
Imanol Lazkano

Jose Luis Gorrotxategi.

Imanol Lazkano.

Urko Egaña.

AZPEITIA- URRAKI.

Bi taldeak mahaian.

Deba-Elgoibarren aurka lanean.

Urraki eta Deba-Elgoibarko taldeak, lagun.

BERTSOLARI 79

Jexux Lopetegi.

Arrateko Amaren magalean

Jon Narbaiza Eibarko Eskaregi Errota izeneko baserrian jaio zen 1949ko ekainaren 8an. Azitaindik Arratera bidean, gaur La Salleko ikastetxea dagoenetik hirugarren baserria da hori. Bertsolari ez ezik kontalari bezala ere oso ona. Uztapide, Basarri, Lasarte, Lazkao Txiki edo Mitxelena ez ditu beharbada hurbiletik hainbeste ezagutu, baina horiei buruz asko daki eta horien gorabeherak aipatzen dituenean, bertso zaharren bat edo beste tar-tekatu ohi du eta berorien ahotsaren tinbre eta tonuak imitatuz kantatzen ditu. Jon Narbaiza belaunaldi galdu baten esponentea dela ere esan daiteke. Hogeita hamar urte be-
teak zituen lehen txapelketa nagusia parean tokatu zitzaionean. Ez zuen beraz gaztea ze-
nean indarrak probatzeko abagune gehiegirik izan. 71n ateratu zuen Xenpelar saria. 1972an Deba Ibaraldeko Txapelketan laugarren geratu zen Azpillaga, Gorrotxategi eta Egileorren ondoren, baina 1973an berak eraman zuen txapela; hor aipaturiko hiru ber-
tsolari horiek ez zuten parte hartu. 1976an Orixe saria irabazi zuen eta Zepai sarian ere
hartu zuen parte hiru aldiz, nahiz eta txapelik lortu ez. Txapelketa nagusiei ekin zien: bi-
rritan geratu da finalerako listoa gainditzeko zorian.

Taldeko bigarren bertsolaria German Meabebasterretxea da. Elgoibartarra, 23 urte
ditu, Zuzenbidean lizentziatua. Bertsoarekin lehen harremana Elgoibarko ikastolan izan
zuen. Elgoibar eta inguruko bertso-jarrien sariketetan parte hartua da eta Etxegaña saria
irabazia 94an. Donostian ikasketak egiten ari zela bertsoa pitin bat utzita ibili zen eta be-
rriro 90-91 ikasturtean ekin zion. Tolosako bertso-eskolan ibili zen Jexux Murua eta Jokin
Sorozailekin, Irazu eta Jose Antonio Sasiain lagun zituela. Eta Hernaniko bertso-eskolan
ere ibili zen ondoren Unai, Maialen, Mendiluze eta abarrekin. Deba aldeko bertsolariekin
izan du harremanik estuena, Narbaiza, Azpillaga, Okelar eta Mañurekin ere bai. Lizardi
sarian eta Osinalden hartu du parte eta 95eko Gipuzkoako Txapelketan. 90-96 bitartean
bertso-eskoletan lan egin du, Arabako ikastoletan ere bai, Euzkitzek martxan jarri zituen
bertso-eskolei jarraipena emanez.

Hirugarren bertsolaria Xabier Arrizabalaga "Ziarda" da. Ziarda baserrian jaioa. Elgoi-
bartarra. 38 urte ditu eta Telleria, Elgetzu, Olalde eta belaunaldi horretakoa da. Hala ere,
Bizkaiko bertsolariekin harreman gehiago izan du.

Epaila gisa, Agustin Larrañaga dabil eta gai-jartzaile Mariasun Oteiza, azken hau ere
oso ezaguna. Altzolan jaioa da. Txapelketa askotan gai-jartzaile gisa dabilena. Egasa ize
neko Eibarko enpresa batean egiten du lan inportazioko makinaria saltzen, makinaria ja-
poniarra eta alemana batik bat.

Juan Mari Narbaiza.

Ziarda.

Germán Meabebasterretxea.

DEBA- ELGOIBAR.

Goierri-Beasain: haize berriak

Goierriko taldeak, Beasaingo ordezkariak dituenak alegia, jakin-mina sortarazten du probintzia osoan, ipar-iparretik hego muturreraino. Haize berriak dakartzan taldea da, orain artekoarekin alderatu eta neurtzeko modukoa. Oro har talde gaztea da eta ziurrenik horrek lagundu egingo dio aurrera egiten, gose handiagoa emanez; gogor ekingo diote lanari hasiera-hasieratik, aurrean nor egongo den igual zaielarik, badakitelako kanporaketa pasa ala ez beren esku dagoela, ez besteren esku.

Euxebio Igartzabalen agindupean dabilta Pello Urretabizkaia (gai-jartzailea) eta Iñaki Apalategi (epailea). Baina espektakulua emango dutenak bertsolariak direnez, banan-banan aipatuko ditugu zaharrenetik hasita.

Joxe Ramon Elortza

Ormaiztegin jaioa berez. Donostian bizi da. Lorpenak asko badira ere, Irizarko langileak 95eko txapelketan finalean egotea du lorpen nagusia.

Aitor Sarriegi

Beasaindarra da. Bolinista trebea. Donostian ari da Informatika ikasketak egiten. Bertsopaper arloan aditua izateaz gainera, 97ko Euskal Herriko Txapelketa Nagusian finalerdietara ailegatu zen. Azkenaldion egindakoari buruz esan behar Orixe lehiaketako bertsorik onenaren saria jaso duela aurrean.

Alaitz Alustiza

Alaitz, Idiazabalgo Ursuaran auzoko neska da. Goierriko Lanbide Eskolan ikasketak egiten ari da; bertsoenat ere izaten du ordea nahiko astirik.

Ekaitz Goikoetxea.

Beasaindarra. Azken hiruzpalau urteotan gorantza doan balorea. Gasteiz aldean ari da Euskal Filologia egiten. Eskolarteko Txapelketan Euskal Herriko bi txapel ditu. Bakar-kako lanean oso trebea.

Haritz Zeberio:

Hau ere barea. Han-hemenka ibili ohi da lanean. Bertso-paperetan hainbat sari ateratakoa hau ere. Bertsolari txispaduna, gutxitan ikusten den horietakoa.

Ikusten duzuen bezala, errebelazioa izan daiteke Beasaingo taldea. Gure taldeak badu zeresana. Sinesten ez duena betor entzutera.

Euxebio Igartzabal

Pello Urretabizkaia.

Ekaitz Goikoetxea.

Aitor Sarriegi.

GOIERRI- BEASAIN.

Afala giro ederra.

Goierri-Ordizia: famili giroan

Familia osatuta daukagu, familia dotorea: Joanixio aita da, Mikel ama eta hiru semeak, zaharrena Xabier, tartekoa Joxe eta gazteena Igor.

Majo lan egin eta sofritu ondoren hazi eta hezi dute familia Joanixiok eta Mikelek. Entzun besterik ez zegoen mundura jaio zirenean hiru hankagorri hauek atera zituzten marruak, egin zituzten negarrak. Orduantxetik bertantxetik hasi ziren, bakoitza bere doinua aukeratu eta negar-kantuan: batek zortziko txikia aukeratu zuen, besteak handia eta hirugarrenak, berezixeagoa izan nahirik, Habanera doinuan egin zuen negar.

Joanixio Begiristain ataundarra, familiako burua dugu. Artzaina izaki, bolada luzeak egiten dituenez mendian, artaldeko kideak bere semeak baino hobeto ezagutzen dituela esan daiteke ziur. Bi hankakoak izan edo lauakoak izan, kantatuz hitz egiten die berak seme-alaba guztiei.

Hizketa bera bizkorra du, dena esateko presa balu bezala, zalapartakakoa. Kantuan ari denean, berriz, doinuak erritmoa duenez, silabak neurtu beharra izaten dituenez, hizketan ari denean baino hobeto ulertzen zaio zer esaten ari den. Dena dela, bere begiratuari eta ibilerari erreparatu besterik ez dago pentsatzen duena iragarri eta izaeraren berri jakiteko. Kasi-kasi hitz egin beharrik ez dauka, bera ikustea eta kantuan entzutea nahikoa dugu nolakoa den ondo ezagutzeko.

Mikel, ai ene, Mikel, familiako ama, ama goxoa, ama umila, ama isila... Ez da hiru se meren ama, ez. Familia honetan hiru seme ditu, baina beste familia asko eta beste seme-alaba asko ditu Mikel Mendizabal itsasondorarrak: hemen ikastola eta han eskola, ikastetxez ikastetxe eta bertso-eskolaz bertso-eskola ibiltzen da bere ofizioa eta afizioa erakusten. "Ni bizi naizen artean ikas ezazue umeak!" ama guztiek esaten duten esaldia, zenbat aldiz esan ote du Mikelek ere.

Fruitu ederrik pasa da bere eskuetatik! Xabierrek, Joxek eta Igorrek berak ere jaso dute amaren erakutsia, bai etxean, bai bertso-eskolan. Zenbat saio egin ote dituzte hirurek, ama gidari dutela, ehundaka haur eta gaztetxoren aurrean?! Bejondeizuela!

Hiru seme bihurriei buruz zer esan?

Xabier Narbarte, lazkaotarra, lazkaotar guztiak bezala "antzarra" izaki, goitik eta ozen kantatzea gustatu izan zaio beti. Kantaera hori gustukoa du entzuleak ere, ziurtasuna adierazten baitu indarrak. Gainera, edukia bera ere txantxarik gabekoa denean, oraindik indartsuagoa bihurtzen da bertsoa.

Gabiriako Osinalde sariak, Erreterriako Xenpelarrek eta Zarauzko 20 urtez beheko bertsolarien txapelketak astindu ederra hartu zuten 1987an, guztiak Xabierrek irabazi baitzituen! Horra anaia zaharrenaren eredu.

Joxe Munduate Ataunen jaio zen eta Ataun duenez maite, bertan bizi da. Noski irte ten dela batera eta bestera, bestela ez lituzke irabazi dituen sariak irabaziko, bestela ez luke parte hartu duen txapelketa eta saioetan parte hartuko, bestela ez litzateke hainbeste bazterretan ezaguna izango.

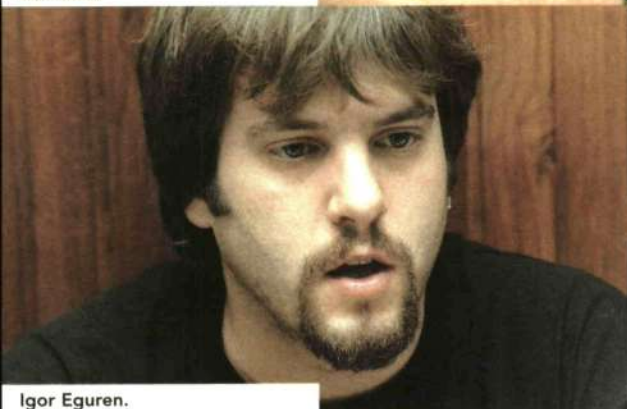
Eskolarteko txapelketetan parte hartzen hasi, gazte mailakoetan segi eta 91ko Gipuzkoako Txapelketan azken laurdenetara iritsi zen, eta 93ko Txapelketa Nagusian ere parte hartu zuen... Gaztea da oraindik Joxe, baina horiek guztiak egin dituen ez da posible gaur goizekoa izatea!

Narbarte.

Joxe Munduate.

Igor Eguren.

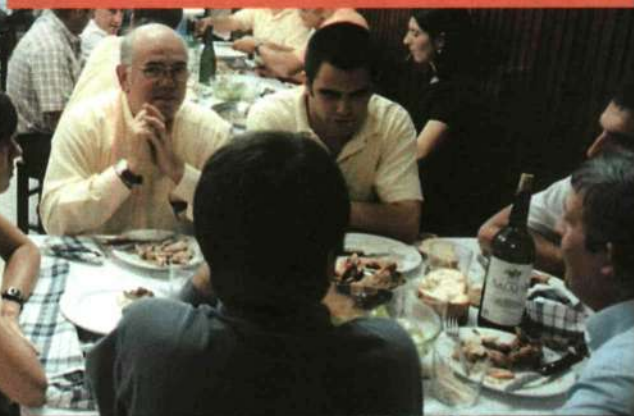

Mikel Mendizabal.

GOIERRI- ORDIZIA.

Argi Berri elkartea.

Eskubitara, J. M. Barandiaran.

BERTSOLARI 85

Eta Igor Eguren, hiru senideetan gazteena, beasaindarra bera, besteen itzalean fresko hazi da.

Hamaika saltsatan sartu eta makina bat bazter nahastu ditu eta oraindik nahastuko dituenak! Nahiz eta beasaindarrak "bareak" izan, honek, Igorrek, pila alkalino bereziren bat izango du nonbait gordeta, bestela behintzat ezin liteke barea erbia balitz bezala ibili.

Eskolarteko txapelketetan, hainbat urtetan, dardarka jarri izan ditu bere kirako gazteak. Bere kirakoak bakarrik ez, bere gurasoak, Joanixio eta Mikel, eta helduagoak ere ahozabalik utzi izan ditu arrazoia arrazoiarekin errematatuz.

Benetan familia berezia aurkeztu dizueguna; non ikusi duzue ba ez aitaren ez amaren abizenik ez duen seme-alabarik eta senide bakoitzak berea, denek deitura desberdinak dituztenak? Munduan ez dira bi horrelako eta dagoen bakarra goierritarra izan behar...

Joxepa Madariaga

Oñatiko *udala*

«OÑATIKO UDALAK ETA BERTSO ESKOLAK
herriko bertsozale guztiak agurtuz,
Txapelketaren Oñatiko saiorako gonbitea
nahi die».

Iñatzu, bertsolari handien sorleku

Ez, ez da ziurrenik txapelketa honetako talderik erakargarri edo sendoena izango, baina kontuz Txo! Hernanin ez da errukirako lekurik.

Seikote honetan sonatuena ziurrenik, taldearen izena bera izango da: Iñatzu; bertsolari handien sorleku eta mila desafioren habia, guda errimatu proposatu izan dio bizkor ustean hurreratu den hamaika mihi luzeri. Nafarroako haize "beroek" orrazten duten auzo inguruko haritzek, zer ez ote dute entzun, baxoerdi bat sobran erronkan ausartu direnen ahotik. Taldean bi auzokide izaki, bere izena geureganatzea erabaki genuen, Txirrita zaharrak lagunduko digun esperantzaz edo.

Trintxeraren lehen muturrean Ibon Miner daukagu, lantegi honetan berri baina ausera, mikrofono beltzak beldurtu ez dezan erratz kintenari kantuan aritzen zaiona. Ereño-zuko bolari onenak, aurkariak birlak bailiran botatzeko asmoa du, lehen fasean esku ilara egokitu zaionaren esperantzaz.

Bere jendaurreko estraineiko saioa izango den honetan, ikusiko da Ereño-zuko kasta guztientzakoa den ala Txirritarena fenomeno berezia izan zen.

Trintxera barruan hurrenez hurren, Iker Alustiza dauka. Donostiarra izanik guda honetan sartzeko duen ausardia aitortu beharko dioguna. Bere burua antiquartzat duen erraldoi honek, badu lasai irteteko adina esperientzia baina azken aldiko jardun eskasiak, punteria zenbat desbideratu ote dion beldur da. Girotu arterainokoa izango du noski.

Ereño-zuk Txirrita bezala, Donostiak Bilintx du gogoan eta antiguatarrak urrezko aukera bat oinordekotza hartzeko.

Lubakiaren alde gogorrean Estitxu Eizagirre jarri dugu, baleen ihesi hurreratzen direnak, eskuz esku mendera ditzan. Plurienpleotik bizi den kazetari honek bertsotan ere badaki, baina denbora eskasiak presaka samar kantarazten dio, eta kolperik gogorrenak asimilakaitz suertatzen zaizkio.

Unai Agirre

Iker Aluiztiza.

Mikel Peruarena.

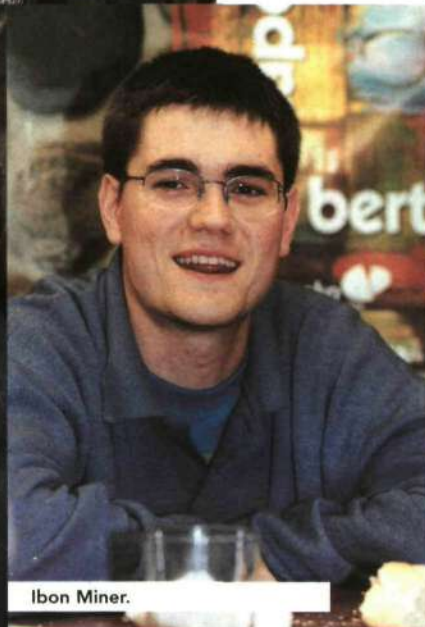
Juanjo Uria.

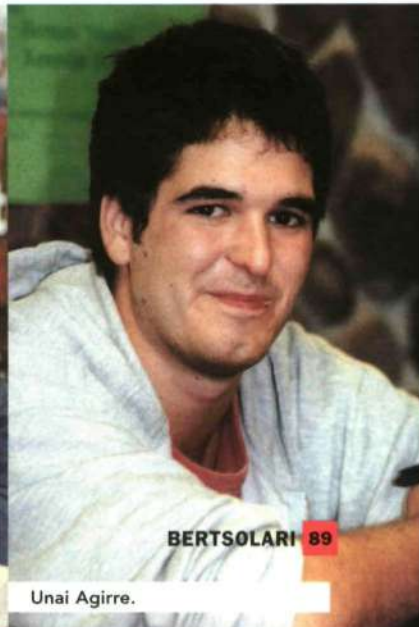
HERNANI IÑATZU.

Estitxu Eizagirre.

Ibon Miner.

Unai Agirre.

Txirritaren premonizioa

Hementxe gaude hementxe, Hernaniko Txisplau: Anteron txamarote sardiña bakalau.

Oharra: datorrena testigantza erreal bat da, Txirritak hil aurretik kupela xar-xar batean azkazalez idatzitako premonizioa hain zuzen, patuak denboraren joanean egia bihurtu duena, Txisplau taldearen sorrerarekin.

Ni hil naizela esan omen du Aurriñazpiko atsuak, baña pena galanta hartuko dute siñare ta gurasuak nere kasta gorra behiñ-betiko akabatuko eztala jakiten dutenian, heriyuari ziriya sartzeko kapaza nintzan hargiña kantabriyako lurpian sartubagatik. Emakumiak hitzez larrututa mutiltzar geratu nintzan, baña ez antzu, ta nere adar-jotzetik kimu berriyak etorriko dia: sasiko bertsolayak lau, ta hiru zaletu. Pamilya garai onian osatzen jakiñ dun krixtau bakarra izango naiz, segurasko: berayekiñ bizi izateko berandu, baña probintziko agintia irabazteko garaiz.

Mayalen Lujanbio

Zedorri ere hazitarako

prenda eder betetzera

Lotsik eztezun gezurtiya ta

mingaiñ gaiztoko saltsera

Nere bertsuen inspiragarri ziran atso purtzil guztiyak ikusten dittut bat eginda gorputz bakarrian:

batetik beltza ta itsusia,

gustagarriya da hori,

begiyak triste, sudurra luze,

hortzak erdiyak erori...

baña garai hartako emakumiek etzuten zerbait badu: hitza, akusatuan bertsioyopropiua. Erriyuan gora dijuan amurraya liteke konparaziyo batera, hitz-jariyo korrientiari kontra egittia da gauza. Lujanbiotar eorskokeriyan puriya daka zañetan, begiyak zorrotz ta hitzak irudi, umorea kritika akuilu... Nere abizena ta axeri sena soinian, bertsolari ona izatea kondenatuba do, onegiya, ta ori aitta batentzat harrotasunaz harago arrixku bihurtzen da, emakumia danian: *hembra* gaiztuen alabantzan idatzi nittun bertso guztiyei erantzuna botako liyeke, ziriyaen mailari eutsiz baña gizona mesprezatzerañoko mailara jetxi gabe. Jainkuai eskerrak ez ginun sagardotegiñ topo egitteko ohoreik izan, bestela ezingo nuke hitz txarrik esan gabe pasatu parian, ta etzan gozua izango emakume baten miztotik nere neurriko eantzuna attu biharra!

Kolka txarraren azpiyan dauden

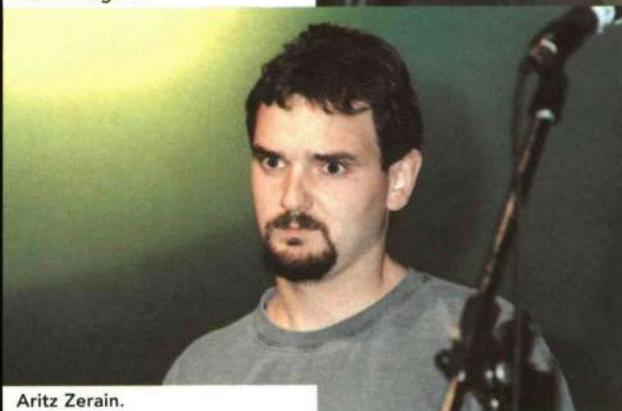
txito urrikalgarriyak...

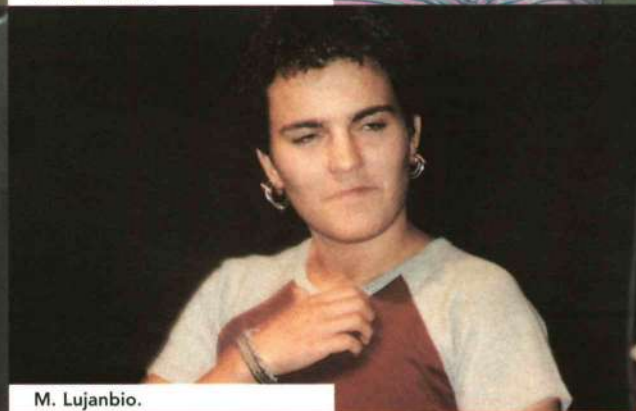
Itziar Eizagirre.

Gorka Tolosa.

Aritz Zerain.

M. Lujanbio.

HERNANI TXISPLAU.

Madalen Lujanbio, Aritz Zerain, Itziar Eizagirre, Jon Garmendia eta Mendiluze.

Kazabon, Oiartzabal, Jontxu eta Mikel Iturbe.

Gorka Tolosa

*Edozein gauza eragiten du
krixtau eskandalosuak*

Aman semeik esateik eztun izena jarri taldiai, lñatzuko erreka zuloko puntaño eaman ta indiyuen barku xixtrin batian sartuazi... *buru arin bat bada nahikua baztar guztiyak nasteko!*

Baña jainkuai eskerrak, hortaz *gañera ikasi zuan latiñezko gramatikan*, ta laixter dijua ixtudiante-tunante Inglaterrako parte (alegiya, gertuko lagunek biyotzez ixtimatuko di-yotela bere konpañia munduban barrena zabaltzia, Kantabriyako lurretatik aparte, oso aparte). *Horrelakua ezta pagatzen bizkarrezurra hautsita!*

Aritz Zerain

*Aren marrixka zepuan dagon
basakatuak bezela*

lñatzuko basa-katuak begiyak erne, beti adi ta errezeluan ingurun ze suma, arrotzen erasuei arramaska hasteko pronto. Katu jostalariya da baloyakiñ, ta pubolixta izaki han-ka-luze ta motzak tentuz neurtuz laxte izan leike pitxixi.

Haizia bertso doinu bat dan bailaran hartu zuben lenbiziko arnasa ta bertsolaririk haundituko zai eon biharko det beste 80 urtian, tenpora hobiak etorri arte:

*mutil honek bere kaltian berotu ditu
alperrik zenbait belarri...
geroztik ez da egualdi onik
Kantabriya'ko partian.*

Ixiar Eizagirre

*Anima salbo ikatz kajatik
galdutakua dirudi*

Kafe ale garratz bat da bere biyotza, beltza... eskeleto bat bezela eginda ez dago oso gizena... umore tetricoak, gordiñak, jarriarazten du bere matrailezurra dantzan, ba-rre algara krudelaz demoniñuak hainbeste arte hembra gaiztuak baditu... bildurak kili-mak sortzen dizkiyo ta eozini loriak baño lurra botatzia nayo luke, maitetasuna azaltzeko oso modu kuriosua dubenak: harrapatuta belarritikan puska bana kendu aurrena, ta gero berriz bi lantza sartu saihetsetatik barrena. Begi-zuluak ideia makabruen hilobi, kiñu lizun batez heriyua seduzittuko luke, begiyak balak baldin balitu tirako luke pozikan...

Mikel Iturbe

*Biba kortean gure fabore
dauden ministro bakarrak!
Beste gauzarik ez degu eskatzen
biba lengo fuero zarrak!*

Azken juiziyua geo ta gertuo sumatzedeu eztarrizuloko ahots dar-darrian, baña gure

salbatzailliaren eskutan ezto kuidoak, pekatu denak barkatzen badakinez. Nik beziñ ondo ezautzeu andamiñua, baña nik ez bezela badaki zer dan goyoitan lan itia, ta zerubak eta lurak egiñ ditzaken au ezta, noski, bere tellatubari harri-tiraka hasiko. Batek daki zeñ izangoan gure destinua, ta iruzurratetik kastigatzera bildur ezpanintz esango nuke bakar horren izena.

Xabier Etxeberria

*Askoren gixa mingaiñetikan
dexeute dauka indarra*

Ezerezetik ze-esana sortzeuna gai da gaya jartzeko. Bertsolari adittutan adittuna, (inguruko sayo denak adi-adi adittu dittelako), bere memoriya baño kaxkarragua dan grabadora batian betikotzen, hilezkortzen dittu denboran sekula errepikatuko eztan uneak erdiriko bertso-alia. Parranda zale, antolatzaile ta parrand-ero-erua, munduba dantzan jarriko luke-na trikitilari balitza (hauspua bakarrik palta zayo, haizia behintzat badu sobrate buruban).

Ixiar Miner

*lñoiz zabalik ikusten badu
soziedadeko atia,
iruitze zayo pekatu dala
an sartu gabe juatia*

Garai batian sozidiadiak gizonan zeru terrenalak ziran, deabru emeik gabeko lur sakratubak. Krixtabak arnasa ta tragua lasai hartu zezaken leku bakarra zan, atson batek estorbo egitteko preupaziyoik'pe. Baña gauzak ziero kanbiatu dia, ta gaur egunian andriak lasai dabiliz bertan, etxeko sukaldia baliz bezela.

Ixiarrek lenbiziko beiratun aingerutxua dirudi, muxu gorri-gorrikiñ hauzoko korutik airoso etortzebaita afaita, baña lenbiziko orrun gizona laster bigalduko du soñeko galtzak jantzita. Emakumia danez beti agintzeko pronto, "hau dezu gaya ta bota settun berttua", beste hitzik ezta. Eskergarriya leike gu entrenatzeko jartzeun enpeñua ta pulamentuba, baña utzi lasai gizonai kopa hartzen!

Sayatu naiz Txisplautar bakoitzagatik merezi baño lore geyo botatzen, ditzuzten bertute apurak goregitik goraiapatuz (kontuk atea ze pixti ote dian), baña taldian bizkarrezur-rean radiograpiya au ondo xixangria litzake bere biyotza aipatuko ezpanu: Hernaniko bertsozalego txit amorosua:

gure izeben amen amonen

osaben aiten aitonak, lagun kuadrilak ta lagun autonomuak, personak ta personajiak, ta izenez akordatu nahi ez deten beste "txurrikera" batzuk. Biba gerra hontan gure fabore aritu diran guztziyak, herriz-herri jundakuak bere lagunak anparatzera guztizko boron-datian (oju haundiyak egin zituzten salbaje zarren artian)

"Txapelketa" honek desapiyua ta leyari sakon-sakonian duben gizatasun graduba emango diyo behinguan (hemen dagona ezta besterik; bengatu naya elkarri) ta Txisplauk pikiaren tentsiyo ta gozamen amorruez seriyo-seriyo egiñgo du hitzaren burruka,

*jakiñ dezaten bagerala gu
izena degun hainbeste!*

Itziar Eizagairre

Hiruerri eta lau bertsolari

Juan Joxe Eizmendi 1960an jaio zen, Errezilen. Gaur bizi diren 7 senideetatik bera 5.a da.

14 urte egin zituenean ikasketak bukatutzat eman eta lanean hasi zen. Gaur egun mekanikari lanetan aritzen da Azpeitian. Ezkondua da eta 3 alaba ditu.

Juan Joxeren bertsotarako zaletasuna eta sena amaren bularretik edoski zuela esan daiteke. Aitona Luisek bertsotan egiten zuen. Aitona, inoiz, bere 6 semerekin bertsotan jarduna omen zen. Antonio Mari, Juan Joxeren aita, bertsolari munduan ezaguna da. Zer esanik ez Urruñan bizi izan zen osaba Juan Joxe "Errexil" ere. Oiartzungo osaba Sebastian ere plazan jarduna. Beste hiru osabak, plazarik plaza ibiliak ez badira ere, asko behartu gabe bertsotan hasten zirenak edo direnak dira. Anaia Bitorianok 1986ko Errezilgo bertsolari txapelketan txapela jantzi zuen.

Juan Joxe gazte-gazterik hasi zen bertso munduan lagunartean. Bere lehen plaza despedida batean egin zuen aita lagun zuela. 1980an Gabiriako Osinalde sariketan gazteenaren saria jaso zuen. 1983an Artzanberri sarian, Egaña eta Sarasuaren ondoren 3. egin zuen. 1984an Osinalde txapelketan, Euzkitzerekin bi desenpate jokatu ondoren 2. egin zuen. 1984 eta 1985ean Errezilgo bertsolari txapelketako txapela berak jantzi zuen.

1985ean Fernando Amezketarraren herri arteko txapelketan Juan Joxe 'Loidi Txuria', Manuel Agirretxe eta Bernardo Azpillagak osatutako taldeak Zarautz eta Seguraren ondoren hirugarren egin zuen. 1986ko txapelketa nagusian azken laurdenetara iritsi zen. 1988ko Gipuzkoako kanporaketan finalerdietara, 1993ko txapelketa nagusian azken laurdenetara, 1995eko Gipuzkoako kanporaketan 3., eta 1997ko txapelketa nagusian finalista izan zen. Adibide batzuk aipatzearren.

Bertsotan gustuena bera bakarrik dagoenean aritzen da: autoan doanean, lan neko-soan ari ez baldin bada... Jaialdi handi edo txapelketetan nerbioak ez ditu berak nahi bezala menderatzen oraindik. 'Nerbio puntua ona da, baina gainez egiten ez badute'. Ofiziotan kantatzea nahiago du bakarka baino. Puntutan Landetako eskolakoa da.

Juan Joxeren euskara erraza eta aberatsa da. Euskara trakets eta mordoilorik ez du maite.

Millan Telleria

1957an jaio zen albizturtar hau. 16 urte arte jardun zuen ikasketak egiten. Gaur egun, bulegoetarako tresneria egiten duen Albizturgo enpresa batean aritzen da lanean. Ezkondua da eta semea eta bi alaba bikien aita da.

Aitona eta aita bertsotan jarduten zutenak ziren. Bertsotarako zaletasuna txikitatik bazetorkion ere, Urkizuko 'bertso-eskolak' areagotu egin zion zaletasuna eta grina. Zela-tungo erromeriatik etxerakoan Urkizun egin ohi zituzten juntaldietan hasi zen Txomin Garmendiarekin 'bertso-uztarrian' hezitzen. Patxi Iraolak eta ... Artzanberri sariketara eramanarazteko 'azterketa' egin izanak ere eragin handia egin zion.

Lehendabiziko plaza 17 urterekin, Maltzeta soinu-jolearen eskutik Altzagako festetan egin zuen. Geroztik plazarik plaza ibili den kantari nekaezina da Millan. Batzuk aipatzearren... Lizardi sariketan: 1977an gazteenaren saria, 1979an 2. saria, 1980an txapela. 1981ean Xenpelar sariketan bigarren. Urte berean Artzanberri sariketan bigarren.

Bernardo Azpillaga.

Loidisaletxe II.

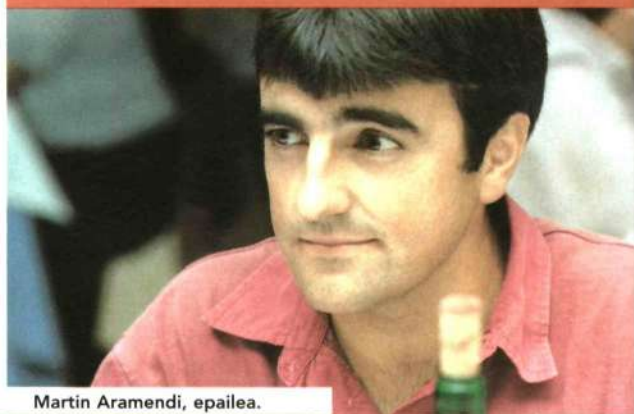

Jose Antonio Sasiain.

Millan Telleria.

LOIDI SALETXE II.

Martin Aramendi, epailea.

Arantxa Azpillaga, idazkaria.

Jon Agirretxe, epailea.

Mungian egiten ziren Bizkaiko Bertsolari Gazteen txapelketetan ere 1980 eta 1981 urteetan parte hartua. Gipuzkoako eta Txapelketa Nagusietako norgehiagoka gehienetan parte hartu du. Zerrenda luze samarra izango litzateke eta... 'denak buruan eduki hitzak bada...'

Gehien miresten dituen bertsolariak Ion Azpillaga eta Imanol Lazkano ditu. Herriarekiko lotura natural eta estu horrexek dakarkio beharbada, mirespen hori.

Millan, bertsotan jarduteko lagun ona da. Gaia luzatzeko bidea beti aurkituko du. Lagunari ez dio gaia agortuta utziko. Gaiarekin uztartuko den doinua erabiltzen txarra ez da. Parabola eta poesia ere zer diren dakiena da.

Txapelketak baino buruz buru edo mahai inguruko saioak gustukoago ditu.

Añoi

Bernardo Azpillaga 1966an jaio zen Errezilen. Hiru senideetatik bera da zaharrena.

Nekazaritzako Teknikari ikasketak bukatu ondoren baserriko lanari heldu zion.

Baserri giroko etxe gehienetan bezala, 'Añoi' ere bertsozaleak ziren eta dira. Aita eta aitaren senideak ere oso bertsozaleak ziren edo dira, plazan inoiz jardun gabeak bada dira ere. Txikitatik hasi zen aitarekin bertso saioetara joaten. Ahal bazen ez zuen inguruko bertso saiorik galduko. 1984an Errezilgo bertsolari txapelketan plazaratu zen.

Geroztik egin diren Errezilgo txapelketetan ere parte hartu du. 1985ean Fernando Amezketarraren herri arteko txapelketan 'Loidi Txuria', Loidi Saletxe eta Manuel Agirre-txerekin batera taldea osatuz hirugarren egin zuen Zarautz eta Seguraren ondoren. Xenpelar, Artxanberri, Osinalde eta Lizardi sariketetan ere parte hartutakoa da. Gipuzkoako eta txapelketa nagusian ere gehienetan parte hartu izan du.

Manuel Lasarteren bertsoa egiteko erak beti erakarri du: errima borobil eta txukuna, hitz gutxitan esanahi asko.

Bakarka edo puntutan baino nahiago du ofiziotan jardutea. Gauzak adierazteko era garbi eta zuzena du. Bernardoren bertsokera bere-berea da.

Jose Antonio Sasiain

Jose Antonio 1970ean Bidegoianen jaio zen. Hiru senideetatik bera da zaharrena. 14 urterekin O.H.O. ikasketak bukatu eta lanari ekin zion. Gaur egun eraikuntzan edo obratan ari da lanean.

Herri txikietako jende asko bezalaxe, Jose Antoniori ere txikitatik datorkio bertsotarako zaletasuna. Plazan jarduna ez baldin bazen ere, Jose Antonioren aitona bertsotan aritzen zena zen. Bertsolari giroko lagunartean eta herriko bertsolarien artean ibiltzeak areagotu egin dio zaletasun hori.

Jose Antoniok 1991ko Lizardi sarian kantatu zuen lehendabizi plazan. 1991ko urtean bertan Gipuzkoako txapelketan finalaurrera iritsi zen. 1993ko txapelketa nagusian azken laurdenetara heldu zen. 1999an Orixe sariketan ere parte hartua da.

Manuel Lasarte oso gustuko bertsolaria du. Xuxen-xuxena eta txukuna baita Jose Antoniorentzat. Bakarka baino gusturago aritzen da ofiziotan. Gaiak garrantzi handia du berretzat. Esaldi eta esaera zaharrak bere errotan eho ondoren era zuzenean esateko erraztasuna du. Gaztearen azkar eta zuzenean esateko joera gustukoa du. Ateraldi bixi-bixiak egiten dakiena da.

Jon Agirretxe

FINALAURREKOA: Azaroaren 28an 12:00tan Zarautzko Aritzbatalde Pilotalekuan.

Zarautzko udala

Ene Zarautz maite...
itsasoak hasperen
bertso-kabi zara
euskaldunen miresmen
Basarri bera lehen
gazteak ondoren
katerik ez da eten...
Azaroko azken
igandean hemen
ea elkartzen garen.

Andoni Egaña

Fernando Maiztegi

Hernani-Iraulio, mahaiko bertsolariak

Hernaniko bertsolariak denak dira irauliotarrak, baina Gipuzkoako Txapelketan diharduen hiru talde herniarretatik gureari egokitu zaio izen horrekin jarduteko ohorea. Ohorea eta konpromisoa.

Eta nor dira bada talde hau osatzen duten bertsolari eta bertsozaleak?

Bertsolariekin hasiko gara.

Eñaut Agirre

Hernanin gorpuztutako gazte hau Errezilgo odolak darabil. Ingurumariaren egoerak agintzen duenaren arabera, burua hernaniartzat edo errezildartzat joko du. Bertsolaritzaren eta euskal filologiaren berri ona Gasteizen zabaldu nahirik joan eta horretan ari da egun. Geure buruari, hain gorputz iharrean hainbeste nola kabitutako daitekeen galdezka ari garen bitartean bera jo eta su ari da bere bertsokera lantzen eta anaia zaharragoaren markak hausteko berriro jaio beharrik ez duela erakusten.

Jon Iraola

Inolako zalantza izpirik gabe taldeko pieza klabea. Ofizioz lorezain eta afizioz loregile. Bertso bakar batean, gizaldietan zehar bertsolaritzan errotutako printzipio, arau eta legeak hankaz gora jartzeko gai den bertsolaria. Zigarroen ketik bereganatutako inspirazioaz bete taldeari mesede adina kalte egin diezaioke aurkariari.

Iker Osa

Begirada, bertsokera eta aurpegikera zorrotzeko bertsolaria. Igogailu-muntaietako lanordu luze eta amaiezinetan ikasiari jarraiki, azken urteotan izandako gorako progresioari eutsiz gero, Hernani bera txiki gerta dakioke laster. Hernaniko bertsolarikumeen gidari eta eredu izanik, Iraulio-Panttalone bertso-kabiko parranda eta aisialdien kudeatzaile.

Joxe Luis Urdangarin

Zenbakiekin lanean eta hitzekin jolasean ibili ohi den hau da ezaugarri gorabeheratsuz betetako banakakoen eginahalak taldearen helburuetarantz sinergia moduan bideratzeko arduraduna. Hamarkadako Gipuzkoako eta Euskal Herriko txapelketetako ur bizietan barrena zaildutako honek lagundu beharko die taldekide gazteenei ilaturen batek ito ez ditzan.

Iñaki Zelaia

Ofizioz mekanikoa den arren gutxien espero duzun hartan joko dizu adarra. Joko dialektikoetan maisu eta taldearen estrategian oinarri eta zutabe. Doinu errazean moztortutako bertsokera zorrotzez kartelerako zirikitzaile sonatuenak kamusteko gai.

Gai-jartzailea eta epailea, berriz, bi igeltsero: Xabier Legarreta aranoarra eta Joxe Anjel Oiartzabal hernaniarra hurrenez hurren. Txapelketako obran lehen aipatutako lehengaiei behar den tratamendua eman eta dagokien lekuan uzteko arduradunak.

Hauxe da Hernani-Iraulio taldea, denbora luzez mahai inguruko bertsogintza sakondu eta bere burua postre moduan aurkezten duen taldea.

Joxe Anjel Oiartzabal.

Jon Iraola.

Iker Osa.

Jose Luis Urdangarin.

HERNANI- IRAULIO.

Jon Martin, Arkaitz Goikeotxea, J. L. Urdangarin, Jon Iraola, Iker Osa eta Zuhaitz Lizarralde.

Azpeitia-Landeta: Lizazotarrak & Cia

Taldeko burua Sebastian Lizaso da. 41 urte ditu. San Sebastian egunean jaio zen, 1958an. Datu zehatzik ez badugu ere, handia eta mardula zela entzun dio askotan amari. Jaio eta berehalaxe hasi zen bertsoak entzuten, aita-amak Landetako tabernan bizi baitziren, jendeak Lizasoren taberna esaten zionean. Leku horretan biltzen ziren gauero inguruko bertsolari eta bertsozaleak eta giro horretan ikasi zuen Sebastianek oinez, hitz egiten eta bertsotan ere. Ez da harritzekoa, beraz, Sebastianek bost urterako bertso ikasiak publikoan kantatzea eta bederatziurako kopla zaharrekin batean Santa Eskean berak asmatutakoak tartekatzea. Sebastianen bizitzan dena gertatzen da presa-erpuntu batekin, sasoi baina lehen. Hamabost urterekin Oñatin debutatu zuen; hamaseirekin Gabirian Andra Mari bezperan urtero egiten den saioan parte hartu zuen eta urte horretan bertan Azpilzagarekin kantatu zuen Kalbariotan Mutrikin. Geroztik Sebastianen bizitza etengabeko bertso emanaldia izan da loak edo lanak eskatzen dituen atsedendiek. Hemeretzi urterekin, soldaduskara baino lehen, ia 100 plaza egitera iritsi zen eta soldaduskan ere kasik egunik huts egin gabe egin zuen bertsotan Las Palmasetan, sasoi hartan atunaren kanpaina egitera paraje haietara joandako Getaria, Orio, Mutriku, Ondarroa, Lekeitio eta Bermeoko ontzietako tripulazioek halako egutegi bat eratu baitzuten gauero bertsolari gazte horrekin afaldu eta saioa entzuteko. Handik itzuli eta finalista geratu zen 24 urterekin 82ko txapelketan eta txapeldun 86koan. Geroztik ez du atsedetik izan.

Erreflejo bizikoa, baliapide ugariak, terreno guztietan dabil seguru.

Bere biografiaren patuak, abiadurak alegia, bertsotako estiloa eta prasaka,

kontrarioari bukatzeko betarik eman gabe botatzen du bertsoa. Ordenadore baten memoria du. Ehundaka telefono zenbaki ditu buruan eta telefonotik zintzilik bizi da "Euskaldunon egunakaria"n lan eginez..

Lizasotarren bertso askazia ez da honenbestez bukatuko, Landetako taldean bere semea baitago gai-jartzaile bezala. Txapelketan bertsolari gisa parte hartzeko 18 urte behar dira eta Beñatek 16 ditu orandik, gehixeago dituela badirudi ere. Bertsotan hasi berria da, Loidisaletxerekin dabil, taldeko beste batzuk bezalaxe, eta gai-jartzaile lanetan ere ibilia da lehendik.

Bertsolarien kategorian, Sebastianekin batean, Aritz Etxeberria, ezizenez Ministro ageri da. 18 urte ditu eta hau ere Loidisaletxeren bertso-eskolakoa da.

Hirugarren bertsolaria Andoni Larrañaga da, Anjel Larrañagaren semea. Txiki-txikitandik bizi izan du bertso giroa honek ere. Ansorregirekin panderojole bezala dabil azkenaldi honetan jo eta ke eta bertsoa utzi samarturik bazebilen ere, azkar animatu zen txapelketara. Bertso errazekoa da, arrazoia arrazoiarekin erantzutea gustatzen zaien horietakoa, azkarra. Aitaren antzik badu horretan eta plazagizona da.

Laugarren bertsolaria Leire Ostolaza da. Bertsolari segurua, hankasartze gutxikoa eta garantia handikoa. Diotenez, orain urte batzuk bera apenas enteratu gabe eman zioten izena Eskolarteko Txapelketan eta bera izan zen urte hartako sorpresetako bat, finalista izatera iritsiz. Eroskin egiten du lan eta Loidisaletxerekin dabil hau ere.

Epaile lanetan Fernando Beloki dabil, Elosiagako Miranda baserrikoa. Bertsotan ere politikari egiten omen du, hastea kostatzen bazaio ere.

Leire Ostolaza.

Andoni Larrañaga.

Sebastian Lizaso.

Babeslea:

AZPEITIA- LANDETA.

Lasarte: erdal famako bertso herria

Dagoeneko martxan dago herrien arteko bertsolari txapelketa berezi hau. Eta Lasarteko herria, erdaldun fama dezentea badu ere, bere taldetxoak aurkezteko lain izan da. Talde honek orain dela zortzi urte sortu zen bertso-eskola du oinarri. Antolakuntza mailan, berriaz, Ttakun Euskera Elkartearen eskutik joan da urte luzeetan eta Nikolas Zeberio eta Jexux Mari Irazu izan ditu irakasle urte hauetan.

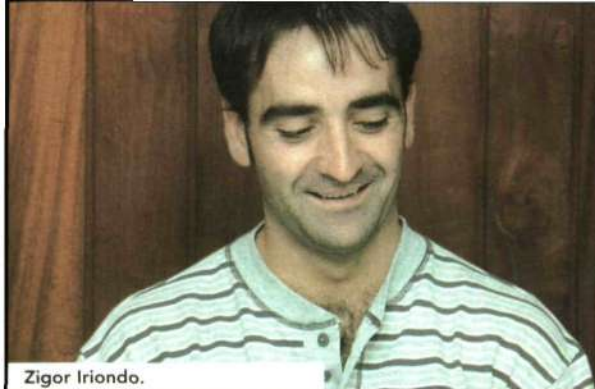
Patxi Etxeberrria da taldeko gidari, nolabait esatearren. Herriko gazteekin talde txukuna osa zezakeela esanaz joan gintzaizkionean, pentsatu egin behar zuela esan bazuen ere, behin konpromisoa hartu eta gero buru-belarri sartu zen prestaketetan. Taldearen izaera Orion jaio baina ia berrogei urte Lasarten bizi denari zor diogu. Puntaren puntan ibilitako bertsolaria izan da Patxi eta oraindik ere saio mordoxka egiten du urtean zehar. Bertsolari paregabea izateaz gain hizlari bikaina ere bada. Tarte handi xamarak eman izan ditugu bere pasadizo, kontu eta iritziak entzuten. "Bertsolariyak itturriko ura bezelakua izan behar du: behartu gabe, berez etorri behar zayo jaryua". Arrazoi du arrantzale zaharrak, ez dugu inoiz bertsoari tiraka ezin ekarri ikusi, goitik beherako bertsoak egiten ditu, hizketan jardungo balu bezala. Bi, hiru edo hamasei bertso.

Horrexegatik berak jartzen du erritmoa entrenamendu saioetan. Berak eramaten gaitu arrastora eta bertsoa errespetatzera. Baina era berean, Patxi da lehenengoa gure animoak goxatzen ere: "hurrenguan sayo hobia ingoezu", "oso ondo ai zea"...

Taldeko gainerako hirurak ondoegi ezagutzen dugu elkar. Hogeita sei urte, Landaberrri ikastolakoak, kuadrila berekoak...

Zigor Iriondo izan da bertsoetan berantiarrena. Txirrindularia da izatez eta bizikleta gainean ikasi zuen bertsoetan hogeitaka urte zituenean, orain dela hiru-lau urte. Beraz, autodidakta eta eskolatugabea da, bertsoetan behintzat. Gasteizen I.V.E.F.-eko ikasketak egiten zituen bitartean afizionatueta korritzen zuen Kaiku taldearekin. Suerteak ez zion behar adina lagundu eta orain inbidiaz begiratzen dio bere taldekide eta lagun-min zuen Iñigo Chaurreauri telebistan mendateak igotzen ikusten duenean. Baina Hezketa Fisikoan lizentziatua den honen pasioa ez da txirrindularitza ezta bertsolaritza ere: Lasarteko udalletxeko zinegotzia da azken hiru urte hauetan, eta lantegi horri eskaintzen dizkio bere indar eta ordurik preziatuenak.

Andoni Otamendi

Zigor Iriondo.

Patxi Etxeberria.

Andoni Otamendi.

Pablo Suberbiola.

LASARTE.

Azpeitia-Oñatz: lau belaunaldi

Norbaitek usteko du agian ni oñaztarra naizelako hartu duela nire taldeak izen hori. Ba hala uste duena ez dabil zuzen. Azpeitian Txapelketa honen aurretik eta epeak pasata, beti bezala, herriko bertsolari denak bildu ziren eta elkar berotu, estutu, animatu, behartu... zuten, nolabait esateko, hori behinik behin taldean eginga izan zen. Ondoren bertsozale talde bat ere bildu ginen beraiekin eta taldeak antolatzeari ekin genion. Taldeak egin ondoren bakoitzak bere izena behar zuela eta hala etorri ziren: Imanol Lazkano zegoen taldeak, bere etxea mendi horretara bidean dagoelako edo "URRAKI" hartu zuen. Sebastian Lizaso tartean egonik argi zegoen "LANDETA" izena hartu behar zuela bereak. Hirugarren taldearen izena erabakitzerakoan, "Meola" Jatetxea, Oñatz-Behean dagoelako eta ni ere oñaztarra naizelako-edo Angelek proposatu zuen. Gainerakoek ez zuten ezer esan eta hala gelditu zen. Geroztik pentsatu izan dut Joxe Agirrek bazuela horrenbeste meritu eta "IZARRAITZ" egokiago zatekeela, baina honezkero berandu da.

TALDEA

Gure taldeak lau bertsolariren artean lau adin taldeetako ordezkariak ditu. Joxe Agirre 70eko muga; 50 gaitututa dago Angel Larrañaga; 20 bat urte gutxiagorekin, Jesus Kristoren adinean gutxi gora behera Xabier Euzkitze eta 20 urteko muga Jokin Urange.

PARTE HARTZAILEAK

JOXE AGIRRE "ORANDA"

Bertso sena gaztetatik izan arren gerotxo egin zen plazako bertsolari, 20taka urte dexterekin. Bera baino urte batzuk gazteago zen Imanol Lazkanorekin aurrez aurre neurtu behar izan zuen Izarraizko lagun taldeak Landetakoarekin hitzartutako norgehiagokan, apustu giroan beraz. Azkar samar igarri zioten elkarri, haserretu nahi ez duena ez baita haserretzen eta gutxiago motiborik ez badago. Ingurukoak bero bataren alde eta bestearen aurka baina Imanol eta Joxe beren saioa amaitzean elkarri bizkarretik heldu eta tragoa hartuz hasi zuten bizi guztirako beren adiskidetasuna, lagunak harri eta zur utziz. Laster hasi ziren elkarrekin bertsotara joaten, bikotea osatuz.

Paraje aldapatsu eta gogorrean hazia da Joxe eta lanbidez ere harrien aurka aritu behar izan du borrokan bere bizitzan. Ez da harritzeko bertsotan ere jotzaile izatea. Ez da ba kontrario samurra, inoren puntu ahulak harrapatzen azkarra eta estualdietatik airoso irteten ikasia da. Eskolan denbora gutxi emana izan arren, berezko argitasun apartak herri-bertsolari estimatuenetakoaren gradura altxatu du. Berak bere omenaldi baten kanta-tu zuen bezala "ez da seme sobratua". Txapelketa honetan ez luke bere gain inolako zamarik hartu behar. Frogatu beharreko guztiak aspaldi frogatuak dauzka. Txapelketako moldeak ez da beretzat eta kito. Badakit esaten errazago dela egiten baino eta Joxek honetan ere lo-ordu bat baino gehiago galduko dituela, baina gozatzerantz joan behar luke eta parean tokatzen zaionari bururatzen zaizkion ziriak bere maisutasunez sartzerantz eta ez egin ditzakeen akatsekin larritu eta burua berotzerantz.

Joxe Agirre.

Jokin Uranga.

Anjel Larrañaga, Jokin Uranga eta Joxe Agirre.

Koldo Aldalur, Joxe Agirre, Jon Sarasua.

AZPEITIA – OÑATZ BEHEA.

Anjel Larrañaga.

Aizpurua eta Laxaro Azkune.

Belen, Aizpurua.

ANGEL LARRAÑAGA "MENDIXABAL"

Azkoitiko herriak aspalditxoan eman duen bertsolaririk finena da Angel. Kantari ederra, airosoa eta azkarra bertsotan. Herri bertsolari klasikoa, aurreko belaunaldien eskolakoa. Baserri giroan hazia, unibertsitate girotik oso urruti hezia. Herri kirolak, trikitixa eta bertsoa ditu berak maiteenak. Herri kirolei dien zaletasunaz aparte ez dakigu lan berezirik egin duenik baina bertsotan ibilbide txalogarria da berea. Gaztetan hainbat txapelketa irabazia. Geroago Txapelketa Nagusienetan, Euskaltzaindiarenetan bezala Bertsozale Elkartek antolatutakoetan maila dotorean aritua. Azken urteetan bere beste zaletasuna landu ahal izan du, trikitixarena, panderoa jo eta kantatuz. Elustondo eta Narbaizarekin egin zuen lehen ekinaldia eta orain azken aldi honetan Epelderekin grabatu du disko bat bere bertsoekin.

XABIER EUZKITZE

Euzkitzeren bertsolari maila aski ezauna da baina azken aldian bertsolaritzarekiko bere harremanak ez daude oso egoera argian, ondo definitu gabe-edo esango nuke. Txapelketa honetako bileretara bitan edo etorri da baina "bai" esateko asmoz baino gehiago "ezetz" esan ezinez. Joxe Agirrek, inoiz txapelketa zale izan ez dena eta txapelketek oro har oso gaizki hartu izan dutena batetik, eta Imanol Lazkano, Joxe Luis Gorrotxategi eta Angel Larrañaga, txapelketari aspaldi agur esan ziotenek bestetik, baietza esan ziotelako aurtengo txapelketa honi. Txapelketa honen espirituarekin bat eginez eta bertsolaritzari laguntzeko beren alea emanaz. Euzkitzek ere ezin zituen ba ezetz esateko hauek dituzten baino arrazoi sendoagoak aurkitu. Hala ere taldeak nahiko argi zeukan ez zigula traba handirik egingo eta halaxe izan da. Orain gainera "sorginak" antolatzen izango du nahiko komeria. Ea afari exotikoren bat prestatzen digun "sorgin" horien artean gurekin egin ez duen lanaren truke.

JOKIN URANGA "ANTZI"

Jatorriz Imanol Lazkano eta Sebastian Lizasoren ibar berekoa, Landetakoa da. Azpeitiko bertsozale gazteen izarra. Jendaurrean planta polita du, ahotsez justu xamarra baina ongi kantatzen du eta bertsolari ezipal ona du. Gazte txapelketetan oso maila ona erakutsi du eta hor dabil gailurrean, Xenpelar, Lizardi eta abarretan. Txapelketa honek asko lagundu diezaioke berari. Bi maisuren ondoan dagoen arren ez dakit berak ez ote dituen lasaitu beharko ondoko biak behin baino gehiagotan. Txapelketako moldea ongi ezagutzen du, horretan hezia dago bere adineko bertsolarien gisan. Lan polita egin dezake.

PRESTAKETA

Txapelketa honetarako prestaketa, Azpeitiko bertsolarietan orain arte usadio izan den erakoa izan da, hots, bakoitzak bere aldetik egin ditu egin dituenak. Zer eta zenbat egin duten beraiek beste inork ez du jakingo. Jokinek egingo zuen agian taldeko ariketaren bat Bertso Eskolako bere lagunekin.

Laxaro Azkune

Oiartzungo

Euskal Kulturaren eta Hizkuntzaren suspertzaile
sutsua, Oiartzun, bertsogintzaren eta kantagintzaren
harrobia izan da beti.

Oiartzungo herriak, bere bertsolaritzarekin eta
bertsolariekin bat egin nahi du txapelketa
honetan ere.

Leintz: ardi beltzak eta artzainik ez

Aspaldian artalde berezi samarra dabil Leintz bailarako larreetan: taldeko ardi denak beltz-beltzak dira eta ez dut uste kasualitate hutsa denik. Badakizue, usoa usoarekin eta belea belearekin. Urrutira zailak dira desberdintzen, baina bere lana zuzen betetzen duen artzainak ondo baino hobeto ezagutzen ditu bakoitzaren nondik norakoak.

Danel Goikolea da ezberdintzen samurrena eta ez beltzena delako bakarrik, ardi artean ederto moldatzen den aharia delako baizik. Larre gurietan bezala, aldapa gogorretan ibiltzen dakien horietakoa da. Bere lagunak hitzetan "artista todoterreno" bat eta ez dute arrazoi faltarik. Ahari onak bezala bizioso galanta; bizi osoa bi ziotara eskainia: eskulanak eta bertsoa (eta bigarren mailan geratzen diren beste hainbat). Dударik gabe, artaldeko ardirik kreatiboena da, eta hori nabari da bere bertsokeran: ideia freskoak, errima orijinalak eta esaera bereziak. Merezi du Danelekin bertsotan egitea, baina kontuz! egon seguru espero ez duzun lekutik aterako zaizula!

Badago artaldean besteak baino beltzagoa den beste buru bat ere, ahariarekin oso ondo konpontzen dakien horietakoa. Artaldeko zaharrena da Jon Sarasua eta berak ezagutzen ditu inguruko zelai eta larre onenak beste inork baino hobeto. Bizitzak asko erakutsi dio eta hori igartzen zaio bere izaeran bezala bertsokeran ere. Denek heldu gura lukete bere mailara, baina berak erakusten duen bidea jarraitzen saiatzearekin konformatu beharko, horretarako da ardi zaharrena eta! Disfrutatza ei doa txapelketara, baina asko zelan disfrutatzen duen Jonek! Hala ere, trankil, urteek Jonen artaldetik atera nahia baretu dute eta oraingoa ez du bere azkeneko txapelketan egin zuenik egingo.

Bildots txiki bat ere badugu artaldean. Gaztea da, baina daukan adinerako eskarmentu handikoa. Ez pentsa beste ardien artean Ainhoa Agirreazaldegik beldurtuko denik! Dagoeneko hasia da bere bide propioa lantzen eta egon seguru nahi duen dena lortzeko beste indar badaukana. Arrazoiak botatzen dakien neska, goxoa eta ideiak argi dituen. Bertsolaritza izan du beti bere denbora-pasa gustukoena eta beste artaldeko ardi gehienak ez bezala, sakrifizio eta ahalegin handia bertsoari eskainitakoa da. Bergarako zelaian gustura bizi den arren, bertsotara Leintz bailarara hurbildu izan da beti eta bertakoa balitz bezala maitatua izatea lortu du. Ez dute nahi duten guztiek hori lortzen!

Kike Dapena, "Txirrita", da gure artaldeko kiderik berriena. Esperantza geneukan ardi zuriren bat taldera etorriko ote zen... baina hau ere beltza! Urte bi dela bururatu zitzaion Kikeri (baita bururatu ere!) haratusteetan Txirritaz moztortzea. Harrezkero, ez zuen bertsotan ikasi beste erremediorik izan! Orduan batu zitzaion gure artaldeari eta denbora gutxi daraman arren, agudo ikasi ditu gure ohitura eta nondik norakoak. Herri arteko txapelketan egingo du debuta. Ezta, ez, erronka makala hasten dabilen batentzako!

Artaldean beti daude beste guztiak baino hobeak diren ardiak; artzainak poltsikotik ogi pusketa bat atera orduko harengana hurbildu eta hari jarraitzen diotenak. Miren Arizmendiarieta da gure artaldean erregalu moduan ogi zati gehien jaso dituenak. Bertsoa-

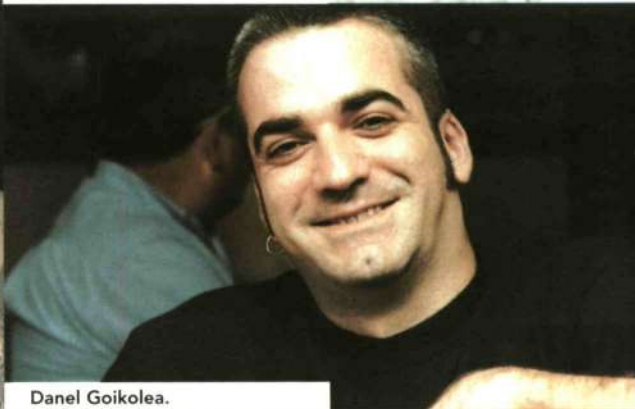
Kike Dapena.

Jon Sarasua.

Arantzazu Loidi eta Jon Iñaki Izarzelai.

Danel Goikolea.

LEINTZ

Joxe Agirre (Azpeitia), Kike Dapena, Jon Sarasua eta Danel Goikolea.

lea, idea freskoduna eta hitzeko pertsona. Horregatik aukeratu genuen gai-jartzaileen taldeko buru. Haren bideari jarraika dabilta Agurtzane, Jokin, Joxerra, Arantzazu, Belen, Ixiar, bertso-eskolako gaztetxoak... Talde heterogeneo samarra izan arren, guztiak dira bertsozale eta nola edo hala artaldeko bertsolariak eta euren ibilerak ezagutzen dituztenak.

Eta azkenik, txakurra. Honek epaituko ditu bertsolariek egindako lanak. Jon Iñaki Isazelaia gazte-gaztetatik dabil Leinzko bertso-eskolaren inguruan. Behar denean zaunka egiten badaki, oraindik inori haginka egin ez dion arren. Beti saiatu da ardiak hezi-kortarra eramaten, batez ere gazteenak, baina beldur naiz ez ote dioten ihes egin. Azken urte hauetan bertso-kantua albo batera utzi eta epaile gisa aritu da bertsolari-txapelketetan. Zorrotza da oso eta beldurrik eman ez arren, errespetua jartzen duen horietakoa.

Ez da samurra honeako artalde bateko artzaina izatea. Beti izaten dut taldetik irten nahian dabilen ardiren bat. Indarra, borondatea eta batez ere pazientzia behar da hauekin lan egiteko. Leinzko bertso-eskola pixka bat ezagutzen duen edonork badaki zein zorro-kuadrila dabilen artalde honen inguruan!

Saioa Arando

Orioako

udala

Emankorra da oriotarrok
bertsotarako errota:
Manuel Lasarte, Etxeberria,
Sarasua, HORI sorta!
A zer kuadrila bertso estropan
patroitzan jarrita Korta;
Gipuzkoako Txapelketako
finalera gutxi jota,
baliza eta haizea ere
dena ez badugu kontra.

Guretzat Kontxak garrantzia du
Gipuzkukoak ez du bate,
horrexegatik hartu ditugu
hiru mutil oso gazte:
Gurrutxaga eta Ibai Esoain
ta Sukia "Lizargate",
hiru gazteak gobernatzeko,
patroi, Euxebio Lasarte;
txalupa honekin jai daukazue
Zumaia eta Koxtape.

Txapela ez da izango, noski,
aurtengoz oriotarrena,
nahiz ta patroiak abizena dun,
eta kasta, aitarena;
gainez da patroia denen artean
xelebretan xelebrena,
Euxebio baita bakarra oraingoz
burun txapela duena;
baina gainera, Orion ere,
garaipena ez da dena.

Iñaki Iturain

Oiartzungo zazpiko urrea

Zuhaitz Lizarralde

Bertsotan 1990ean hasia Haurtzaro Bertso Eskolan.

Eskolartean parte hartua 1990-1998 bitartean.

Lorpenak:

1- Bertsolari gaztetxo XIV. Txapelketan (1994)

Oiartzungo taldearekin Gipuzkoako txapeldun.

2- Kaxkaxuri txapelketan Oiartzungo taldearekin txapeldun 1994an.

Udal Bertso Eskolan hasia 1993 inguruan.

Arkaitz Goikoetxea Arriola

1995ean bertsotan hasia, Oiartzungo Udal Bertso Eskolan.

Oiartzungo Udal Bertso Eskolako kidea.

Oiartzungo Haurtzaro Ikastolako Bertso Eskolako irakaslea.

Osinalde sarian txapeldun eta baita Orixe sarian ere.

Jon Martin

Bertso eskolan 1993an hasia, nahiz eta lehendik ikastolan ere bertsolaritza gogotik landu zuen, bere lorpenak ikasle mailako txapelketetan lortu baititu, bai gaztetxo eta bai gazte mailan Gipuzkoako eta Euskal Herriko txapelak lortuz. Bertso paperetako beste zenbait sari ere baditu.

Juanito Mitxelena

Hau dugu taldeko beteranoa, seriotasuna eta patxada ekar litzakeena, handia baita berak bertsotan duen esperientzia. Lehendik Gipuzkoako zenbait txapelketatan parte hartua da, gaur egun beti dago prest herriko edozein saiotan lekua betetzeko eta herriko ekintzetan laguntzeko, betiere bertsotan bada hobeto.

Karlos Aizpurua

Haurtzaro ikastolako bertso eskolan ikasten hasi ondoren eta eskolarteko txapelketetan eta gazte mailako beste zenbait txapelketatan ere parte hartu ondoren bertso eskoletako arduradun izatera pasa zen. Gure eskualdeko hainbat eta hainbat bertso-eskola martxan jarri ondoren gaur egun lan bera egiten ari da iparraldean. Laster nabarmenduko dira bertan egindako lanaren fruituak.

Axier Bergaretxe

Esan liteke honek aurrekoaren bidearen antzekoa egin duela baina oso maila apalagoan: bertsotan bat-batean aritzea ez badu erabat baztertu ere, gaur egun ez da bere zeregin nagusia. Lan gehiago egiten du herri mailako bertso saioak antolatzen. Hala ere herri mailako zenbait saiotan parte hartzen du oraindik.

Esteban Martiarena (gai-jartzailea)

Bat-batean bere pausoak egin ondoren eta oraindik egiten dituen arren, azkenal-

Arkaitz Goikoetxea.

Zuhaiz Lizarralde.

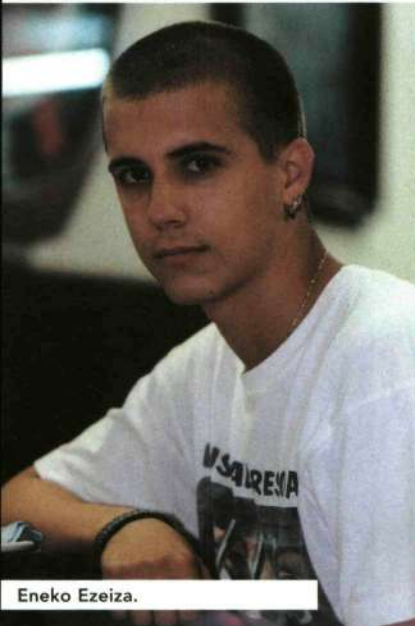

Jon Martin.

OIARTZUN.

Jon Martin, Esteban Martiarena, Arkaitz Goikoetxea, Jose Luis Urdangarin, J. A. Oiartzabal, Jon Iraola, Iker Osa, Zuhaiz Lizarralde.

Eneko Ezeiza.

BERTSOLARI 113

Esteban Martiarena.

dion gai-jartzaile lana egitea egokitu zaio herriko zenbait saiotan, horregatik aukeratu genuen gai-jartzaile posturako. Hala ere esan beharra dago paregabeko bertso-jartzaila dela azken urte hauetan atera dituen sariez gain. Zenbait kantari ospetsurentzat letrak egin ditu.

Eneko Ezeiza: (epailea)

Bertso eskolan 1993an hasi nintzen. Txapela bakarra irabazi nuen 1994an Bilintxo txapelketan. Plaza gutxi egina. Azkenaldian bertsoak egin beharrean, niri jartzen dizkide. Epaile moduan aritzen naiz orain; besterik ezin egin.

Axier Bergaretxe

Azpeitiko Udala

AUPA AZPEITIKO BERTSOLARIAK!

Gipuzkoako herri arteko
bertsolari txapelketaren finala Azpeitian
abenduaren 19an.

Azpeitiko Udaletxea eta herritar guztien partetik, aupa
Oñatz, Landeta eta Urraki!

Bada Oñatin bertso eskola bat...

Txantxikuak beti aritu izan dira saltoka, eta gaur aurkeztu behar dizkizuedan hauek ere ez dira salbuespen; sei txantxiku geldigor Gipuzkoako Herriarteko txapelketan bertsoaren putzuetan jauzika arituko direnak.

Iosu Igartua da lehenengoa, tamainaz txikia izan arren jauzi handiak egiten dituen txantxikua. Gazte-gaztetatik bertsoz-bertso saltoka aritua, ondo ezagutzen ditu bere inguruak eta segurtasunez ipintzen ditu hankak jauzitik jauzira bitartean. Ez da erraz kikiltzen den horietarikoa eta aurrean jartzen zaionaren tamainari begiratu gabe saiaturikoa da bere gainetik jauzi egiten.

Taldeko bigarren txantxikua Joseba Lasagabaster da. Azal beltzarana duen txantxiku honek oso ondo pasatzen du bertsoaren putzuetan eta bere etxean bezala egon ohi da bertan. Itxuraz lasaia dirudien arren behin jauzika hasiz gero zaila da noiz geldituko den asmatzea.

Joseba Agirre da taldeko hirugarrena. Taldeko gazteena izanik, txapelketetan salto gutxi egin duen txantxikua dela pentsa daiteke, baina jauzi dotoreak egin izan dituela ziurta dezakegu. Gainera bertsolari izatea familiatik datorkionez oso berezkoa du zaleatasuna eta jauzi dotoreak egiteko prest dago.

Zer ote da ba zalapartari izatea? Lander Diaz de Gereñuk, hemen gure aurkezle lanak egiten dituen txantxikuak ere ondo baino hobeto ezagutzen ditu putzu zikin eta sakonetako jauzi eta saltoak. Hankak segur edukitzea maite duen arren hurrengo hostoa atzeman orduko ekiten dio hegaldiari.

Txantxiku hauek guztiak bertsoaren putzuetan barrena gal ez daitezen beharrezkoa da nondik nora eta zer tamainako jauziz mugitu behar duten azalduko dien norbait. Horregatik bildu zen Egoitz Aizpuru talde honetara. Jauzi egiten besteak bezain trebea den arren, behar den unean seriotasunez bidearen nondik norakoak azaltzen dakienez, bera izango da talde honen eta baita beste batzuen gidaria txapelketa honetan zehar.

Azkenik, talde honetako txantxikuek egiten dituzten jauziak neurtzeko lanez Iker Agirre daukagu. Txantxiku honek badaki jauzien luzera zehaztasunez neurtzen eta horregatik egokitu zaio beharbada taldeko lanik zailena izango dena. Izatez txantxiku bihurria bada ere, bere aurrean egiten diren jauzi guztiak era berdinean neurtuko dituela agindu digu.

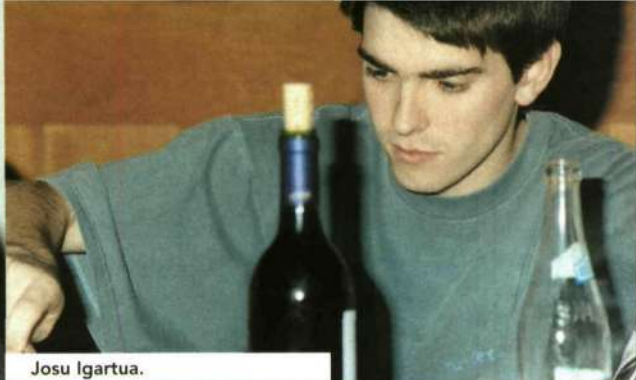
Helburua ez da ordea jauzi handirik egitea, gure kantua ez isilaraztea baino. Bada-go salto ikaragarri eta izugarriak egingo dituen igelik hortik zehar, baina gure helburua Oñatin isiltzen ez den txantxiku talde bat elkartu garela adieraztea da, eta nahiz eta Konde Jaunak isiltzeko agindu, ez garela ez isilik eta ez geldirik egongo esatea!

Badakigu gure orro eta marruek ez dutela erakarpen ikusgarriarik izango, baina badakigu jakin ere, igelok gure hankak baino zerbait gehiago garela eta izaten jarraitu behar dugula bertsoaren putzura ur berri eta freskoa iristea nahi bada.

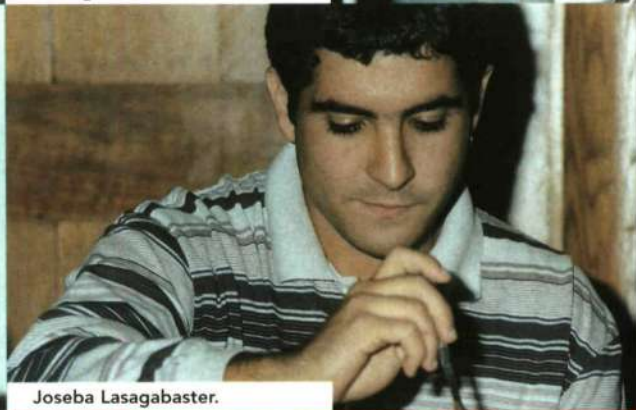
Lander Diaz de Gereñu

Jon Ander Diaz de Gereñu.

Josu Igartua.

Joseba Lasagabaster.

OÑATI.

Mahainburuan, Felix Aizpurua eta zutik, Iker Agirre.

Orio: hitzen itsasoan arrantzan

Orioko taldea Euxebio, Ibai, Xabier eta Iñaki bertsolariak osatzen dugu, gai-jartzaile eta epaile lanetan ari diren beste lagun batzuekin batera. 4000 bat bizilagun dituen herri txiki honetan jaioak gara denok ere. Arrantza izan da urte askotan herritarron ogi-iturri nagusia, eta beherakada nabarmena izan duen arren guk ere gaztetxotan ekarri genuen arrantzarako gogo hori. Ez ordea antxoa edo atuna harrapatzeko, bertsoa osatzeko, hitzen arrantzarako baizik.

Hitzen itsasoan sarea bota eta jasotzeko oinarrizko gauzak ikasi ondoren kaxetan sailkatzen erakutsi ziguten. Hitz bakoitza zegokion kaxan sartu eta porturako bidean harripatutako hitzekin jolasean etortzen ginen, hitzekin jolasean, bertsotan alegia, egunen batean arrantzatutako hitzak norbaitek erosiko zituen itxaropenez. Egun horretan pisu handiko patroia izan genuela ezin ahaztu. Manuel Lasarte bertsolari handia jartzen genuen lemazain eta haren handiak erakarrita-edo ez zen inola ere nekagarri gertatzen itsasora beharra.

Zoritxarreko egun batean, Manuelek urte asko zeramatzala itsasoan eta zahartzaroak jota nekea gainditu zitzaiola eta itsasontzia utzi eta gure eskuetan geratuko zela esan zigen. Guk arrantzale handi horren hutsunea betetzeko beste arrantzale berri batzuk sartu nahian hasi ginen herriko bertso-eskolan, eta gaur egun ere horretan dihardugu gure Orio honetan arrantzarako afizioa sortu eta zabaldu nahian. Urteetan hala izango den itxaropenez agur bero bat.

Ibai Esoain

Euxebio Lasarte.

ñaki Iturain.

ORIO.

Xabier Sukia.

Ibai Esoain

Zarautz-Salbide: kontrario eta adiskide

IMANOL EPELDE PAGOLA.

1977ko otsailaren 21ean jaio zen, beraz 22 urte ditu. Donostian Euskal Filologia ikasten ari da, edo karrera horretan matrikulatua dago gutxienez.

Zarauzko ikastolako Etxe-Beltz bertso-eskolan hirugarren mailan hasi zen. Bertso eskolan 9 urterekin hasi bazen ere, 15 urte bete arte ez zen arrastoan sartu. Orduan sartu ezinik zebilen; orain, 22 urterekin, zeharo "irtenda" dabil. Bertso-eskolako lehen urteetan, beste guztiok bagenuen zer ikasirik Imanolengandik. Beti nabarmendu ziren bere heldutasuna eta bertsozaletasuna. Orain Etxe-Beltz eta Motxian bertso-eskoletako kide dugu, askotan azaltzen ez den arren, beraz, oso "motxian" dabil. Esan liteke mutil langilea eta arduratsua dela, beregain hartzen baititu bertso-eskolako mila lan eta korapilo.

Bertsokera oso eskolatua du, "eskola handiko" mutila baita (gauza batzuetan behintzat). Bere jarraitzailerik sutuenak 16-17 urteko neska gazteak dira.

NAHIKARI GABILONDO MENDIZABAL.

1978ko urtarrilaren 1ean jaio zen. Orduan egindako negarrak orain bertso eta kantu eder bihurtu dira Nahikariren ahoan eta gure belarrietan. Bere aurpegiko keinuek nolako umorean dagoen salatzen dute, ez baita inoiz faltsukeriatan ibiltzen. Alegia, ez du inoiz irribarre beharturik egingo.

Etxe-Beltz bertso-eskolan 6. mailan sartu zen, hasieran lotsati eta uzkur. Noiz edo noiz aitortu izan digu mutilak baino ez geunden talde astapotro hartan estuasun batzuk pasa zituela. Baina bere bertsozaletasunak itxuraz indar handiagoa zuen eta laster hasi zen abilezia eta ahalmenak agertzen.

Orduz gero ez du etenik izan bere bertso uztak, fruituak hemen eta fruituak han, alegia sariak hemen eta sariak han. Dozena erdi txapelen jabe izateak garbi uzten du guztia.

Nahikariren bertsoak txukunak eta zorrotzak dira, barru-barrura iristen diren horietakoak. Arrazoi zorrotz eta zuzenak darabiltza etengabe, eta ideiak moldatzeko modu oso txukuna du. Bere dohainak publiko aurrean errazago azaltzen dituela dirudi lagunartean baino, presio hori bertsotarako beharrezko balu bezala. Orain arte lortu duen maila txiki uzteko bidean da frogatzen ari denaren arabera. Eta bere buruarekin hartzen ari den segurtasunak noraino eramango duen asmatzea ez da erraza.

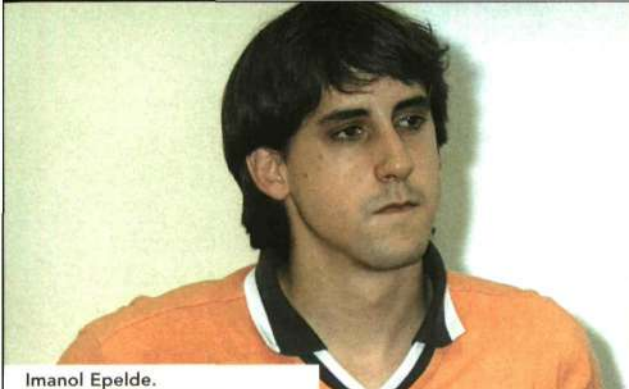
ARITZ ARANBURU LASA.

Ekainaren 21ean bete zituen hemeretzi urte. Lanbide Heziketako ikaslea da, eta han-hemenka urte osoa lanean pasatzen du.

Hain gaztea izan arren badu urte mordoxka bat bertso-eskolan, beraz, erraz asma liteke oso umetan hasi zela. Hamaika urte zituela abestu zuen lehen aldiz bat-batean, eskolarteko txapelketan. Lehen saio hartan bertan argi erakutsi zuen ez dela erraz kikitzen mikrofonoaren aurrean.

Txikitandik urduritasuna disimulatzen ondo ikasia, planta oneko mutila dugu Aritz. Tinko eta indartsu abesten du entzulea bereganatuz, izan ere, bertsorik txarrena ere ondo saltzen badaki, ahots sakon eta indartsuz.

Hala ere, bertsolariari dagokion moduan parranda egiten ederki ikasi du; orduan gizon

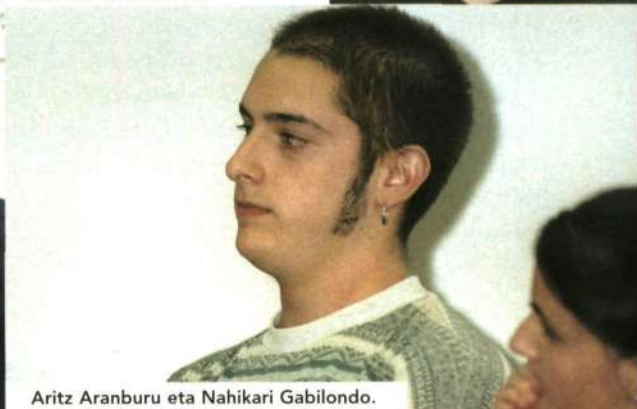
Imanol Epelde.

Nahikari Gabilondo.

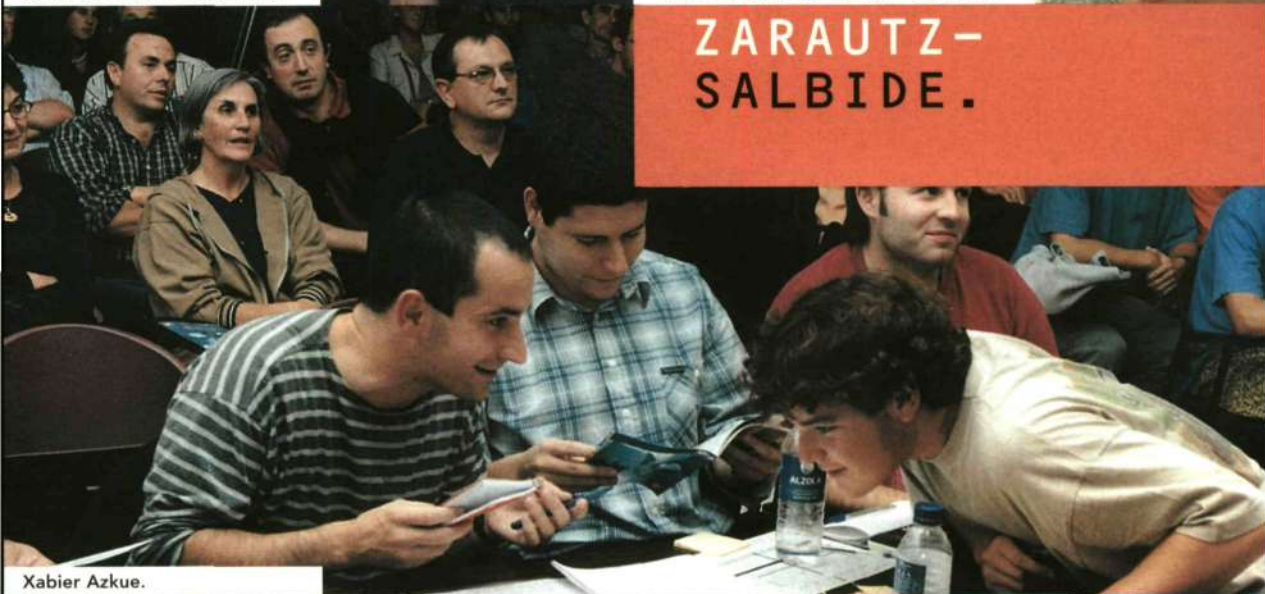

Xabier eta Martin Etxeberria.

Aritz Aranburu eta Nahikari Gabilondo.

ZARAUZ- SALBIDE.

Xabier Azkue.

Egaña, Mantxi, Zulaika, Epelde, Aranburu eta Gabilondo.

txikia zena, gaur egun ume handi bihurtu da. Beste taldekideak bezala, hau ere Etxe-Beltz eta Motxian bertso-eskoletako kidea dugu. Bertsokera guztiz klasikoa du, kantaera barne.

FELIX ZUBIA OLASKOAGA.

24 urte ditu eta sendagilea da. Gaixotasunak sendatzen dakienak akatsak konpontzen ere jakin behar duela eta, gure akatsak konpon ditzan hartu dugu epaile lanetarako. Mutil serioa eta arduratsua da, epaile aproposa eta juxtua beraz. Bertsoa ongi ezagutzen du, eta baita bere taldeko bertsolariak ere. Beraz, ez du hankasartzerik erraz barkatuko.

MARTIN ETXEBERRIA GARRO.

24 urte, bi anaia bikien artean inozoena (beste anaiak dioenez). Enpresa ikasketak egin zituen. Hala ere, txikitandik asmo bakarra izan du bizitzan: kolpe zorrik jo gabe bizitzea. Horregatik hasi zen lehendabizi olerkiak idazten eta gero bertsoak abestu nahian. Bi urte daramatza Motxian bertso-eskolan bertso bat osatzeko asmoz. Denok ziur gaude noiz-bait lortuko duela. Aurten, horrekin batera, gai-jartzen hasi da. Hala ere, emakumeak nahiago ditu. Oraingoz.

Mantxi

Aiako

udala

Aiako udalaren izenean, sorterik onena opa diogu
Gipuzkoako herri arteko txapelketara aurkeztu den
Aiako bertsolari talde bikainari.

Zaldibia

udala

GIPUZKOAKO BERTSOLARI
TXAPELKETA

Bertsolaritza ere arte da
badira hainbat arte ta
gu ere aurten hor sartu gera
hartu behar dela parte eta
saiatu behar iritsi arren
jubilatuen urteta
zahar eta gazte danok nahasian
hastera doa neurketa

(Zortziko nagusian, edozein
doinuan)

Patxi Iraola

Zarautz-Jai Txiki: Andoni, Mantxi etab

ANDONI EGAÑA MAKAZAGA.

1961eko urriaren 2an jaio zen Zarauzko Trinitate kalean. Orduz geroztik noraino heldu da Andoni? Agian zer egin ez duen azaltzea errazagoa izango litzateke. Izan ere, gehienbat bertsolari moduan ezagutuagatik idazle fina da -jaso berri duen azken "saria" lekuko- bai nobelagintzan eta baita artikulugintzan ere. Disko bat ere kaleratu zuen eta ETBko aurkezle, gidoigile eta beste gauza asko ere izana da. Gure terrenoari dagokionez, esan Andoni bi sailetan dela teoriko eta praktiko aparta: bertsolaritzan eta bertsogintzan. Egun denok aitortzen dugu Andoniren bertso-maila zer nolakoa den: punta-puntakoa. Bitxikeria bezala esan dezakegu ez dagoela bertsotan hain berandu zaletu eta hasi zen bertsolaririk. 18-20 urterekin ekin zion bertsolari bideari eta ordutik ez du etenik izan. Txapelketa Nagusiko bi txapel jantzi ditu. Eta oraindik aurrera jarraitzen du bere bertsokera txukunduz eta edertuz posible den neurrian.

Andonik bertsoa saltzen inork baino hobeto daki. Arrazoi aldetik azkarra eta zorrotza da eta bertsoak neurri eta errimara ederki tajutzen ditu. Bertsoaren koherentzia eta kohezioari ere garrantzi handia ematen dio betelanak saihestuz, edo betelanak eder eginenez. Ironian jaun eta jabe da, eta bertsogintza tradizionala eta modernoa inork baino hobeto uztartzen ditu. Hitz bitan, bertsolari bertsolaria da. Inolako ezbairik gabe, egundo-ko ohorea da txapelketa honetan gure aldamenean izatea.

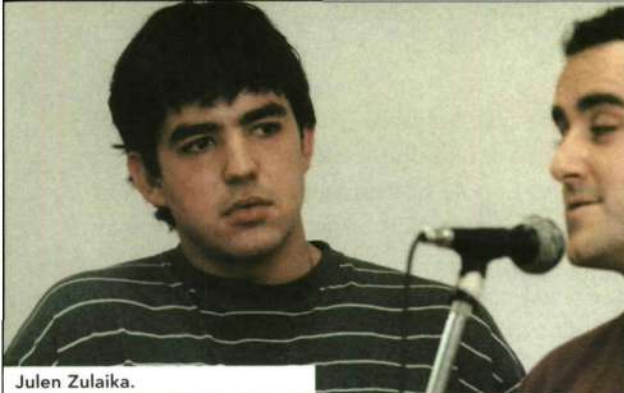
IÑIGO MANZISIDOR LARRAÑAGA, "MANTXI"

1977ko abenduaren 16an jaio zen. Ondo landu eta mantendutako gorputza du eta txurro luze nahasi mordoxka bat zintzilik. Nork daki, igual bihar ustekabea ilea zerora mozuta agertuko zaigu barrez barrez. Halakoxea da bera, ustekabe mordoa ematen duena. Ez da armairua ireki eta denbora luzean zein arropa jantzi pentsatzen egoten den horietakoa. Badirudi dena inprobisatzen duela. Irribarrea gehienetan izaten du ezpainetan, hitz-jario trebe, bitxi eta neurtua bezalaxe.

Bertsozaletasuna etxetik datorkio, aitonagandik bereziki. Oraindik etxean du aitonak utzi zion bertso-altxorra ere, aitonak berak grabatutako bertso-zinta zahar mordoa. Geroztik hamaika aldiz entzun eta berrentzun dituen zintak.

15 urte zituela agertu zen Etxe-Beltz bertso-eskolara. Ezin ahaztu bertan kantatu zuen lehenengo bertsoa. Zer izan nahi duzue handitan galderari ingeniaria izan nahi nuke bukatutako obretan erantzun baitzion guztion harridurarako. Ordutik Pello Esnal maisu eta lagun duela bere bertsokera zorroztu eta edertu ahal izan du.

Izaeraz ustekabe mordoa ematen duena bada -ezin jakin nondik aterako den- bertsokeraz ere beste hainbeste ematen duena dela esan beharko genuke. Urduria da, baina patxadatsua aldi berean. Arrazoietan eta puntuen arteko loturetan ongi moldatzen bada, azpimarratzekoa da bertso guztiei ematen dien ukitu umoretsua. Gatza eta piperra duten bertsoak kantatzen ditu. Zer esan bestela irabazi dituen bi Lizardi Sariei buruz? Bere bertso egarri asegaitzak eta bere ustekabeko izaera eta bertsokerak eraman du heldu den tokira.

Julen Zulaika.

Iñigo Manzisor, Mantxi.

Ezkerretik hasita, Aaizol Illarramendi (epaimahaia) eta bi idazkari.

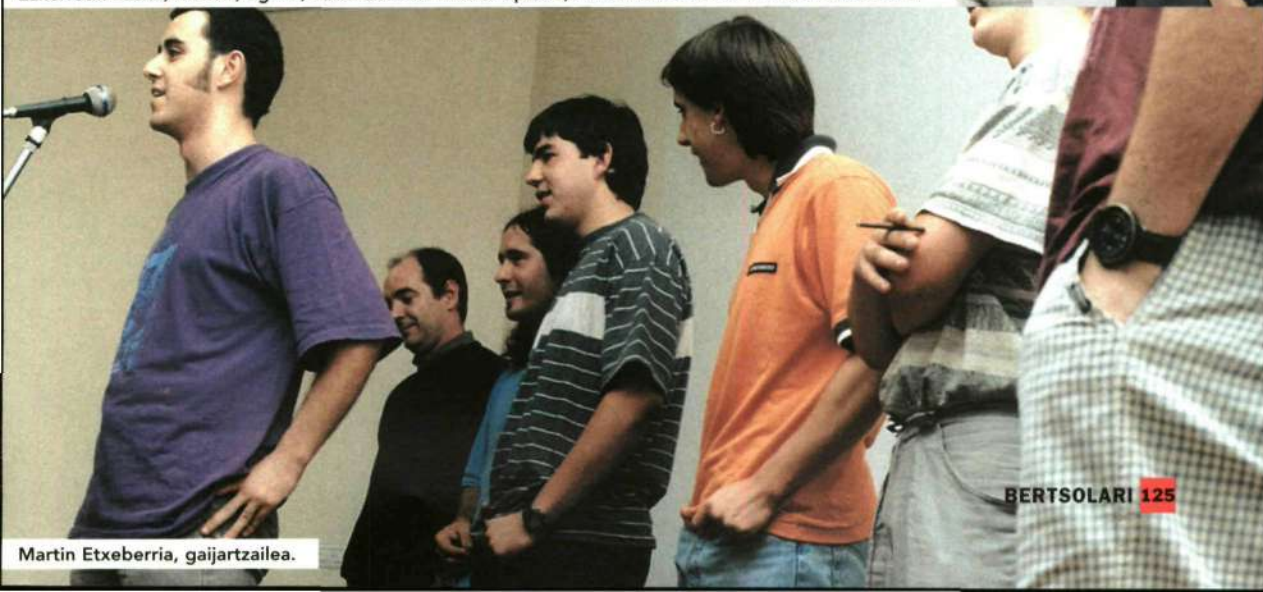

Egaña eta Mantxi.

ZARAUZ- JAI TXIKI.

Ezkerretik hasita, Mantxi, Egaña, Julen Zulaika. Imanol Epelde, Aritz Aranburu eta Nahikari Gabilondo.

Martin Etxeberria, gaijartzailea.

JULEN ZULAIKA ALKORTA

1980ko azaroaren 3an jaioa. 18 urterekin karroza ez baizik karrozero dugu Julen. Berak ere ez du gogoan izango noiz hasi zen bertso-eskolan, aspalditik baitabil guztiei gerra ematen. Hala ere, inork ez dugu ahaztu 10-11 urterekin nola egiten zuen bertsoan. Xelebrea gertatzen zen lurrean ageri ez zen mutiko bat beste guztioi animoak ematen ikus-tea.

Txikitatik patxaroso-patxaroso izan dugu. Bertso-eskolako beste kideok nerbioak di-simulatzen ikasten genuen bitartean, Julenek ez zekien nerbioak zer ziren. Zarauzko Etxe-Beltz eta Motxian bertso-eskoletako kide izateaz gainera, Aizarnazabalen dabil ber-tso-eskolako ikasleak nahasten.

Serio eta patxadaz abestuz, bertsokeraz klasiko samarra da, eta aldi berean nahasia. Azkenaldian bere buruan izugarrizko konfiantza hartzen ari da, eta horrek freskotasuna ematen dio kantatzeko orduan.

XABIER ETXEBERRIA GARRO

Bere anaia bikiak bezalaxe, 24 urte ditu. Ezagutuz gero sinestea zaila den arren, enpresa-ritzako ikasketak burutu zituen. Bertsozale baino gehiago bertsolarizale dugula esan ge-nezake, gehienbat Txirrita eta pixka bat geroago Ohiane Enbeita ezagutu zituenetik. Be-re ibilera traketsean, afalosteko bertso kaxkarretan eta taberna giroko kopletan nabar-mendu da. Ipuin erotikoak moldatzeko duen erraztasuna aprobeztatuz, gai-jartzaile sartu berri da. Motxian bertso-eskolako aktibista arriskutsua da.

AITZOL ILLARRAMENDI LERTXUNDI.

19 urte ditu eta biologiako ikaslea da. Etxe-Beltz bertso-eskola aspaldi utzi zuen arren, duela gutxi berriz piztu zaio bertsotarako grina, eta Motxian bertso-eskolako kide dugu orain. Txapelketa hasterako juxtu-juxtu engainatu ahal izan genuen berriz gugana hurbil zedin eta epaile lanak egin zitzan. Bertso-eskolan beti nabarmendu zen bere errimen ori-jinaltasunagatik.

Nahikari Gabilondo

Urnietako udala

Urnietako udala, "Urnietako-Andoain" taldea sendo animatuz, Gipuzkoako herri arteko bertsolari txapelketan.

Toloxako eta ingurukoak

Talde osatu genuenean, izena ezin asmatu ibili ginen. Uzturpe ere atera zen. Baina nola ba! Bixente Txindokipekoa da, Ñañarripekoa hobeto esanda. Orduan, ze izenekin bataiatu taldea? Bati bonbila piztu zitzaion: TOLOXA. Kitto. Baina zergatik esango banu, barre egingo zenidakete.

Lehenengoetako bertsolaria sortu zuen herria ordezkatzan duen horrekin hasiko naiz. Bixente taldeko kapitaina da. Gure artean hala jotzen dugu behintzat. Zerbaitegatik izen-datu dute herriko alkate. Txirrinduan zerbait ibiltzen nintzen boladatxo hartan, Amezketa bidean mutil zimel batek buruarekin agur esateko keinua egiten zidan. Alde ederreko ziztua eramaten zuen hark, eta alde guztia ez zen bera Amezketatik Alegiarantz zetorrelako, eta ni alderantziz. Ez, ez, ni behera eta hura gora ere gurutzatu ginen elkarrekin. Berehalaxe jakin nuen huraxe zela Iparreko Bixente, amezketar bertsolari gaztea.

Amezketarrek lotsagabe fama baldin badute ere, Bixente ez da horietakoa. Oso apa-la da, oso gozoa. Berari ez dagokio euli ezizena. Hizketan bezalakoa da bertsotan, beti arrazoi pisuaren bila. Gaiak aukerarik ematen badu, hika egiten du bertsotan. Bera izan-go da gaur hika gehien egiten duenetako bat.

Azken Txapelketa Nagusirako entrenamendu batzuk egin genituen elkarrekin. Erabat harrituta uzten ninduen batzuetan. Benetan arrazoi bikainak ematen zituen. Lehengaia baduela ziur nago. Oraindik hori gauzatzen ez du ikasi. Hau da bere akatsetako bat. Erabat urduritu eta estutu egiten du bere burua. Eta hori zuzentzeko plazaz plaza ibiltzea da sendagairik onena. Zoritzarrez oso plaza gutxi egiten ditu.

Alfontso Jimenez

Itxura duen bezalakoxea da, lasaia. Hortan ez du Bixente bere taldekidearen antzik. Ahots gartsua du, edozein abesbatzatan behe-behetik egiteko modukoa, "grabea" alegia.

Edozein gai dela ere, serio antza hartu ohi du. Berak dioenez, hor hobeto ikusten du bere burua. Ez da bertso luzeen zalea. Hamarreko handia baino luzeagorik oso nekez hartuko du. "Hamarreko handia nahiko luze baduk" erantzun zidan behin.

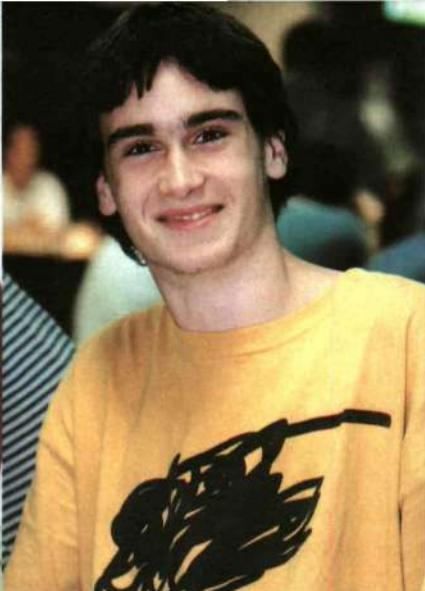
Bertso-jartzaile polita. Honetan ere sakonak jartzen ditu. Entrenamendu batean, bakarka egiteko gai hau jarri nion: "Hire enpresan diru lapurreta egin ditek, eta nagusiak hire susmoa egin dik". Honela bukatu zuen bertso bat: "Zuk ostu dizkidazu denbora eta osasuna".

Edozein txapelketatan edozeinek sinatuko lukeen bukaera. Bere ahotik horrelakoak entzuteko itxaropenez utzi nau. Nahiago nuke horixe!

Ibon Karrera

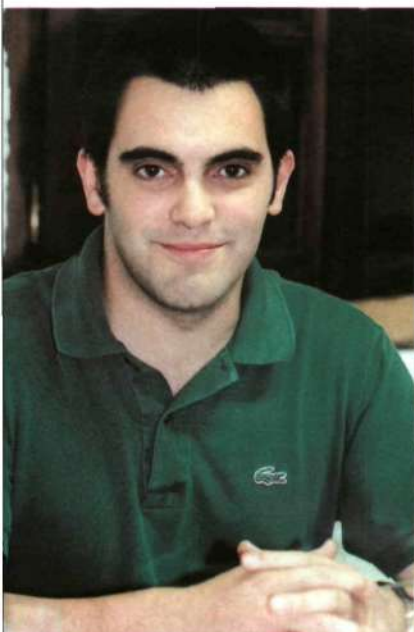
Ibon da taldeko txinparta, taldeko graziosoa. Bera tartean denean denok alaiago egoteko modua egiten du. Grazia aparta du eguneroko solasean. Benetan eskertzekoa da horrelako bat taldean. Ahots indartsua ez du, baina harrera ona du nonahi. Jendeari oso atsegin egiten zaio bere txistoso puntu hori.

*Atera beharko du
makinat izerdi,
eraman nahi duenak
aurtengo Lizardi.*

Ibon Karrera.

TOLOXA.

Alfontzo Jimenez.

BERTSOLARI 129

Bixente Gorostidi.

Bertso hau asko zabaldu zela uste dut. Horrelakoxe ateraldi bitxiak eta bixiak ditu. Dena dela, taldean berari entzun diot bertso gutxien. Betikoa, honek ere plazak behar ditu akats txiki horiek zuzentzeko.

Beste bi bertsolari baditugu traldean. Maider Otxandorena eta Eneritz Otamendi. Garbi adierazi ziguten oraingoz behintzat ez dutela kantatuko. Baina ziur egon saioetan hor izango ditugula, eta zinez eskertuko diegu bere talde-lana eta esku luzatzea. Eneritzek, Maia eta Igor Elortzarekin bertso-eskolan topo egingo zuela uste zuen. Sekulako nahigabea eman nion, Gasteiztik aldegin zutela esan nionean. Egunen baten bi hauekin kantatuko dugu plazaren batean, zergatik ez?

TALDEKO GAI-JARTZAILEAK

"Batxu" eta Xabier Artola dira. Zein baino zein . Zenbat saio entzun ote ditu Xabierrek?

Tolosako lehenengo bertso eskolaren fruituak dira biak, ondo asko helduak gainera. Nahita ere ezin genezakeen pare hobea aurkitu. Saio guztietara joaten diren senar-emazteak dirudite. Beti tenplean, beti aldarteetan, sekula presarik ez. Hori bai, biak baratzetxe zaleak izanik, ale onak apartatzen dituzte, eta haiek bildu saskian. Batxuren barazkiekin eta Xabierren txahal pusketekin mokadu ona egitekotan gara... ez dakit noiz.

Ikusten? Taldean giro ona dugu, eta beraz Anoetako Kuku elkarteetan laster bilduko gara denok.

Anjel Mari Peñagarikano

Hernaniko *udala*

Herri artetik herri arteko
norgehiagoka sortu zen
herri barneko sentimenduak
plazaratzeko hain zuzen
bertso doinuak haizerik haize
hedatzen jarraitu ozen
herritik urrun daudenak ere
herrian senti daitezen

Txuria

Erniope: Txomin eta taldekideak

Gipuzkoako erri arteko bertsolari txapelketa dala eta, zerbait idatzi ote nezakean bertso-lari aldizkarirako erregutu didate nere lagunak. Izan zitekean ni baiño egokiagorik, baiña baietz eman nien ezker, aalegintzera noa nere ezerezean.

Ogeita lau taldez osatuta dagoan txapelketa orrek, iraillaren 17an izan zuan asera eta guk Erniope deritzaion taldea osatzen degularik, Hiruerri osatzen zuten taldearen kontra jokatu bear izan genduan. Errezilgo Letea jatetxe ezagunean aserako arrats orretan. Bertsoak ez dakit zenbateraiño mailla izango zuten, baiña jendeak oso ondo erantzun zuala esan bear.

Norgeiagoka orren emaitza gertatu zan arrigarri: bi taldeak puntu berdiñak atera genituala alegia. 1123na alajaiña, ain zuzen! Eziñezkoa ez da, baiña zail izango da orrelakorik, berriz, gertatzea.

Nere lagunak gazteak dira; plazarik plaza asi berriak, baiña bapo nabarmentzen ari diranak. Oraingo bertso-giroaz eta eskolaz, berriz, ez dago esan bearrik. Beraz, badet arris-kurik parregarri gelditzeko. Aurretik erregu bat eginda nago ordea nere lagun auei: kanporatzen ginduztenean nere aitzakia ez egiteko.

Gauza batekin nengoan konturatua aspalditxoan, eta Errezilgo saioa ezker askoz gehiago: gazte auek txapelketarako daudela gertutuak lagunarteko saio luze baterako baiño gehiago. Gai bakoitzari iru bertso bota bear zaizkio txapelketan eta or ateratzen dute beren zumo guztia. Gu ere txapelketan ibiliak geran arren, beste giro batez jabetu giñan. Azkena ixiltzen zana nagusi izango ote zan ere pentsatzen genduan iñoiz.

Gazteak txapelketarako obeak izatea, ez da oraingo kontua bakarrik; adibidez, 1935ean Donostian jokatu zan bertsolarien leenengo txapelketa bezela ezagutzen dana, eta Basarri gazte-gaztea zala txapeldun erten zana. Garai artan Txirrita ibilliko zan erriz-erri ederbegira; ez plazan kantatzen bakarrik, bai paperetan bertsoak jartzen ere; ala ere, artean oso gutxi ezagutzen zan Basarri txapeldun. Orduan entzule zan batek esan izan didanez, Txirritak sagardotegi batean bezela jardun omen zuan kantari. Urrengo urteko txapelketan Basarrik partaide ez zukan izaterik legeak ala agintzen zualako eta gai-jartzaille izan zan. Txirrita, aurreko urtean baiño obeto joan omen zan, ala jantzi zuan txapela. Badi-ra, txapel ura Uztapide gaztearentzat bear zuala diotenak, baiña zaarra zalako Txirritari eman ziotela. Kontuak kontu, iritziak iritzi, epaimaikoeren erabakia or dago eta aurrera.

Txapelketarik ez det ezagutu konformidade osokorik eta au ere ez da izango. Bertso-laritzak eta gure izkuntzak jantzi dezatela txapela eta ni konforme izango naiz eta nere lagunak ere, nik ala uste.

Txomin Garmendia

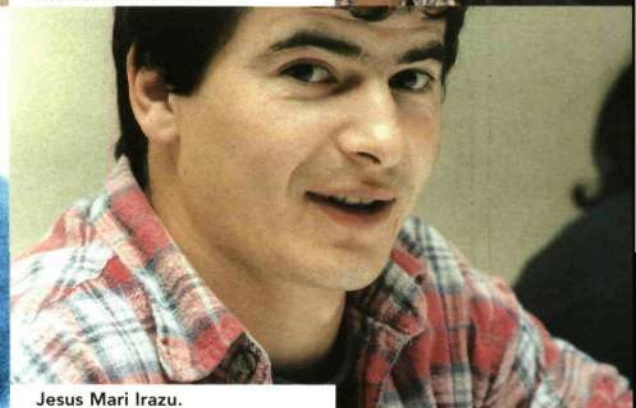
Amaia Agirre.

Txomin Garmendia.

Jon Zaldia, gaijartzailea.

Jesus Mari Irazu.

ERNIOPE.

lkgckhgc

Aitor Usandizaga.

Zigor Leunda, epailea.

Asier Beobide, epailea.

Hori bera zenuten Txomin Garmendia. Izatez Berrobikoa baina joan diren hamaika urte hauetan Billabonan bizi danez ERNIOPEko artaldera bildu dena, ez horregatik taldeko ardi beltza. Taldekide dituen gazteek ere nahiago lukete Txirritari bezala Txomini ere txapela emango baliote aurten; Txomin konforme eta honen lagunak ere bai. Txapelketan parte hartzen dutenen artean zaharrenetako bat taldean duten aitzakian ez dute, ordea, Erniopekoek txapelik jantziko, hala merezi dutelako baizik, hala gertatzez gero noski! Lehendik ere badaki Txominek zer den Gipuzkoako txapeldun izatea eta gazteak ere onen babesean arerioei itzala egiten saiatuko dira

Txominek aurkezpen handirik behar ez eta pasa gaitzen bere ustetan plazarik plaza hasi berriak eta txapelketarako gertutuak dauden taldekide gazteen berri ematen, motz eta hotz.

Jexux Mari Irazu plazaz plaza hasi berria baino plazaz plaza hezigarria dala esatea juxtuagoa izango da, noski.

Aitor Usandizaga, berriz, Asteasuko Zabale baserriko semea dugu, larre motzean ohi-tua baina larreak moztzen aitua dagoena.

Amaia Agirre da laugarren bertsolaria. Bertsotan eskarmentua hartu nahi eta gizon artean eskarmentatu dena. Ez da, hala ere, burua makurtu eta atzera jotzen duten horietakoa! Badakizue honezkero: "Berez behar Billabonakoa!"

Bertsolari lanetan aritu behar zuen Jon Ander Esnaola zizurkildarrak ere, baina taldeko epai-mahaiko ofizialak, oporretara joan dela-ta, puntuz umezurtz utzi duenez taldea, Jon Ander izango da etorriko saioan epai-mahaiko.

Azkenik, taldeko akuilua eta kirtena aurkeztea baino ez da geratzen. Zigor Leunda (oporretara aldegin duena) eta Jon Zaldia (gai-jartzailea). Zuek erabaki zein den akuilu eta zein kirten.

Besterik ez, zorte on Erniopekoei! (Hiruerriri ez diogu halakorik esango, hauek desentzatean gailentzeko suertea baino zerbaite gehiago beharko dute eta!). Onenak irabaz dezala!

Taldekideak

Ordiziko udala

ORDIZIKO UDALA BERTSOLARITZAREN ALDE.

argitaletxe elkartuak
editors associats
editores asociados
editores asociaos
editors asoziatos
editores asociados

Argitaletxe elkartuak
7 etxe argitaratzailek
osatzen duten
elkartea da.

aragoiarrak
Xordica

asturiarrak
Llibros del Pexe

katalanak
La Galera

galiziarrak
Galaxia

valentziarrak
Bromera y Tàndem

euskaldunak
Elkarlanean

elkarrekin
talde-lanean dihardugu
liburugintzaren arlo
ezberdinetan

Argitaletxe Elkartuak zazpi argitaletxeren artean sortutako elkarlanerako plata-forma da. Kultura eta hizkuntza minorizatuak dira gureak; horrek eta literatur zaletasunak elkartu gaituzte. Kultur aniztasunetik jaiotako proiektu hau baliagarri izan dadila bertan ordezkaturik dauden lurralde ezberdinen arteko adiskidetاسun eta errespeturako.

a

APIRILA SARIA 1999

Isiltasuna
bihotzean

JAUME CELA

Gazteentzako narratibako **APIRILA SARIA**
Argitaletxe Elkartuak eta Corte Inglés-eko Ámbito
Cultural-ek antolatu dute.

Estatu mailako hizkuntzetan idatzitako gazteentzako
narratibaren sorkuntza bultzatu nahi du sari honek.

Jaume Ceta idazleak idatzitako **Isiltasuna bihotzean**
izeneko obrak irabazi du lehenengo
deialdi honetako saria.

Isiltasuna bihotzean 36ko gerra zibilari buruzko
kontakizun bikaina da, bi mutikoren ikuspegitik
ikusia eta bizitua. Adiskide biak helduz eta haziz
doaz, gerrak berez dakartzan zoritxarrekin
batera, beren herriko bizimodua aldatuko duten
gertakarien erdian.

Jaume Ceta

Bartzelonako Sarrià auzoan jaio zen 1949ko
abuztuaren 14ko goizaldean. Etxe aurrean zeu-
kan Bretón zinematokia, eta hara joaten zen
asteen bi-hiru aldiz. Horrela sortu zitzaion zine-
marako zaletasuna, bereziki melodrama eta
suspentsezko filmetarako. Eleberriak eta era
guztietako komikiak ere irakurtzen zituen, bai-
na kalean jolastea gustatzen zitzaion gehien.
Irakasletza ikasi zuen, eta gaur egun Lehen
Hezkuntzako eskola publiko batean
lan egiten du, klaseak emanez
eta ikastetxeko ardurak hartuz.
Kataluniako berrikuntza pedago-
gikorako taldeetan ere parteide
aktiboa da.

Xenpelar: bertso-eskolako beteranoak

Mikel Aginaga Merino, 20 urtekoa

Bere gaztetasunean bertso-eskolan beteranoa dugu. Hainbat lehiaketatan aritutakoa: Eskolartekoetan; Xenpelar Bertsolari gazteenean; Orixenean; e.a... Egun goi mailako Ingeniaritza ikasketak burutzen ari da Donostian.

Bertsolari pentsakor eta erregularra.

Bertso-eskolan gaztetxoek irakasle lanetan ari da bertsolaritza ikastaroetan.

Jon Ansa Mendizabal, 22 urtekoa

Gure "Txirrita" kuttuna, nahi duenean bederatzi puntukoa borobiltzen dakiena, eta gero koplarik ezin asmatuz leherrenak egiten dituen.

Umorean eta ironian higitzen da gogokoen. Norgehiagokan eta zirrikaketan ere A.E.K.n irakasle lanetan aritzen da.

Aitor Albistur Pulido, 22 urtekoa

Bertsolari azkarra eta zorrotza, denborari aurre hartzen dion horietakoa. Bertso-jarrrietan ere bere lanak egiten dakiena, bertsopaper lehiaketetan bere lanak egiten dituen. "Zapirain Anaiak" XII. bertsopaper lehiaketan 2. saria jaso zuena. Goi mailako ingeniariitza ikasketak burutzen ari da Donostian.

Manex Mujika Amunarriz, 22 urtekoa

Goi mailako ingeniariitza ikasteko ez du zama txikia.

Bertsolari segurua, gai mamitsuetan gogoz higitzen zaiguna.

Iker Goñi Salaberria, 21 urtekoa.

Filologia ikasketak burutzen ari da, bertso-eskolako irakasle bertsolaritza ikastaroetan. Eskolarteko lehiaketetan aritutakoa.

Ofizioetan zorrotza. Erantzunak harrigarriak eta josiak ematen dituen horietakoa.

Josu Oiartzabal Zapirain, 21 urtekoa.

Bertsolari sena harrobitik jaso duena alde guztietatik, amaren senditik nola aitarenetik.

Lanbidez Artzaina, doinu eta kantuari ematen dion goxotasunak nabarmentzen du.

Gipuzkoako txapelketarako egin ditugun bi trebatze saioetan buru egin zuen, Korrika eta "Txantxangorri" sarietan hain zuzen.

Jose Luis Maritxalar

Manex Mujika.

Josu Oiarzabal.

Iker Goñi.

ERRENTERIA- ORERETAKO XENPELAR.

Goierri-Zaldibia: zahar eta gazteak

Iker Zubeldia

Aurten 18 urte bete dituen mutil hau dozena bat urterekin hasi zen bertso kantari eskolarteko txapelketetan. Bertso egile xuxena bezain zorrotza dugu, nahiz batzuetan arrisku gehiegiko lanak hartzen dituen. Etorri izugarria du, eta etorri ahala blasta botatzen dituen horietakoa da. 14 urtetik behekoetan txapel bat ere badu. Lehen aldiz hartzen du parte Gipuzkoako txapelketan, Zaldibiako taldean, bere aita Zaldibiako Urtsuegi baserrikoa baita.

Mikel Aranburu

Beasainen jaio zen orain 26 urte. Hau ere Ordiziako bertso-eskolan ikasia da, nahiz eta etxean ere eskola berezi bat eduki: aita oso bertsolari polita du, nahiko ezezaguna bada ere.

Askotan aritzen omen ziren bertsotan gelatik gelara igande goizetan ohetik jaiki aurretik. Arrazoi onekoa eta bukaera ziurreko bertsolaria da, ateraldi politak dituen. Lehenengo saioak eskolartekoan eta Zaldibiako Txamarretxen egin zituen. Gipuzkoako aurreko txapelketan final-laurdenetara iritsi zen.

Zaldibiako taldean dihardu bere aita ere Zaldibiakoa da eta.

Iñaki Murua

Gabirian jaioa den bertsolari honek lehenengo bertso saioa nahiko egoera berezian egin omen zuen, kamioi bidaian itotako txerrikume-jatea egin ondoren, Gabiriako Osinalde elkartearen. Elkarrekin honetan antolatzen den Osinalde sariketaren antolatzaile eta bul-tzatzaileetako bat da Iñaki.

Plazaz plaza asko ibili den horietakoa da. Euskal Herriko Txapelketako finalean ere kantatua da. Bertsolari gozoa da ahotsez. Errima oso aberatsekoa eta neurria xuxen erabiltzen duen horietakoa. Itxura serioegia ere agertu ohi du batzuetan taula gainean, eta berak duen berezko ziri fin hori ez du behar bezala aprobetxatzen bertsotan ari denean.

Alaitz Sarasola

Izena egoki jarri zioten letxe txarra alboan izaten duen arren. Hastapenetan bertso-paperak ziren bere hitz errimatsuen altxorra. Gai da maitasunezko olerki neurtu harrigarriak sumatzeko, umorez komunikabideak ziztatzeko eta unibertsitate erdalduna haserre kritikatzeko dotorezia zipitzik galdu gabe.

Oholtza gainera igotzen denean aurpegi urduriak, zerurako begiratuak eta ahots dardartiak salatzen dute sarri. Baina asko jarri da eta bizitzako beste arlo gehienetan duen pulamentua eta ziurtasuna bereganatu ditu jada. Publiko aurrean lor daitezkeen neurrian halabeharrez.

Udazken gorrizkan Zaldibiako taldean Goierriko sena erakusten ibiliko da Alaitz, eta ziur egon mendateak txirrinduz igotzen dituen indar berberarekin saiatuko dela bertso-tan ere. Antzoki, frontoi edo plazetako mikrofonoen eusten ariko diren esku hotzak emaitza oparo eta bero bihurtu daitezela.

Mikel Aranburu.

Patxi Iraola.

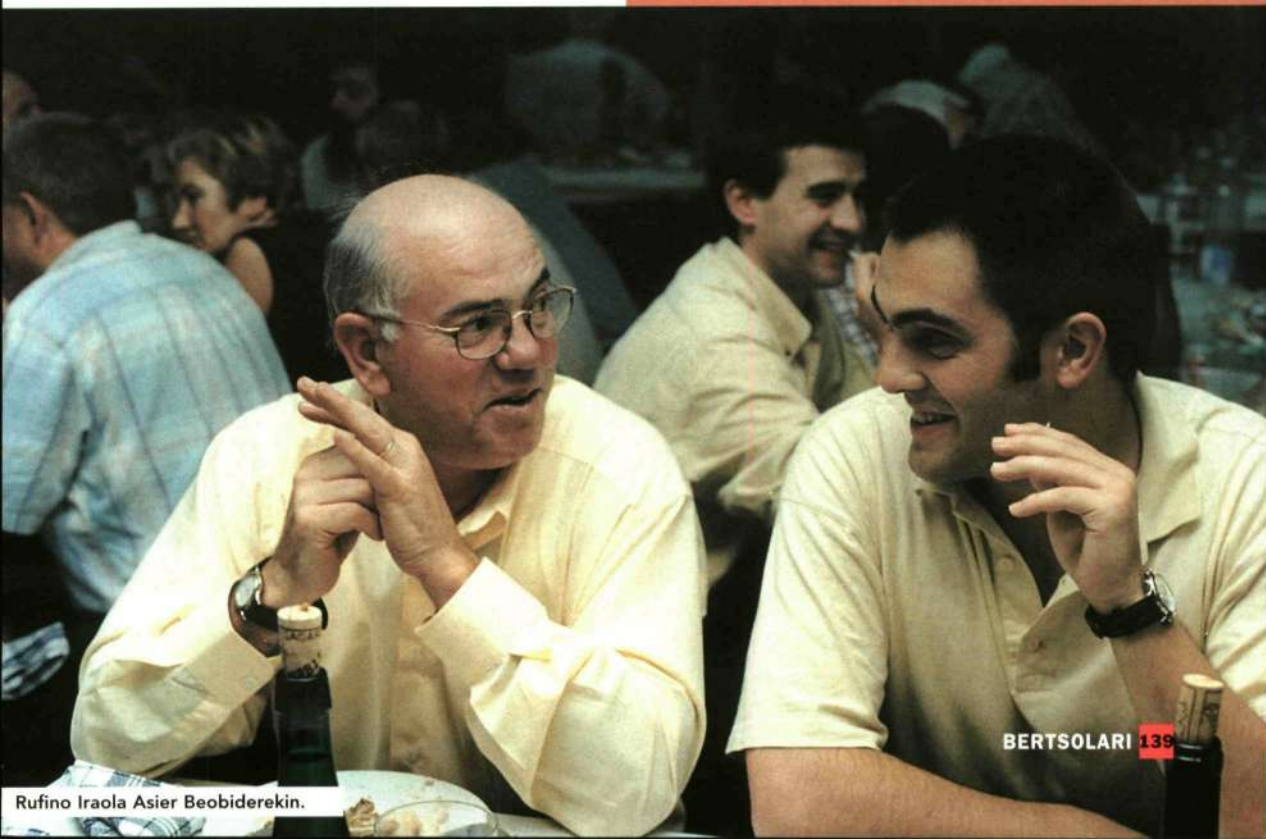

Iñaki Murua.

Martin Aramendi.

ZALDIBIA.

Rufino Iraola Asier Beobiderekin.

Patxi Iraola

Baserri zaharrean maiorazko izatea tokatu zitzaion Patxiri. Ganaduen jira egin ondoren, iluntzero, Olegin, ganaduen aska aurretik karreteraraino iristen zen harrizko eskaile-raren buruan eseri eta, bi anaia gazteenak belaunburu banatan zituela aritzen zen bertso-tan.

Auzoan ez ziren gazte asko izango baserrian bizi zirenak, eta, oraingo hileta-autorik ez zenean, hilobizale egitea sarritan tokatu zaio Patxiri.

Patxiren baserri atarian bazen intxaur handi bat. Haren babesean idiak zenbat aldiz uztarrrian lotu zituen Jainkoak bestek ez daki. Askatik libratu orduko joaten zitzaizkion otzan-otzan intxaurpera.

Patxi bertsotan ez ezik, segan ere ez da makala. Patxik ebaki ohi zituen baserri zahar-reko belar eta garorik gehienak. Ez harritu astelehen goizen batean, ohean ez bazego-en, zuzenean joanda inor ohartzeko saila botatzea ere.

Baina baserriko lanak utzi eta Beasaingo Fabrika Handian hasi zen lanean. Bi aldiz ha-si eta behin jubilatatu.

Gauza sakratuak izaten ziren Patxiren baserri zaharrean igandeetako bazkaria eta bazkalondoa. Meza nagusian apaizak egindako sermoia oso-osorik eta ia hitzez hitz erre-pikatuko zuen amak. Bazkalondoa Patxik bertso-liburua izaten zue eskuetan: Pedro Ma-ri Otañorena gehienetan, baina baita Txirrita, Basarri eta beste batzuenak ere. Hark kan-tatu eta besteak entzun egoten ziren. Bertso idatziez gain, Basarri, Lasarte eta Lazkao Txiki ere hizpide izaten ziren. Patxiren aitak, "frantses txikia" eta beste zahar batzuk aparte utzita, gazteen artean Uztapide zuen gogoko, eta eztabaidarik ez zen falta izaten.

Patxik berak ez zuen, ordea, bertsotan hasteko asmorik, Jainkoak bultzatu izan ez balu. Herriko apaizak bertso kontuei lagatzeko eskatu zion, hori gizon arloteen kontua zela eta; gero jainkoak lagundu, Legorretako Jainkoak alegia, Jesus Eskisabelek. Apaizari ala Jainkoari kasu egin erabaki bitartean, luze jo zion Patxiri eta plazan bertsotan haste-rako Jesukristoren adina hortxe nonbait izango zuen. Patxi ez da inoiz izan plazak goratu duen bertsolaria, alderantziz baizik. Taberna eta lagunartean gehiago luzitu du beti, nahiz eta badituen plazan lortutako sariak ere. Goierriko koadrilan ibili izan da beti. Hor egindako lanarekin pozik sentitu izan da.

Gipuzkoako taldekako bertsolari txapelketan atera da orain. Ez dakigu ziur Zaldibia-ren ala Goierriren ordezkari den. Berdin dio. Azkenean egiten dena kontaktzen da, eta ez dio axola nork egiten duen, arrakasta antolakuntza eta bertsolariarentzat nahi genuke. Patxik gainera, txapela beharrik ez du, egunero jazen baitu.

Altzo Txiki

Zumaiako udala

«Zumaiako, urriaren 23an
22.00etan Aita Mari aretoan,
GIPUZKOAKO
TXAPELKETAKO SAILKAPEN
SAIOA».

«Zumaiako bertsolarientzat
herritarren txalorik beroenak!
Lan bikaina egin ezazue txapelketan!».

Olagarro-zopa, Zumaiako erara

Olagarroak omen gara zumaiaarak, eta probatu duenak ondotxo daki nolakoa den olagarroz egindako zopa: bizia, zapoetsua, indartsua... prestatzerakoan lapikoari darion usain sarkorrak bati baino gehiagori atzerakoa eragiten dion arren.

Gustua baduzue, zopa hau zuen dastagarri egiteko erabili ditugun 4 osagai nagusiak aurkeztuko dizkizuegu, banan-banan:

Olagarroa: JOXE JOAKIN AIZPURUA

Bera da zumaia peto bakarra, eta beraz, olagarro ezin beste inor izan! Erroak bertsoari ondo itsatsi dizkio eta ez dirudi hain erraz askatuko duenik.

Tailer bateko langilea da Joxe Joakin eta 28 urte ditu. Bertso Eskolan ibilia da, bai, baina ezin daiteke esan Bertso Eskolako bertsolari "tipikoa" denik. Izan ere, 14 urtera bitarteko ikasketa guztiak gaztelaniaz egin zituelarik, senez eta etxean ikasitakoarekin iritsi zen Zumaiako Bertso Eskolara, eta hantxe trebatu zituen bere abileziak. Emaizak laster iritsi ziren: bertsopaperetan Eskolarteko txapeldun urte batean eta bat-bateko mailan ere txapeldun hurrengoan.

Urte batzuetako isilaldiaren ondoren, gogotsu ekin dio berriz ere bat-batean aritzeari. Tartean kolpe oso onak jotzen badaki, eta nerbioak kontrolpean hartzen baditu entzutekoak izango dira Joxe Joakinen aleak.

Tipula gorria: Joxe Angel Salegi "LIZARRETA"

Baratxuri puntu bat ere beharko luke, agian, baina xehe-xehe egindako tipulak a ze gustua ematen dion zopa honi! Saltsa eta jatordu guztietarako egokia baita "Lizarreta"!

Itziarren jaioa, hantxe bizi da Joxe Angel, 33 urteko kamioi-txoferra. Askok Zumaiako txapelketan ezagutu genuen, eta lehenbiziko parte hartzean txapela irabazi ez zigun ba ile kixkurduak! Izan ere, saioa afari edo bestelako jatorduren ondoren denean "hazi" egiten den horietakoa da Joxe Angel, oso lasai aritzen baita mahai baten atzean eta eserita kantari. Horregatik herri arteko txapelketaren lehen faseak ez dio inongo beldurrik ematen, baina hortik aurrerakoa beste kontu bat izango da, iristen bada. Taula gainean edota mahaia aurrean duela, beti saiatuko da "Lizarreta" aldamenekoari nola edo hala ziria sartzen, umoretsu eta ironiaz baliatuz, eta ez da harritzekoa, beraz, ofiziokako gai "bixietan" sentitzea erosoan.

Ogi xigortua: Jesus Iribar "OLALDE"

Gure olagarro-zopa loditu eta behar den trinkotasuna ematera dator "Olalde", besteak beste mamiari aparteko garrantzia ematen dion bertsolaria baita.

Zumaian bizi da aspaldian 43 urteko zestoar hau, eta lantegi bateko teknikaria da. Badu eskarmentua halako txapelketetan, Euskadi Irratiak antolatutakoan (Fernando Amezketarra sarian) finalean sailkatzea lortu baitzuen Zestoako taldearekin. Harrezkero Gipuzkoako eta Euskal Herriko Txapelketa batzuetan aritua da eta baita zenbaitetan aurrera samar iritsia ere. Azken urteotan, ordea, ez da bertso-makinaz gehiegi baliatu, eta txapelketa honi begira zirkuituak errepasatzen eta piezak olioztatzen aritu da, dena doi-doi egoteko.

Jon Maia.

ZUMAIA.

Bestalde, errelebua ere badatorkio atzetik. Seme zaharrenak (Gorka) Gipuzkoako Eskolarteko finalean sailkatzea lortu du aurten, eta beste biak ere hasi zaizkio Zumaiaiko Bertso Eskolan kantari. Aitaren parera iristeko tarte handia daukate oraindik ere!

Ura: JON MAIA

Nola egin zopa urik gabe, osagai denak bildu eta bateratu gabe? Jon pixka bat eza gutzen duenak badaki itsasoa zenbat maite duen, berdin arrantza eta arrauna, baita itsaskia eta itsas bazterrak ere.

Urretxun jaio zen duela 27 urte, Zumaian hazi zen -bai hazi ere!- eta Gasteizen urte mordoa eman ondoren Zumaia itzuli berria da. Filologia ikasketak burutu ondoren, euskararen inguruko lanetan aritu izan da: irakasle, idazle (zutabegile), letragile eta iaztik argialetxe bateko arduradun ere bai. Geldirik egon ezin diren horietakoa izaki, hainbat saltsa eta jardueratan ibili izan da. Aipagarria da Gasteizko pisukideekin batera (Igor Elortza eta Josu Goikoetxea) "Bertso-trama" deiturikoen sortzaile eta bultzatzaile nagusia izan dela.

Joanito Dorronsororen eskolako harribitxirik distiratsuen, 15 urte zituenean hasi zen nabarmentzen, eta ordudanik Jon Sarasuaren ondorengo belaunaldiaren ordezkari nagusietako bat izan dela esan daiteke. Eskolarteko eta Xenpelar sariko zenbait txapel eskuratu zituen, eta baita Zumaiaiko txapelketa bi aldiz irabazi ere -eta txapel haiek ez ziren hain erraz oparitzen, ez pentsa-.

Lehen ez zituen saio gutxi izaten, baina 97ko Txapelketan egindako lanak plaza eta saio ugari ekarri dizkio. Sentimenduzko bertsoek eman diote fama, baina arlo eta egoera gehienetan oso ondo moldatzen den bertsolaria dugu Jon; todoterrenoa, beraz. Zalan-tzarik gabe, errodajea ondo eginda dakar Herri Arteko Txapelketara, eta zenbaitetan besteengandik tira egitea egokitu zaio.

Osagaiak aurkeztu ondoren, sukaldariak aipatzeko txanda heldu da. Talde handia ibili da prestaketa-lanetan, bakoitza bere zereginetan: Ibon, Unai, Eneko, Joanito, Josu, nar-rondotarrak eta beste hainbat lagun. Oso une egokian iritsi zaigu txapelketa hau, aitzakia ezin hobe izan baita talde eder bat elkartu, Bertso Eskola biziberritu eta etorkizuneko proiektuei ilusioz heltzeko.

Txapelketa hau amaituko da, besteren bat ere etorriko da seguruena, baina bien bitartean talde lanean jarraitzeko itxaropena badugu zumaia-erok, besteak beste Gabonetako bertsopaper-lehiaketa antolatu, eta zergatik ez, Anade elkartearen jokatu ohi zen Zumaiaiko Txapelketa hura berpizteko. Has daitezela sukaldariak olagarro-zopa prestatzen, eta on egin dagigula guztioi!

Xabier Azkue

GURE KULTURA ZAINTZEN

KULTURA ETA EUSKARA SAILA

Probintzia plaza, 5, 3.
01001 Vitoria-Gasteiz
Tel. 945 18 18 18

KULTUR ETXEA

Floridako ibilbidea, z/g
01005 Vitoria-Gasteiz
Tel. 945-18 19 44

ARABAKO LURRALDE HISTORIKOAREN AGIRITEGIA

Miguel de Unamuno,1
01006 Vitoria- Gasteiz
Tel. 945-18 19 26

EUSKALDUNTZE ZERBITZUA

Probintzia plaza, 14,5.
01006 Vitoria-Gasteiz
Tel. 945-18 18 18

KULTUR EKINTZA

Probintzia plaza, 5,3.
01001 Vitoria-Gasteiz
Tel. 945-18 18 18

KIROLAK

Probintzia Plaza, 5,3.
01001 Vitoria-Gasteiz
Tel. 945-18 18 18

AMARICA ERAKUSKETA ARETOA

Amarica plaza,4
01001 Vitoria-Gasteiz
Tel. 945-18 19 77

MUSEO ZERBITZUA

Villa Sofia Etxea
Fray Francisco ibilbidea,8
01007 Vitoria-Gasteiz
Tel. 945-18 19 18

ARMA MUSEOA

Fray Francisco ibilbidea, 3
01001 Vitoria-Gasteiz
Tel. 945-18 19 25

ARTE EDERRETAKO MUSEOA

Fray Francisco ibilbidea,8
01001 Vitoria-Gasteiz
Tel. 945-18 19 18

ARKEOLOGI MUSEOA

Correria Kalea, 116
01001 Vitoria-Gasteiz
Tel. 945-18 19 22

NATUR ZIENTZIETAKO MUSEOA

Jesusen Zerbitzarien kalea,24
01001 Vitoria-Gasteiz
Tel. 945-18 19 24

FOURNIER KARTA MUSEOA

Bendaña Jauregia
Cuchilleria kalea,54
01001 Vitoria-Gasteiz
Tel. 945-18 19 20

LA HOYAKO MUSEOA

01300 Laguardia-Biasteri
Tel. 945-18 19 18

HERALDIKA MUSEOA

Mendoza dorrea
01091 Mendoza
Tel. 945-18 19 18

IRUÑAKO OPPIDUN MUSEOA

01191 Villodas-Trespuentes
Tel. 945-18 19 18

HIPERMERKATUAK

GEUREAK DIREN TRADIZIOEKIN

